

Årsredovisning 2016

DANDERYDS KOMMUN

Text till omslagsbilden: Kulturskolans jubileumsuppsättning
Trolltider av Maria Gripe.

Innehåll

Kommunstyrelsens ordförande	4
Omvärld	5
Konkurrensneutralitet	9
Målstyrning	11
Ekonomisk rapportering	17
Finansiell analys	23
Personal	28
Miljö	32

Resultaträkning	34
Balansräkning	35
Finansieringsanalys	36
Notförteckning	37
Driftredovisning	44
Borgensåtaganden	46
VA-räkenskaper	47
Avfall-räkenskaper	50

Kommunstyrelsen	52
Överförmyndarnämnden	55
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	57
Byggnadsnämnden	59
Tekniska nämnden	61
Tekniska nämnden VA-verksamheten	64
Tekniska nämnden Avfall	66
Fastighetsnämnden	68
Kultur- och fritidsnämnden	71
Barn- och utbildningsnämnden	74
Socialnämnden	78
Produktionsstyrelsen	83
Djursholms AB	86

Nämndernas ledamöter	88
Revisionsberättelse	90
Redovisningsprinciper	91
Definitioner till årsbokslutet 2016	93

Goda förutsättningar, men samtidigt tuffa utmaningar

Danderyds kommun redovisar ett starkt bokslut för 2016. Resultatet visar ett överskott om 157,7 miljoner kronor. Även verksamhetsmässigt är resultatet mycket positivt. Av kommunens åtta övergripande mål bedöms sex vara uppfyllda och två delvis uppfyllda. I den medborgarundersökning som SCB, Statistiska centralbyrån, genomförde våren 2016 nådde Danderyd det högsta resultatet av de 133 deltagande kommunerna i samtliga helhetsbedömningar (Danderyd som plats att bo och leva på, nöjdheten med kommunens verksamheter samt möjligheten till inflytande i kommunen). I tidningen Fokus årliga ranking av Sveriges kommuner placerade sig Danderyd på plats 8 av landets 290 kommuner, och i Svenskt Näringslivs återkommande undersökning om det lokala företagsklimatet återfinns Danderyd på plats 10 av 290. Vidare kan nämnas att Skolinspektionen under hösten 2016 genomförde en granskning av i stort sett all utbildningsverksamhet i kommunen – förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem, grundsärskola och gymnasiesärskola. Granskningen visar att verksamheterna överlag fungerar mycket väl och uppfyller de krav som myndigheten ställer.

Danderyd har alltså mycket goda förutsättningar, såväl ekonomiskt som verksamhetsmässigt. Dock finns givetvis flera utmaningar för framtiden. Ett exempel är det fortsatta arbetet med att utreda hur miljön längs med E18 genom kommunen kan förbättras. I juni förra året skickades Program för fördjupning av översiktsplanen, centrala Danderyd ut på samråd. Programmet skisserar fyra möjliga scenarier för den framtida utvecklingen av E18-området; lång tunnel, kort tunnel, partiell överdäckning vid Danderyds sjukhus och ingen tunnel (så kallat nollalternativ). De tre först nämnda scenarierna möjliggör i varierande utsträckning stadsutveckling med bostadsbebyggelse i centrala Danderyd. Det så kallade nollalternativet innebär att E18 är kvar i nuvarande sträckning, och alltså inte tunnelförläggs. Då måste andra åtgärder i syfte att minska buller och haltarna av skadliga partiklar vidtagas, såsom uppförande av bullerskydd längs med de värst utsatta sträckorna. Under samrådtiden inkom 160 yttranden från statliga och regionala myndigheter, grannkommuner, olika kommunala organ

samt föreningar och privatpersoner, vilket visar ett mycket stort intresse och engagemang för frågan. Under 2017 kommer beslut att fattas om den vidare processen.

En annan utmaning är flyktingmottagandet. Den så kallade anvisningslagen, som riksdagen infört, innebär att alla kommuner måste ta emot flyktingar i enlighet med vad Migrationsverket begär. I hela Stockholmsregionen råder bostadsbrist, och Danderyd är inget undantag. Därmed måste andra lösningar sökas för att kommunen ska leva upp till de krav lagstiftningen ställer. Under förra året färdigställdes ett första projekt med tillfälliga modulbostäder på Enmans väg i Enebyberg. Ytterligare sådana projekt behöver genomföras för att kommunen ska klara mottagandet under 2017.

Danderyd arbetar för att öka bostadsbyggandet. Flera detaljplaneprojekt är på väg fram för beslut och nya planuppdrag lämnades förra året, till exempel avseende området ”Gropen” nära Kyrkskolan. Vidare genomfördes en försäljning av bostadsbyggrätter längs med Golfbanevägen i Mörby centrum. Försäljningen inbringade hela 220 miljoner kronor till kommunen. Under 2016 har även utrednings- och planuppdrag lämnats för angelägen kommunal service, till exempel ny Kevingskola, nytt badhus vid Mörby centrum och returpark väster om Enebybergsvägen.

Danderyds kommuns ledstjärna är att förena hög kvalitet i den kommunala servicen med låg skatt. Bokslutet visar att den ambitionen nåddes också år 2016.

Olle Reichenberg

Olle Reichenberg
Kommunstyrelsens ordförande

Omvärld

DANDERYDS KOMMUN OCH DEN EKONOMISKA UTVECKLINGEN I STORT

Danderyds kommun redovisade ett positivt resultat på 157,7 mnkr, vilket motsvarar 4 829 kronor per invånare och cirka 9,6 procent av skatteintäkter inklusive utjämning. Nämndernas resultat blev ett underskott om 8,4 mnkr. Merparten av nämnderna höll sig inom sin tilldelade budget och visade enligt olika undersökningar mycket goda resultat vad gäller kvalitet. Framför allt förskolor och skolor visade överlag en pedagogisk verksamhet av mycket hög kvalitet.

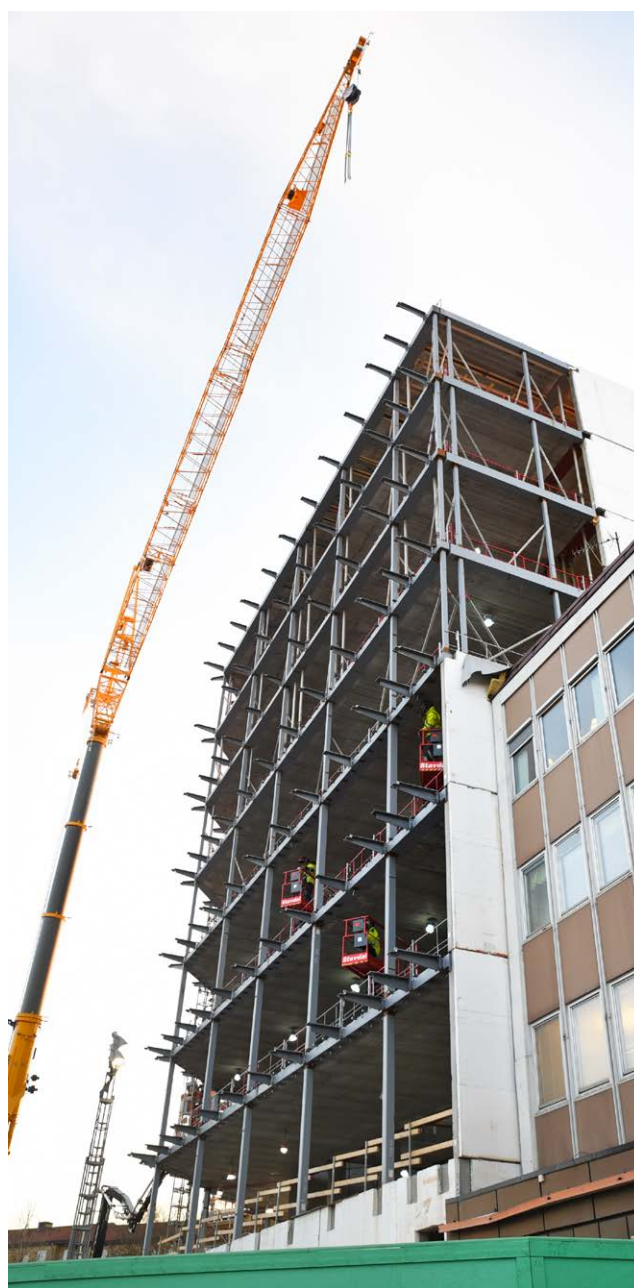
Den svenska ekonomin växer för närvarande i snabb takt. År 2016 beräknas bruttonationalprodukten (BNP) ha ökat med 3,5 procent jämfört med 3,9 procent 2015.

Tillväxten i svensk ekonomi är alltså fortsatt hög. Det kommer sig framförallt av stor export och hushållens höga konsumtion. Däremot växte investeringarna och den offentliga konsumtionen något långsammare.

Den öppna arbetslösheten i riket stannade på 6,9 procent, eftersom befolkningen i arbetsför ålder ökade kraftigt. Det reala skatteunderlaget ökade med endast 2,3 procent mellan 2015 och 2016.

Kommunsektorn redovisade ett samlat överskott på 21,5 mdkr för 2016. Det var en förbättring på 6,9 mdkr. Ökade statsbidrag och skatteintäkter var de främsta orsakerna. År 2016 redovisade 98 procent av kommunerna ett positivt resultat, vilket är bättre än 2015, då 89 procent redovisade överskott. Förutom det tillfälliga stödet för flyktingsituationen fick drygt 110 kommuner tillsammans ett bidrag på 1,8 mdkr för att främja bostadsbyggandet. Flera kommuner genomförde stora försäljningar av fastigheter, vilket bidrog till ökade intäkter.

Kommunens budget baserades på beräkningar av BNP, sysselsättning samt löne- och prisförändringar. Dessa delar utgör en viktig grund för beräkningen av skatteunderlaget. Utgångspunkten i budget var att skatteunderlaget skulle öka med 4,45 procent. Utfallet blev 4,46 procent, en positiv avvikelse om 4 mnkr.

Skatteunderlaget, kommunens skattekraft¹, grundar sig på den taxerade inkomsten hos medborgarna i kommunen. År 2016 ökade skatteunderlaget med 3,6 procent i Danderyds kommun (3,1 procent 2015). Inklusiv utjämning blev skatteintäkterna 4,0 mnkr högre än budgeterade 1 631,9 mnkr. Kommunens skattekraft per invånare uppgick till 346 200 kronor. Medelskattekraften i riket var 194 220 kronor per invånare.

DANDERYDS KOMMUN I DEN REGIONALA UTVECKLINGEN

De senaste åren har Stockholmsregionen, med en folkmängd 2016 på drygt 2,3 miljoner, vuxit med mellan 20 000 och 35 000 invånare per år. Ökningen blev drygt 1 procent för Stockholms län, samma som för riket. Befolkningen ökar av två anledningar. Det föds fler än det dör, vilket betyder att landet hade en naturlig folkökning på 26 443 personer. Den främsta förklaringen är dock att de som invandrade var fler än de som utvandrade. Sveriges invandringsöverskott var 117 127 personer. Prognosen är att befolkningstillväxten ökar ytterligare. Stockholms län är den region i riket som har den största tillväxten, inte minst nordostsektorn där Danderyd ingår. Fördelen för Danderyd är att kommunen ligger i en storstadsregion där arbetsmarknaden är gemensam över kommungränserna. Regionen har en stor arbetsmarknad i branscher som finans, elektronik och handel. Samtidigt ställer det krav på kommunen att vara en attraktiv arbetsgivare när konkurrensen om arbetskraften skärps.

Den ökande folkmängden gör att TMR (tidigare regionplanekontoret) bedömer att 30 000 nya bostäder behövs årligen fram till år 2025. Eftersom Danderyd är en del av Stockholmsregionen, måste många frågor hanteras med andra kommuner eller olika regionala organ.

Kommunstyrelsen godkände i juni programarbetet för utveckling av *centrala Danderyd*. Programmet skickades ut på samråd under sommaren och hösten.

Mörby Centrum började byggas ut både av kommunen och Skandiafastigheter. I december såldes en fastighet i parken vid Mörby centrum till JM AB efter en anbuds-tävling. Köpeskillingen uppgick till drygt 220 mnkr. JM ska uppföra cirka 120 lägenheter.

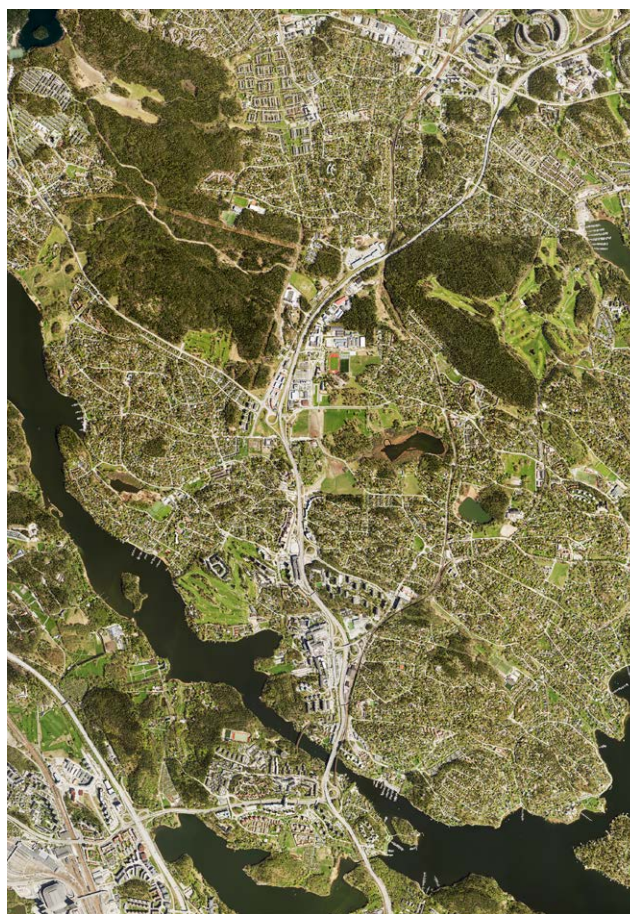
Kommunfullmäktige beslutade i mars om nya rutiner för detaljplaneprocessen. Planarbetet ska vara projektorienterat och inriktat på att uppfylla mål som anges i ett Start-PM. Kompetenser från samtliga berörda förvaltningar ska ingå

i projektarbetet. Avsikten är att olika kompetensområden ska beaktas tidigt i processen, så att planförslagen blir väl genomarbetade. Kommunstyrelsen gav uppdrag på flera nya projekt, bland annat bostäder i västra Danderyd (området "Gropen", Danderyd 3:95 m fl), en ny skola i Kevinge och ett nytt badhus invid Mörby Centrum.

Stockholm Nordost (Stono) är en sammanslutning av de sex kommunerna Danderyd, Täby, Vallentuna, Norrtälje, Vaxholm och Österåker. Stono samarbetar kring tillväxt, infrastruktur och näringsliv. Danderyds kommun driver flera projekt inom Stono.

Nordostkommunerna har en *gemensam vision* för att utveckla regiondelen. Tidsperspektivet sträcker sig från 2010 till 2040 med sikte på 2050. Visionen visar hur de sex kommunerna, gemensamt och var för sig, tar ansvar för tillväxten och vilka insatser som krävs från andra aktörer, till exempel Trafikverket och landstingets trafikförvaltning.

Flyktingmottagandet var betydligt större än 2015, både personellt och ekonomiskt. Nyanlända vuxna, familjer och ensamkommande asylsökande barn, sammanlagt 114 personer togs emot. Hjälpn handlade framförallt om bostäder och ibland om försörjningsstöd. Av de ensamkommande barnen som behövde hjälp kom de flesta i slutet av 2015, endast 2 kom 2016. Mycket arbete lades ner på att hitta bra placeringsalternativ.

¹ Skattekraften definieras som skatteunderlaget per invånare vid taxeringsårets ingång. Den genomsnittliga skattesatsen, medelskattesatsen, beräknas genom att man väger den kommunala skattesatsen med skatteunderlaget i respektive kommun.

BEFOLKNINGS- OCH ARBETSMARKNADSUTVECKLING I DANDERYDS KOMMUN

Befolkningen ökade med 232 till 32 653 invånare, 0,7 procent större ökning än 2015. Åldersgrupperna 7–12, 13–15, 19–64, 65–79 samt 80 år och äldre ökade mest. Åldersgrupperna 0–6 år och 16–18 år minskade. Enligt prognosen till 2020 beräknas befolkningen öka med 3 502 invånare eller 10,7 procent. Alla åldersgrupper ökar, utom 7–12 år som beräknas minska. Åldersgruppen 16–18 år väntas procentuellt öka mest, 28 procent. Ökningen av den arbetsföra befolkningen prognostiseras till 14,1 procent. Förändringarna i den långsiktiga prognosen innebär att de

yngre åldrarna ökar och gruppen 16–18 år ökar kraftigt. Även personer 80 år och äldre ökar något. Det är positivt att den arbetsföra åldersgruppen 19–64 år ökar mer än vad den föregående prognosen visade.

Förändringarna i befolkningsstrukturen ställer krav på kommunen. Antalet förskolor måste anpassas till färre barn i förskoleåldern, samtidigt som antalet grundskolor behöver öka. Elevunderlaget till gymnasiet minskar för närvarande, men väntas öka på sikt – i kommunen och i hela regionen.

Befolkningsprognosen är ett viktigt underlag när lokalbehovet ska beräknas, så att förskolor, skolor och äldreboenden motsvarar behovet.

Åldersgrupper	2016 Utfall	Förändring %	2017 Prognos	2018 Prognos	2019 Prognos	2020 Prognos	Förändring	Förändring %
0–6 år	2 595	-3,1	2 581	2 671	2 793	2 957	362	13,9
7–12 år	3 314	0,7	3 234	3 238	3 203	3 216	-98	-3,0
13–15 år	1 534	7,4	1 599	1 646	1 712	1 711	177	11,5
16–18 år	1 295	-1,7	1 381	1 467	1 570	1 657	362	28,0
19–64 år	17 434	1,2	17 600	18 376	19 066	19 889	2 455	14,1
65–79 år	4 457	-0,2	4 465	4 492	4 532	4 556	99	2,2
80–	2 024	0,7	2 048	2 078	2 104	2 169	145	7,2
TOTALT	32 653	0,7	32 908	33 967	34 981	36 155	3 502	4,5

Befolkningsökningen är till stor del beroende av bostadsbyggandet. Prognosen bygger på antagandet om totalt 2 621 färdiga bostäder i Danderyds kommun fram till 2022, varav 2 544 lägenheter och 77 småhus. Utöver de redan planerade projekten är ambitionen att det ska vara möjligt att öka bostadsbyggandet ännu mer under mandatperioden.

Typ	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Summa
Flerbostadshus	103	486	627	603	525	200	2 544
Småhus	22	15	5	5	5	25	77
Summa	125	501	632	608	530	225	2 621

Arbetslösheten låg på 1,8 procent, 0,2 procent lägre än 2015. Arbetslösheten bland ungdomar 18–24 år var 0,6 procent, något lägre än 2015. Arbetslösheten totalt i länet uppgick till 4,4 procent och bland ungdomar 3,2 procent. Kommunen fortsatte att ha relativt låga kostnader för försörjningsstöd (6 mnkr) jämfört med många andra kommuner.

I Danderyd finns cirka 3 000 små och medelstora företag. Cirka 20 000 arbetstillfällen erbjuds, varav över hälften i offentlig sektor. De privata företagen finns främst i tjänstesektorn, till exempel konsultföretag samt data- och elektronikföretag. Danderyds sjukhus och kommunen är de största arbetsgivarna. Av de 33 000 invånarna har cirka 4 500 arbete i Danderyd, medan 12 000 arbetspendlar från kommunen. Cirka 15 000 yrkesarbetare pendlar från någon annan ort till Danderyd. Närheten till Stockholm, de goda kommunikationerna, bra kommunal och kommersiell

service samt omgivande grönska och vattendrag gör kommunen intressant, både som bostadsort och för företags-etablering. Nyföretagandet i Danderyd hör till de högsta i landet.

Dialogen med invånare och företagare förbättrades och utvecklades. En omfattande dialog om centrala Danderyds utveckling pågår sedan januari 2015. Den digitala servicen och medborgardialogen vidareutvecklas och ett nytt, modernare kundcenter blir färdigt när Mörby Centrum byggs om. Den välbesökta företagsmässan anordnas årligen liksom frukostmöten med intressanta föreläsare. De sex nordostkommunerna samverkar för bättre infrastruktur och tillgång till arbetstillfällen.

UTMANINGAR

Påbörjat Visionsarbete

Visionen för Danderyds kommun med en ny modell för verksamhetsstyrning började tas fram. Det är viktigt att skapa en relevant och bra modell som passar alla kommunens olika verksamheter. Det behövs tydlighet i både roller och styrmodell.

Fortsatt flyktingmottagande

Enligt länsstyrelsens fördelningsplan ska Danderyd ta emot 185 nyanlända. Bedömningen är att det krävs cirka 150 bostäder. Därför har kommunen budgeterat för att bygga modulbostäder 2017. Migrationsverket sänker ersättningarna från och med juli 2017.

Personalförsörjning

Kommunens förmåga att behålla och rekrytera personal är en utmaning, framför allt lärare och socialsekreterare.

Omdaning av Mörby Centrum

Mörby centrumprojektet är ett av kommunens största. Både gestaltning och hur det kan komma till användning i kommunala intressen är avgörande frågor.

Utveckling av centrala Danderyd

Programmet för den fördjupade översiktsplanen för centrala Danderyd och för tunnelförläggningen av E18 väntas bli färdiga för beslut. Om besluten som krävs fattas påbörjas arbetet med översiktsplanen, vilket kräver kompetens och resurser. Att överdäcka eller lägga E18 i tunnel genom hela Danderyd är en stor utmaning. Den infrastrukturella satsningen ska gå hand i hand med utbyggnad av kommunala verksamheter som skola och omsorg.

Ekonomiska utmaningar

Till de ekonomiska utmaningarna hör prognoskänsligheten beträffande skatteintäkterna. Skatteintäkter inklusive utjämning påverkas av konjunktursvängningar i riket, snarare än förändringar i kommunens skatteunderlag. En nedjustering i SKL:s skatteunderlagsprognos med 1 procent påverkar Danderyds kommuns skatteintäkter negativt med cirka 10 mnkr.

Att hålla nere kostnadsökningarna är en utmaning när konkurrensen på arbetsmarknaden är stor och kravet på hög kompetens ökar, vilket i sin tur leder till högre lönekrav. En förändrad demografisk bild bidrar i förlängningen till ökade kostnader, då andelen barn och äldre växer samtidigt som den yrkesverksamma andelen av befolkningen relativt minskar. Andelen både bland barn och vuxna som kräver särskilt stöd och insatser tenderar att öka.

Stadsutvecklingsprojekten gör att Danderyds kommun växer. Det ställer krav på att skolor och äldreboenden byggs ut samtidigt som man investerar i gator och vägar, va och annan infrastruktur. Det innebär stora finansiella åtaganden.

Konkurrensneutralitet

KONKURRENSNEUTRALITET GÄLLER I DANDERYDS KOMMUN

Danderyds kommun är sedan 1990-talet organiserad i en beställar- och utförarmodell. Utbildningsnämnden och socialnämnden är beställarnämnder. De ersätter skola och omsorg enligt de penga- och checknivåer som kommunfullmäktige fastställt.

Skolverksamhet

I kommunen fanns 37 förskolor varav 2 även bedrev deltidsförskola. Det fanns 9 verksamheter inom pedagogisk omsorg (familjedaghem) och 3 öppna förskolor. Ungefär hälften av föräldrarna valde en kommunal utförare och hälften privata. Omkring 50 barn gick i förskola utanför kommunen och cirka 200 barn från andra kommuner gick i förskola i Danderyd. Det var en ökning jämfört med 2015.

I kommunen fanns 18 skolor från förskoleklass till och med årskurs 9. Av dem var 13 kommunala och 5 fristående. Det finns flera profiler: språk, naturorienterad, Montessori och flera olika fördjupningsämnen. I kommunen finns också en internationell skola som inte följer svensk läroplan. Sedan 2012 finns riksrekryterande profilklasser (årskurs 7–9) för matematik (Mörbyskolan) och engelska (Viktor Rydbergs samskola). Ungefär 300 elever gick i skolor utanför kommunen och cirka 60 skolpliktiga elever gick i skola utomlands. Föräldrarna kan välja skola och ta med sig skolpengen utanför kommunen och utomlands, under förutsättning att utlandsskolan följer svensk läroplan och är godkänd av Skolverket.

Eleverna i Danderyd kan fritt söka gymnasieskola bland alla kommunala gymnasieskolor i länet och riket. Eleverna

har rätt att ta med sig skolpengen. I länet finns en gemensam prislista som reglerar ersättning per elevplats på de olika programmen. Höstterminen 2016 antogs cirka 40 procent till Danderyds gymnasium, 20 procent till Viktor Rydbergs gymnasium i Djursholm och 5 procent till Marina läroverket i Danderyd. Eleverna sökte i övrigt till cirka 100 skolor i Stockholms län och ett 15-tal i övriga Sverige och utomlands.

Äldreomsorg

Privata utförare ansvarar för drygt hälften av verksamheten i hemtjänsten och cirka 60 procent i särskilt boende. I hemtjänsten fanns 12 privata utförare och den kommunala utföraren. Särskilt boende hade 4 privata utförare utöver den i kommunal regi.

Produktionsutskottet

För verksamheterna i kommunal regi ansvarar produktionsutskottet. Kommunen har resultatenheter för förskola, skola, gymnasieskola samt äldreomsorg med hemtjänst och särskilt boende. Det fanns 32 resultatenheter, varav 14 förskolor och 1 öppen förskola samt 8 grundskoleenheter. Vidare 1 gymnasium och 3 andra resultatenheter i form av kulturskola, en enhet för flerspråkighet och en ungdomsmottagning. Den delas med Vaxholms stad och finansieras delvis av Stockholms läns landsting. Äldreomsorgen omfattar 5 resultatenheter. Där ingår LSS personstöd, hemtjänst samt 4 vård- och omsorgsboenden.

	Kommunala förskolor och skolor i Danderyds kommun	Fristående förskolor och skolor samt andra kommunala skolor
Förskola, andel, procent	48 (47)	52 (53)
Förskoleklass, andel, procent	86 (86)	14 (14)
Skola årskurs 1-6, andel, procent	84 (84)	16 (16)
Skola årskurs 7-9, andel, procent	53 (53)	47 (47)
Gymnasiet, andel, procent	42 (42)	58 (58)
	Kommunal regi	Privata utförare alt i andra kommuner
Hemtjänst, andel, procent	43 (47)	57 (53)
Vård- och omsorgsboende, andel, procent	38 (38)	62 (62)

Resultat 2015 inom parentes.

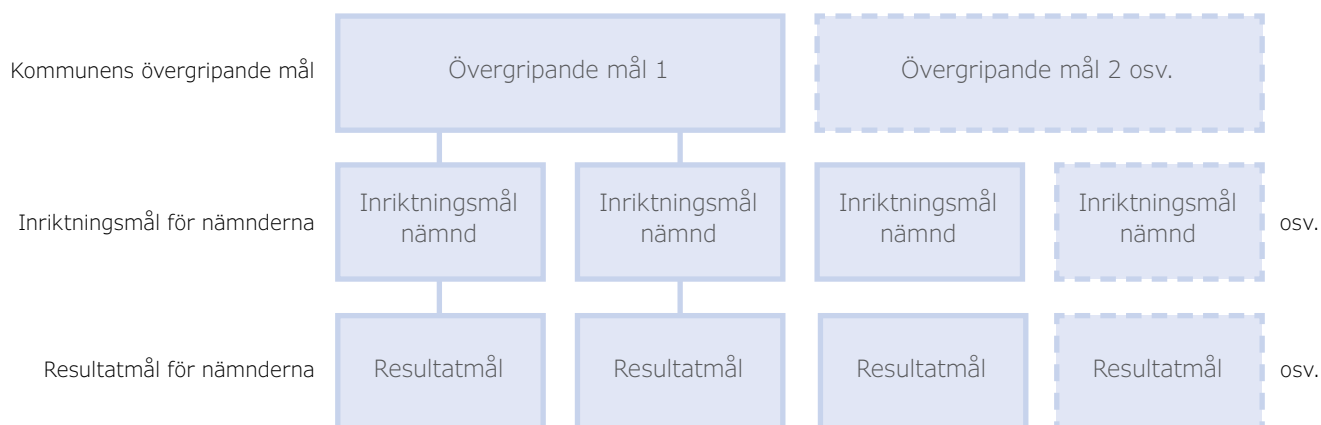

Målstyrning

DANDERYDS KOMMUN TILLÄMPAR MÅLSTYRNING

Måluppfyllelse

Danderyds kommun tillämpar målstyrning. I modellen finns tre målnivåer: övergripande mål för kommunen, inriktningsmål för nämnderna samt resultatmål för nämnderna.

Kommunfullmäktige fastställer de övergripande målen och inriktningsmål för nämnderna.

Kommunen har totalt 8 övergripande mål.

Måluppfyllelse bedöms enligt skalan uppfylld (grön) ●, delvis uppfylld (gul) ◆ och ej uppfylld (röd) ■. I undantagsfall kan måluppfyllelsen lämnas utan bedömning (-), om underlag för bedömning saknas.

Bedömd måluppfyllelse relateras till kommunens ambitionsnivå på respektive verksamhetsområde. Det innebär att en röd markering inte behöver innebära låg kvalitet, utan att kvaliteten inte når upp till den angivna ambitionsnivån.

Bedömningen av måluppfyllelsen för de övergripande målen baseras på måluppfyllelse efter nämndernas inriktningsmål och på Danderyds resultat i nationella undersökningar och jämförelser.

De externa källor som används är:

- Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Öppna jämförelser inom grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg och socialtjänst
- SKL, Kommunens kvalitet i korthet
- Socialstyrelsens brukarenkäter för hemtjänst och särskilda boenden
- Statistiska centralbyrån (SCB), Vad kostar verksamheten i din kommun?
- Länsstyrelsen i Stockholms län, Livsstilsstudien
- Stockholms Business Alliance, nöjd kundindexmätning
- Svenskt Näringslivs kommunrankning
- Tidningen Fokus rankning av kommuner.

Övergripande mål	Bedömd måluppfyllelse 2016
Danderyd skall vara en bra och attraktiv kommun att bo och verka i.	●
Danderyd skall erbjuda sina invånare stor valfrihet i den kommunala servicen utifrån individens önskemål och förutsättningar.	●
Danderydsborna skall erbjudas en bra och attraktiv service.	◆
God ekonomisk hushållning skall vara en vägledande princip för all kommunal verksamhet.	●
Kommunen skall ge goda förutsättningar för ett varierat utbud av fritids- och kulturaktiviteter.	●
Företag verksamma i kommunen skall erbjudas ett gott näringslivsklimat.	●
Kommunen skall ha låg kommunalskatt.	●
Danderyds kommun skall ha en god och hälsosam miljö samt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling.	◆

Kommunfullmäktige fastställde inriktningsmål för nämnderna. Inriktningsmålen hänger ihop med 7 av kommunens 8 övergripande mål. Målet om låg kommunalskatt har inga inriktningsmål på nämndnivå. Nämndernas inriktningsmål är i sin tur kopplade till resultatmål som utgör underlag vid bedömning av måluppfyllelsen.

Kommunen nådde ambitionsnivån för 6 av 8 övergripande mål. Det övergripande målet *Danderydsborna skall erbjudas en bra och attraktiv service. En positiv utveckling av de kommunala kärnområdena skola, barn- och äldreomsorg skall sättas i fokus* bedömdes vara endast delvis uppfyllt, liksom miljömålet att *Danderyds kommun skall ha en god och hälsosam miljö samt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling.*

I följande avsnitt analyseras måluppfyllelsen för kommunens åtta övergripande mål.

1. Danderyd skall vara en bra och attraktiv kommun att bo och verka i.

Målet bedömdes vara uppfyllt ●. Det baserades på att fem av sex inriktningsmål uppfyllde förväntad nivå och på kommunens mycket goda resultat i SCB:s medborgarundersökning. Tekniska nämndens inriktningsmål om trygga, välstädade och värdade allmänna platser och kommunal mark bedömdes vara delvis uppfyllt.

SCB:s medborgarundersökning genomfördes våren 2016. Medborgarna gav generellt kommunen mycket goda betyg. Danderyd fick det högsta resultat av 133 deltagande kommuner i samtliga helhetsbedömningar *kommunen som plats att bo och leva på, nöjdheten med kommunens verksamheter samt möjligheten till inflytande i kommunen.*

Område i SCB:s medborgarundersökning	Danderyd 2014	Danderyd 2015	Danderyd 2016	Snitt 133 kommuner höst 2015 och vår 2016	Högsta värde av samtliga 133 kommuner
Kommunen som en plats att bo och leva på (NRI)	77	78	79	60	79
Kommunens verksamheter (NMI)	64	69	69	55	69
Inflytandet i kommunen (NII)	52	58	56	40	56

I tidningen Fokus årliga rankning av bästa kommun att bo i, placerade sig Danderyd på plats 8 av landets 290 kommuner. Rankingen baseras på 45 variabler, där allt från huspriser och arbetslöshet till bredbandstillgång och antalet sportanläggningar granskas.

2. Danderyd skall erbjuda sina invånare stor valfrihet i den kommunala servicen utifrån individens önskemål och förutsättningar.

Valfriheten var god i den kommunala servicen och målet bedömdes vara uppfyllt ●. Bedömningen baserades på att tre av fyra inriktningsmål var uppfyllda. Det fjärde inriktningsmålet bedömdes vara delvis uppfyllt, då inte alla önskemål om placering i förskoleklass och grundskola kunde tillgodoses. Det finns sedan många år tillbaka ett väl utvecklat kundval i barnomsorg, grundskola och gymnasieskola samt i hemtjänst och vård- och omsorgsboende.

3. Danderydsborna skall erbjudas en bra och attraktiv service.

Målet bedömdes vara delvis uppfyllt ◆. Det baserades på att 11 av nämndernas 19 inriktningsmål bedömdes vara delvis uppfyllda och 7 inriktningsmål uppfyllda. Delvis uppfyllda var medborgarens *möjlighet att få information om kommunens verksamheter samt deras resultat, i vilken omfattning det är lätt att komma i kontakt med kommunen för medborgare och andra intressenter*, samt det kommungemensamma

åtagandet i form av *möjlighet för kommuninvånarna att utföra tjänster via internet*. Inriktningsmålen för förskola, skola och äldreomsorg visade goda resultat och bra kundnöjdhet, men inte alltid tillräckligt bra för att nå kommunens högt ställda krav. Det enda inriktningsmål som bedömdes vara ej uppfyllt var fastighetsnämndens om tillhandahållande av ändamålsenliga lokaler för kommunala verksamheter.

Invånarna gav även detta år kommunen mycket goda betyg i SCB:s medborgarundersökning. I tabellen nedan framgår de sammanvägda resultaten per verksamhet och det totala värdet för Nöjd-medborgar-index (NKI). NKI är en attitydundersökning, inte en kundundersökning, vilket är viktigt att beakta. Den är dock betydelsefull när det gäller medborgarnas allmänna uppfattning om kommunens verksamhet.

Danderyds kommun	2014	2015	2016	Jämfört genomsnitt 133 kommuner	
NMI	64	69	69	55	↗
Bemötande - tillgänglighet	62	64	63	57	↗
Förskolan	74	80	77	64	↗
Grundskolan	73	78	75	58	↗
Gymnasieskolan	76	79	77	59	↗
Äldreomsorgen	64	64	59	51	↗
Stöd för utsatta personer	58	64	60	49	↗
Gator och vägar	61	62	66	55	↗
Gång- och cykelvägar	58	62	66	55	↗
Idrotts- och motionsanläggningar	66	70	71	60	↗
Kultur	59	67	63	62	-
Miljöarbete	51	60	64	56	↗
Vatten och avlopp	80	84	85	79	↗
Renhållning och sophämtning	64	69	69	67	-
Räddningstjänsten	69	73	73	75	↘

4. God ekonomisk hushållning skall vara en vägledande princip för all kommunal verksamhet.

Resultat i förhållande till mål		
Nämndernas inriktningsmål avseende kostnadseffektivitet.	Utbildningsnämnden	◆
	Socialnämnden	●
	Kultur- och fritidsnämnden	●
	Tekniska nämnden	◆
	Miljö- och hälsoskyddsnämnden	●
	Byggnadsnämnden	●
Nämndernas inriktningsmål avseende förvaltning och utveckling av anläggningar och byggnader så att önskad funktion vidmakthålls över tiden.	Fastighetsnämnden	●
	Fastighetsnämnden, fastighet	●
	Tekniska nämnden, VA	◆
	Tekniska nämnden	●
Kommunens ekonomiska resultat i förhållande till mål (se tabell finansiella mål).		●
	Skattesats i jämförelse med andra kommuner.	●
Jämförelse med andra kommuner		
Kostnadseffektivitet i skola (grundskola och gymnasieskola), Avvikelse från standardkostnad (SCB, Vad kostar verksamheten i din kommun? 2015)		●
	Grundskola	●
	Gymnasieskola	●
	Barnomsorg	●
	IFO	●
	Äldreomsorg	◆
God ekonomisk hushållning, sammanvägd bedömning		
		●

Sammanvägt bedömdes målet ha uppnått förväntad nivå ●. Bedömningen av god ekonomisk hushållning väger samman ett verksamhets- med ett ekonomiskt perspektiv. Målet innebär att alla verksamheter har ett ansvar för att säkerställa god ekonomisk hushållning inom ramen för sina politiskt beslutade uppdrag.

De tre områden som bedöms är resultat i förhållande till mål, kommunens ekonomiska resultat i förhållande till mål samt resultat i jämförelse med andra kommuner. Områdena väger lika tungt. I bedömningen vägs också kommunens skattesats in och resultaten för de finansiella målen.

Den sammanvägda bedömningen var att målet god ekonomisk hushållning nåddes.

Nämndernas inriktningsmål avseende kostnadseffektivitet.

I Danderyds kommun innebär god ekonomisk hushållning att verksamheterna bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt. Till kommunens övergripande mål knyts därför ett inriktningsmål om kostnadseffektiv verksamhet, vilket är gemensamt för alla nämnder. I bedömningarna väger kommunen in resurser, resultat i förhållande till mål, volymer och prestationer samt jämförelser med andra kommuner, alternativt den egna verksamheten över tid. Alla nämnder bedömde att deras verksamheter sammantaget bedrevs på ett kostnadseffektivt sätt.

Nämndernas inriktningsmål avseende förvaltning och utveckling av anläggningar och byggnader så att önskad funktion vidmakthålls över tiden. Förvaltning, utveckling och underhåll av kommunens anläggningar planeras långsiktigt.

De nämnder som hade mål för förvaltning och utveckling av anläggningar var fastighetsnämnden, kultur- och fritidsnämnden och tekniska nämnden. Alla nämnder bedömde att målet uppnåddes. VA-verksamheten bedömde att målet var delvis uppnått.

Kommunens ekonomiska resultat i förhållande till finansiella mål.

Måluppfyllelsen för de finansiella nyckeltalen var mycket god. Tabellen nedan visar de finansiella nyckeltal som ingick i bedömningen. Nyckeltalen täcker både kort- och långsiktig god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv. Av budgetbeslutet för 2016 framgår målnivåerna för 7 nyckeltal. Kommunen uppnådde alla budgeterade målnivåer.

Finansiella mål	Kort sikt 0–3 år	Lång sikt 3–5 år	Utfall	Bedömning
Resultat (%)	> 0	> 2	9,7	●
Resultat enligt balanskravet (%)	> 0	> 0	8,8	●
Genomsnittlig nettokostnadsutveckling (%)	< 3,2	< 3,0	2,1	●
Soliditet (%)	55	55	61,4	●
Soliditet inklusive pensionsåtaganden (%)	33	33	37,9	●
Självfinansieringsgrad av årets nyinvesteringar (%)	50	50	91,1	●
Nettokostnadernas andel av skatteintäkterna (%)	100	98	91,4	●

Årets resultat blev 157,7 mnkr och motsvarade 9,7 procent (enligt balanskravet 8,8 procent) av skatteintäkter (efter utjämning och stadsbidrag), vilket med god marginal överträffade kommunens långsiktiga mål att överskottet ska överstiga 2 procent. Den genomsnittliga kostnadsutvecklingen låg på 2,1 procent de senaste tre åren (nettokostnaden exklusive exploateringsintäkter av skatteintäkter och utjämning). Soliditeten blev fortsatt stark och uppgick till 61,4 procent. Målet ligger på 55,0 procent. Den starka soliditeten visade att kommunen har en långsiktig finansiell handlingsberedskap. Inklusive pensionsåtagandet blev utfallet 37,9 procent. Nettokostnadernas andel av skatteintäkterna blev drygt 8 procent bättre än det uppsatta målet. Kommunen kunde inte finansiera verksamheten inom ramen för årets skatteintäkter. En fördjupad redovisning och analys av kommunens ekonomiska resultat och ställning samt finansiella nyckeltal finns i avsnittet Finansiell analys.

Jämförelser med andra kommuner

I modellen ingår jämförelser med andra kommuner för att komplettera de övriga områdena, där måluppfyllelsen bedöms mot kommunens egna ambitionsnivåer.

En del av bedömningen gäller kostnadseffektivitet i grund- och gymnasieskola enligt SKL:s Kommunens kvalitet i korthet. Vad beträffar grundskolan backade kommunen från tredje till sjunde plats i riket. När det gäller kostnadseffektiviteten i gymnasieskolan hamnade Danderyd på sextonde plats.

Jämförelse med andra kommuner

Jämförelse med andra kommuner	Danderyds ranking
Kostnadseffektivitet gymnasieskola – kostnad per elev i ett gymnasieprogram (SKL, Kommunens kvalitet i korthet 2016).	16
Kostnadseffektivitet grundskola – kostnad per betygspoäng (SKL, Kommunens kvalitet i korthet 2016).	7

En annan del av bedömningen grundar sig på SCB:s beräkning av avvikelse från standardkostnaden. I det statliga systemet för kostnadsutjämning beräknas en standardkostnad för varje verksamhet i kronor per invånare för respektive kommun. Standardkostnaden är den kostnad som kommunen skulle ha om man bedrev verksamheten på en genomsnittlig avgifts-, ambitions- och effektivitetsnivå med hänsyn till kommunens egna strukturella faktorer enligt kostnadsutjämningen.

Måttet avvikelse från standardkostnad i tabellen nedan visar om kommunen hade högre eller lägre kostnad än genomsnittet.

Avvikelse mot standardkostnad	Mått	Danderyds resultat	Snitt Stockholms län
Nationell jämförelse			
SCB: Vad kostar verksamheten i din kommun? (2015)	Avvikelse från standardkostnad, i procent		
	barnomsorg	-5,2	-6,7
	grundskola	-8,6	-6,2
	gymnasieskola	-1,3	-6,3
	äldreomsorg	2,9	-4,8
	IFO	-12,1	-11,2

Av tabellen framgår att Danderyds kostnadsnivå var lägre än standardkostnaden i alla verksamheter, utom äldreomsorgen som låg 2,9 procent högre än standardkostnaden. Som jämförelse har genomsnittsavvikelsen för Stockholms län lagts in.

5. Kommunen skall ge goda förutsättningar för ett varierat utbud av fritids- och kulturaktiviteter.

Målet bedömdes vara uppfyllt ●. Bedömningen baseras på att 6 av 8 inriktningssmål uppfylldes samt på goda resultat i SCB:s medborgarundersökning.

Undersökningen är en viktig del av kultur- och fritidsnämndens måluppföljning och ger information om medborgarnas uppfattning om verksamheten. Danderyds resultat när det gäller hur medborgarna ser på idrotts- och motionsanläggningar blev högre än medelvärdet för övriga deltagande kommuner.

Inriktningssmålet om minskat användande av alkohol, narkotika och tobak bland ungdomar bedömdes vara delvis uppfyllt. Bedömningen baserades på Livsstilsstudien (Stockholmsenkäten) som genomfördes i gymnasiets årskurs 2 och grundskolans årskurs nio. Föräldrar, skola och föreningsliv behöver samarbeta för bättre resultat. Ett förebyggande arbete verkar för en attitydförändring på lång sikt.

6. Företag verksamma i kommunen skall erbjudas ett gott näringslivsklimat.

Målet bedömdes vara uppfyllt ●. Bedömning av måluppfyllelsen baseras på nämndernas inriktningssmål, resultatet i SKL:s jämförelseprojekt Kommunens kvalitet i korthet (KKiK) samt på Svenskt Näringslivs rankning, där Danderyd placeras på plats 10 av landets 290 kommuner. I bedömningen vägs också kommunens arbete med det lokala näringslivet in.

Mätning av kundnöjdhet sker genom Stockholm Business Alliance (SBA) nöjd kundindexmätning. Mätresultatet 2015 låg strax under medelvärdet. Resultatet för 2016 är inte klart än.

Av SKL:s projekt KKiK framgick att Danderyd låg på första plats bland de deltagande kommunerna. Resultatet mättes efter det antal företag som startats per 1 000 invånare. Svenskt Näringslivs rapport om företagsamhet i landets kommuner visade att Danderyds kommun hade den mest nyföretagsamma befolkningen. Näringslivsrankingen innehåller totalt 18 faktorer som inbördes viktas olika. Den tyngst vägande delen är företagets uppfattning i Det sammanfattande omdömet om företagsklimatet i kommunen. I rapportens totalrankning låg Danderyds kommun på tionde plats.

Danderyd samverkar med övriga kommuner inom Stockholm nordost. Sedan 2011 arrangeras nätverksträffar med frukostmöten för kommundialog i samarbete mellan kommunen, Företagarna Danderyd och Handelskammaren Danderyd. Syftet är att sprida information om aktuella frågor, att nätverka och knyta nya kontakter.

7. Kommunen skall ha låg kommunalskatt.

Målet bedömdes vara uppfyllt ●. Danderyds kommun hade landets näst lägsta kommunalskatt med 17,35 kr. Lägst skatt hade Solna stad med 17,12 kr.

8. Danderyd ska ha en god och hälsosam miljö samt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling.

Målet bedömdes vara delvis uppfyllt ◆. Bedömning baseras på inriktningssmålen, där 3 av 4 kommungemensamma mål var delvis uppfyllda. Det fjärde kommungemensamma inriktningssmålet och 2 av miljö- och hälsoskyddsmyndens inriktningssmål bedömdes vara uppfyllda.

Väg- och spårtrafikens miljöpåverkan i Danderyd fortsätter att vara en prioriterad fråga. Stora delar av kommunen har god luftkvalitet. Bullerpåverkan är huvudsakligen ett problem kring E18, Roslagsbanan och huvudvägarna. Kommunen arbetar långsiktigt med att minska påverkan av luft och buller i projektet centrala Danderyd. Programarbete och åtgärdsvalsstudie utreder förutsättningarna för en tunnelförläggning av E18.

Ekonomisk rapportering

MÅLET OM GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING UPPNÅDDES

Den sammanvägda bedömningen är att god ekonomisk hushållning uppnåddes. Bedömningen gjordes utifrån resultat i förhållande till mål, kommunens ekonomiska resultat

i förhållande till mål samt resultat i jämförelse med andra kommuner.

I bedömningen vägdes kommunens skattesats in liksom uppnådda resultat för de finansiella målen.

Årets resultat är positivt

(mnr)	Budget 2016	Bokslut 2016	Avvikelse
Verksamhetens nettokostnader inklusive avskrivningar	-1 587,6	-1 528,7	58,9
Avgår internränta	58,0	33,1	-24,9
Verksamhetens nettokostnader	-1 529,6	-1 495,6	34,0
Skatteintäkter	2 142,0	2 139,4	-2,6
Generella statsbidrag och utjämning	-510,2	-503,6	6,6
Finansiella intäkter	0,0	17,5	17,5
Finansiella kostnader	-8,1	-0,1	8,0
Resultat före extraordinära poster	94,2	157,7	63,5
Extraordinära intäkter	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader	0,0	0,0	0,0
Förändring av eget kapital	94,2	157,7	63,5

Årets resultat uppgick till 157,7 mnr. Det budgeterade resultatet var 94,2 mnr. Den huvudsakliga orsaken till det goda resultatet var ökade exploateringsintäkter, 77,4 mnr utöver budget. Prognosen för skatteintäkter inklusive utjämning innebar 4 mnr mer än budgeterat. Försäljning av anläggningar, avkastning från medelförvaltning och lägre investeringstakt i kombination med lågt ränteläge gav ett finansnetto på 25,5 mnr utöver budget. Verksamhetens nettokostnader före skatteintäkter och finansnetto blev 34 mnr lägre än budgeterat.

Resultat enligt balanskravet

(mnkr)	Budget	Bokslut
Reavinst (försäljning av anläggning)	-5,0	-12,8
Summa	-5,0	-12,8
Resultat avstämt mot balanskravet	89,2	144,9

En avstämning mot balanskravet ska göras enligt kommunalagens krav på en ekonomi i balans (KL 8 kapitlet 4 §). Syftet med balanskravet är att en kommun ska visa att den inte lever över sina tillgångar. Det innebär till exempel att realisationsvinster från försäljning av anläggningar inte ska finansiera den löpande driften. Årets resultat enligt balanskravet uppgick till 144,9 mnkr. Jämfört med budgeten blev avvikelserna 55,7 mnkr. Årets resultat justerades med 12,8 mnkr i intäkter från försäljning av bostadsrätter.

Högre skatteintäkter inklusive utjämning jämfört med budget

(mnkr)	Budget 2016	Bokslut 2016	Avvikelse
Skatteintäkter			
Skatteintäkter	2 144,8	2 144,8	0,0
Slutavräkning 2016 (prognos)	-2,7	-6,7	-4,0
Slutavräkning 2015	0,0	1,4	1,4
Summa	2 142,0	2 139,4	-2,6
Generella bidrag och utjämning			
Regleringsavgift/bidrag	-1,1	-1,1	0,0
Kostnadsutjämning	204,4	205,2	0,8
Inkomstutjämning	-755,7	-750,1	5,5
Kommunal fastighetsavgift	51,5	51,3	-0,2
Generella bidrag från staten (strukturbidrag)	0,0	0,5	0,5
Införandebidrag	21,1	21,2	0,1
Utjämningsavgift LSS	-30,4	-30,5	-0,1
Summa	-510,2	-503,6	6,6
Totalt	1 631,9	1 635,9	4,0

Kommunens skatteintäkter inklusive utjämning blev 4,0 mnkr högre än budgeterat. Kommunalskatteintäkterna blev 2,6 mnkr lägre än budget, varav 1,4 mnkr avsåg 2015 års slutavräkning och -6,7 mnkr gällde en prognos på slutavräkningen för 2016. Slutavräkningen reglerar ett förändrat skatteunderlag för riket, vilket fördelas på kommunerna efter antal invånare. Kommunen betalade drygt 550 mnkr till den kommunala utjämningen i bokslut 2016. Kommunen får endast 20 procent vid en ökning av

kommunalskatteintäkterna. Resterande del går till utjämningsystemet. Skatteintäkterna grundade sig på antalet invånare den 1 november året före bokslutsåret. Den kommunala fastighetsavgiften genererade 51,3 mnkr.

Skattesatsen låg kvar på samma nivå: 17,35 kr. Danderyd låg på andra plats i länet och riket vad gällde kommunal skattesats. Sett till den totala skattesatsen (inklusive landstingsskatten) placerade sig Danderyd på andra plats i länet med 29,43 kr. Resultatet blev en fjärdeplats i riket.

Nämndernas driftredovisning och centrala poster

(mnkr)	Budget 2016	Bokslut 2016	Avvikelse
Nämnder			
Kommunstyrelsen	-96,7	-86,7	10,0
- Produktionsutskottet	0,0	-6,4	-6,4
Revision	-1,0	-1,0	0,0
Överförmyndarnämnden	-3,2	-2,8	0,4
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-8,0	-7,5	0,5
Byggnadsnämnden	-11,5	-9,9	1,6
Va-verk och avfall	0,0	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-89,0	-87,6	1,3
Fastighetsnämnden	-4,2	3,1	7,3
Kultur- och fritidsnämnden	-89,2	-91,0	-1,7
Utbildningsnämnden	-827,0	-833,9	-6,9
Socialnämnden	-576,7	-591,3	-14,6
Nämndernas nettokostnader inklusive avskrivningar	-1 706,5	-1 714,9	-8,4
Avgår internränta	58,0	33,1	-24,9
Nämndernas nettokostnader	-1 648,5	-1 681,8	-33,3
Pensioner, PO-diff med mera	-40,9	-44,7	-3,8
Semesterlöneskuld inklusive PO	0,0	-0,4	-0,4
Realisationsvinster, exploatering	60,0	11,2	-48,8
- Mörby centrum*	94,8	220,2	125,4
Försäljning av anläggningstillgångar	5,0	0,0	-5,0
Övriga intäkter	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens nettokostnad	-1 529,6	-1 495,6	34,0

Verksamhetens nettokostnader blev 46,8 mnkr lägre än budget. I nettokostnaderna ingår nämndernas verksamheter, produktionsorganisationen som bedriver verksamheterna barnomsorg, skola och omsorg i kommunal regi samt centrala poster (finansförvaltningen) såsom pensioner, semesterlöneskuld, försäljningar av exploateringsfastigheter och anläggningar.

NÄMNDERNA INKLUSIVE PRODUKTIONSUTSKOTTET

Nämnderna redovisade ett resultat som var 8,4 mnkr sämre än budget, 0,5 procent av den totala budgetramen om 1 714,9 mnkr. Därmed klarade sig inte alla nämnderna inom ramarna.

Kommunstyrelsen redovisade ett överskott om 10,0 mnkr, motsvarande 10,3 procent av nämndens totala nettobudget. Överskottet hänför sig huvudsakligen till kommunledningskontoret. De största orsakerna var att lönekostnaderna understeg budget på grund av framskjutna projekt. Andra poster med avsevärt bättre utfall än budget var intäkter, avskrivningar samt licens- och supportkostnader.

Fastighetsnämnden redovisade ett överskott om 7,3 mnkr. Året var något varmare än ett normalår. Den milda vintern och det långsiktiga arbetet med drifteffektiviseringar resulterade i 5,7 mnkr lägre driftkostnader för uppvärmning och el.

Vinterkostnaderna har en stor påverkan på nämndens resultat och är svåra att prognostisera. Nämnden budgeterar med en median för de senaste fem åren.

Kultur- och fritidsnämnden redovisade ett underskott om 1,7 mnkr, vilket motsvarade 2,0 procent av nämndens nettobudget. Avvikelsen berodde till sin helhet på en nedskrivning av anläggningstillgång i samband med nyinvesteringar i Stocksunds ishall.

Utbildningsnämnden redovisade ett underskott om 6,9 mnkr, vilket motsvarade 0,8 procent av nämndens nettobudget. Det berodde till övervägande del på fler elever i grund- och gymnasieskolan. Modersmålsundervisningen, grundsärskolan, fritidshemmen och vuxenutbildningen bidrog också till underskottet, liksom att det var fler elever som fick särskilt stöd i gymnasieskolan än budgeterat.

Socialnämnden redovisade ett underskott om 14,6 mnkr, vilket motsvarade 2,5 procent av nämndens nettobudget. Omsorgen om personer med funktionsnedsättning hade den största avvikelsen på -10,6 mnkr. Kostnaderna har ökat med 23 procent på tre år.

Ett mindre överskott om sammanlagt 3,8 mnkr redovisade överförmyndarnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, byggnadsnämnden och tekniska nämnden. Överskotten beror framförallt på senareläggning av projekt och på vakanta tjänster.

Produktionsutskottet

Produktionsutskottet omfattar skol- och omsorgsverksamhet samt kulturskola och ungdomsmottagning. Organisationens resultat blev ett underskott på 6,4 mnkr.

Förskolor och gymnasiet hade underskott, medan grundskolan visade plus. I äldreomsorgen visade hemtjänsten ett negativt resultat om 6,2 mnkr. Vård- och omsorgsboendena redovisade sammantaget ett underskott på 0,3 mnkr. LSS personstöd, bestående av personlig assistans och två LSS-boenden, redovisade ett underskott på 0,3 mnkr.

Produktionsutskottet har förbättrat sitt resultat successivt, tack vare utvecklad ledningsorganisation och mer effektiva arbetssätt. Kommunfullmäktige avskaffade produktionsstyrelsen 2015. I stället inrättades ett produktionsutskott under kommunstyrelsen från och med 2016. Beställar- och utförarmodellen anpassas till dagens förutsättningar. Därmed får den egna produktionen bättre förutsättningar att bli konkurrenskraftig. I förutsättningarna ingår att förtydliga rollerna för beställare och utförare.

CENTRALA POSTER

Pensioner

Den del av pensionskostnaderna som belastar verksamheterna kostnadsförs via en schablon, det så kallade personalomkostnadspålägget, som räknas fram av SKL. Det täcker inte de faktiska kostnaderna 71,2 mnkr. Differensen belastar finansförvaltningen, som därmed fick bära en kostnad på 45,4 mnkr mot budgeterade 40,9 mnkr.

Exploateringsintäkter

Inkomster och utgifter i exploateringsprojektet Mörby Centrum påverkar kommunens ekonomi avsevärt. Budgeterade försäljningsintäkter och utgifter om 94,8 mnkr netto sköts fram till 2018, medan försäljningen av bostäder på Golfbanevägen om 220,2 mnkr genomfördes redan 2016, men var planerad till 2018. I ett längre perspektiv ska intäkterna i projektet täcka samtliga utgifter. Det är orsaken till att kommunen budgeterar med överskott. Ett positivt kassaflöde kan därmed kortsiktigt finansiera kommunens övriga investeringar i till exempel skolor. Det är viktigt med årliga överskott för att säkerställa finansieringen av Mörby Centrum-projektet.

Exploateringsintäkterna, exklusive Mörby Centrum, uppgick till 11,2 mnkr, vilket ska jämföras med budgeterade 60 mnkr. Försäljningsintäkterna beräknas förstärka resultatet 2017.

Försäljning av anläggningar

Tre bostadsrätter vid Sikreno strand såldes för 12,8 mnkr.

EN JÄMFÖRELSE MED 2015

Årets resultat 157,7 mnkr blev 120,1 mnkr bättre än resultatet 2015. Verksamhetens nettokostnader före finansnetto minskade med 48,6 mnkr (3,1 procent). Orsaken var i huvudsak större intäkter från försäljning av exploateringsfastigheter med 130,4 mnkr. År 2015 ingick ett engångsbelopp på 9,0 mnkr från AFA Försäkring, vilket inte fanns med 2016. Försäljningen av anläggningstillgångar ökade med 5,2 mnkr.

Rensat från försäljningar och andra jämförelsestörande poster ökade istället verksamhetens kostnader med 77,9 mnkr (5 procent) mellan 2015 och 2016.

Intäkter i form av avgifter och taxor som tas ut av verksamheter och nämnder ökade med 3,8 procent till 172,0 mnkr.

Verksamhetens bruttokostnader inklusive avskrivningar ökade med 155,8 mnkr (7,2 procent). Köp av huvudverksamhet och främmande tjänster samt lönekostnader svarade för i stort sett hela ökningen. Köp av huvudverksamhet omfattade köp av platser för ensamkommande barn och annat inom det sociala området. Konsulttjänsterna ökade, dels på grund av inhyrning av bland annat socialsekreterare, dels för konsultinsatser för utvecklingsprojekt. Den totala ökningen blev 90,6 mnkr (11 procent).

Lönekostnaderna inklusive sociala avgifter ökade med 50,5 mnkr eller 6,5 procent. Det var samma ökning som 2014–2015. Resultatet av lönerörelsen blev i snitt en ökning med 2,97 procent, vilket innebar att kommunen fick ökade kostnader för löner på cirka 3,5 procent utöver avtal. Många nyrekryteringar innebar höga ingångslöner på grund av konkurrens om attraktiv personal. De fortsatta lönestrategiska satsningarna på lärarlöner gav utslag i lönekostnaderna.

Pensionskostnaderna ökar successivt när antalet anställda som tjänar över 7,5 basbelopp blir fler och ges rätt till tjänstepension. Det allmänna pensionssystemet ger ingen ersättning för dessa lönedelar, utan arbetsgivaren kompenserar detta.

Den totala kostnaden för pensioner exklusive löneskatt uppgick till 71,2 mnkr. Motsvarande kostnad 2015 var 76,3 mnkr. Pensionskostnaderna ökade kraftigt mellan 2014 och 2015. Orsaken var bland annat att KPA bytte beräkningssätt.

Den del som belastar verksamheterna kostnadsförs via en schablon, det så kallade personalomkostnadspålägget, som räknas fram av SKL. Schablonen täcker inte de faktiska kostnaderna. Differensen belastar finansförvaltningen som fick bära en kostnad på 45,4 mnkr. År 2015 uppgick differensen till 54,9 mnkr.

Verksamheten finansieras med skatteintäkter. Inklusive utjämning ökade de med 59,8 mnkr (3,8 procent). De finansiella intäkterna ökade från 7,5 till 17,5 mnkr. De finansiella kostnaderna fortsatte att sjunka och uppgick till 0,1 mnkr, framförallt på grund av låga låneräntor.

FLYKTINGMOTTAGANDE

Kostnaden för ensamkommande barn uppgick till 80 mnkr (14,5 mnkr 2013, 14,6 mnkr 2014 och 29,3 mnkr 2015). Den statliga ersättningen har mer än väl täckt kostnaderna. År 2016 överskreds bidraget från Migrationsverket med 1,8 mnkr. Av kostnaderna för ensamkommande barn avsåg merparten köp av platser i familjehem och HVB-hem (hem för vård eller boende). Danderyds kommun hade i december ansvar för 99 ensamkommande barn. Inhyrda kontorslokaler på Sätträängsvägen byggdes om till kommunens första HVB-hem för upp till 22 ensamkommande barn. AB Vårlyjus driver verksamheten på uppdrag av socialnämnden. Verksamheten startade i september.

Socialnämnden ombesörjer kommunens ansvar för flyktingverksamheten, förutom utbildning. Kostnaderna för nyanlända familjer och vuxna gäller främst handläggning och försörjningsstöd. Bidraget från Migrationsverket var

12,8 mnkr, vilket var 3,7 mnkr högre än kommunens kostnader. Den 1 mars trädde en lagändring i kraft som innebär att en kommun är skyldig att ta emot nyanlända för bosättning i kommunen. Danderyd tog emot 114 nyanlända personer. Av dessa var 28 barn under 18 år. Kommunen fick i högre utsträckning än planerat ta emot ensamstående, vilket ledde till större behov av bostäder. Totalt togs 15 familjer emot. Under sensommaren färdigställdes bostadspaviljonger för nyanlända på Enmans väg i Enebyberg. Paviljongerna innehåller 17 lägenheter i fem huskroppar och storleken varierar från små ettor till tvåor.

Kostnaderna för nyanländas skolgång var 6,4 mnkr, varav 2,6 mnkr täcktes av statsbidrag. Kostnaderna blev lägre än förväntat på grund av färre barn och elever. Insatserna omfattar förberedelseklass inklusive modersmålsundervisning, förstärkt skolpeng i åldrarna 6–15 år och kompensation för fler barn och elever.

Investeringar

(mnkr)	Budget 2016	Bokslut 2016	Avvikelse
Kommunstyrelsen	-11,8	-6,2	5,6
- Produktionsutskottet	-5,0	-4,5	0,5
Överförmyndarnämnden	-0,1	0,0	0,1
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-0,8	-0,3	0,4
Byggnadsnämnden	-2,7	-0,6	2,1
Va-verksamhet och avfall	-12,5	3,8	16,3
Tekniska nämnden	-86,3	-57,8	28,4
Fastighetsnämnden	-179,3	-130,4	48,9
Kultur- och fritidsnämnden	-25,2	-11,2	14,0
Utbildningsnämnden	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	-0,2	0,0	0,2
Summa investeringar	-323,8	-207,3	116,4

Danderyds kommun investerade för 207,3 mnkr 2016. Det var tre nämnder som hade större investeringsvolym: fastighetsnämnden, tekniska nämnden och kultur- och fritidsnämnden.

Totalt sett användes inte hela investeringsbudgeten. Överskottet uppgick till 116,4 mnkr. Störst överskott, 48,9 mnkr, redovisade fastighetsnämnden, där avvikelsen avsåg ny-, om- och tillbyggnader som skjutits fram. Nämnderna begärde sammantaget att 65,8 mnkr skulle ombudgeteras till 2017. Orsaken är att investeringsprojekten löper över flera år och ofta överklagas, vilket försenar processen.

FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER

Kommunen har dels en föreskrift för kommunens medelförvaltning, upplåning och leasing, dels en placeringspolicy för medel avsatta för pensionsförpliktelser.

Kommunens likvida medel ska placeras så att god avkastning uppnås med beaktande av betalningsberedskap och betryggande säkerhet. Det finns också begränsningar

av vilka placeringsformer som får användas. Placering får endast ske i Sverige.

När det gäller upplåning och finansiering ska det ske på det förmånligaste sättet med bedömd ränteförväntan och löptid som grund och med lämpliga belopp. Upplåning ska i första hand ske i svenska kronor. Här finns också begränsningar av i vilken form upplåning får ske.

Placeringspolicyn preciserar strategiska beslut kring den långsiktiga förvaltningen av medel för pensionsförpliktelser. Här beskrivs bland annat ansvarsfördelning, tillåtna tillgångsslag samt uppföljning och rapportering. De två övergripande målen är att uppnå god avkastning med betryggande säkerhet, samt en jämn och förutsägbar utbetalning av pensionskapitalet över tid.

Upplåningens förfallostruktur 2016 redovisas i tabellen nedan. Ingen större förändring har skett mellan åren. Kommunens låneportfölj ökade med 6 mnkr då 94 mnkr löstes in och 100 mnkr nyupplånades. För Djursholms AB, som ingår i koncernen, skedde ingen förändring förutom att förfallotiden ändrades till 2 år.

Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut	Koncern		Kommun	
	2016	2015	2016	2015
Genomsnittlig ränta, procent	0,8	1,4	0,8	1,6
Genomsnittlig räntebindningstid, år	3,4	3,9	3,2	4,6
Lån som förfaller inom (belopp i mnkr)				
1 år	101	95	100	94
2-3 år	56	0	0	0
3-5 år	296	352	296	296
Total	453	447	396	390

EXTERNA MEDEFÖRVALTNINGEN

I maj 1998 avsatte kommunen 300 mnkr av intäkterna från försäljningen av Danderydsbostäder för extern långsiktig kapitalförvaltning. Syftet var att i första hand täcka kommunens åtaganden för pensioner intjänade före 1 januari 1998.

Kommunfullmäktige har beslutat om en placeringspolicy för långsiktig medelförvaltning. Policyn reviderades enligt beslut i kommunfullmäktige 2013-09-23 § 66. Enligt policyn ska kommunens förvaltningsmål uppnås genom att tillgångarna förvaltas på ett sådant sätt att de matchar delar av pensionsskulden. Riskspridningen ska vara god mellan tillgångsslagen, så att en bra diversifiering kan säkerställas.

Kapitalet är placerat i Cliens Mixfond Sverige B, som är en aktivt förvaltd blandfond med etiskt placeringsreglemente. Fonden, med startdatum 31 december 2004, består av svenska räntebärande papper och svenska och nordiska aktier. Exponeringen består som minst av 25 procent aktier och som mest av 75 procent aktier, vilket allokteras med fokus på att begränsa nedsiderisken. Fondens genomsnittliga årsavkastning 2016 uppgick till 10,5 procent jämfört med index 6,8 procent.

Avkastningen 2016 blev 11,1 mnkr eller 7,7 procent mot ett index om 4,8 procent. Ackumulerad avkastning från starten 3 juli 2014 resulterade i 37,7 mnkr eller 25,4 procent mot ett index om 12,4 procent.

Ett uttag på 12,7 mnkr skedde i slutet av året för att täcka delar av pensionsutbetalningarna enligt placeringsreglementet. Marknadsvärdet uppgick efter uttaget till 143,1 mnkr den 31 december 2016. Driftsbudgeten för uttag till pensioner belastades med 19,5 mnkr.

Vid utgången av december var fördelningen i Cliens Mixfond 65 procent aktier och 31 procent räntebärande papper, 4,0 procent bestod av kassa och upplupen ränta. Bokfört värde uppgick till 117,9 miljoner kronor den 31 december 2016.

Avkastningen var positiv 2016 och Cliens Mixfond presenterade över index.

KOMMUNENS INTRESSEN OCH DELÄGARSKAP

Förutom det helägda bolaget har kommunen intressen i följande bolag eller kommunalförbund:

Storstockholms Brandförsvarsförbund
(org nr 222000-0356) 2,6 procent

Käppalaförbundet (org nr 222000-0117) 7,6 procent

Norrvatten (org nr 222000-0158) 8,2 procent

AB Vårlyjus (org nr 56485-4791) 1,3 procent

Roslagsvatten AB (org nr 556142-2394) 0,6 procent

Söderhalls Renhållningsverk AB (org nr 556197-4022)
10,0 procent

Storstockholms Brandförsvarsförbund (SSBF) övergick 2013 till att ledas av en direktion. Tidigare var det förbundsfullmäktige och en förbundsstyrelse som hade ledarskapet. Resultatet 2016 uppgick till 37,6 mnkr

INTERN KONTROLL

Resultat av genomförd internkontroll 2016

Kommunledningskontoret konstaterar att samtliga nämnder tagit fram och följt upp interna kontrollplaner. Planerna grundas på risk- och väsentlighetsanalyser. Av redovisningarna framgår vilka granskningsområden som visade avvikelser.

För att stärka den interna kontrollen beslutades att det i det kommunövergripande i alla nämnders interna kontrollplaner 2017 ska finnas med att avtalsägare ska följa upp avtal i enlighet med vad som framgår av avtalen.

Det nya styrdokumentet *Regler för att undvika mutor och korruption samt regler för representation* ska kommuniceras och efterlevas av alla anställda i kommunen.

Finansiell analys

MODELL FÖR FINANSIELL ANALYS

För att kartlägga och analysera resultat, utveckling och ställning används den finansiella analysmetoden RK-modellen. Den utgår från fyra viktiga finansiella aspekter: det finansiella resultatet, kapacitetsutvecklingen, riskförhållanden samt kontrollen över den finansiella utvecklingen. Varje

aspekt analyseras med hjälp av de nyckeltal som finns under respektive rubrik.

Målsättningen är att identifiera eventuella finansiella möjligheter och utmaningar för att klargöra om kommunen följer kommunallagens krav på ekonomisk hushållning.

RK-modellen

Fyra aspekter vid finansiell bedömning som mäter:

Kommunens nyckeltal, som är grunden till den finansiella analysen, samt förklaringar av nyckeltalen återfinns efter sammanfattningen.

På kort sikt klarar sig Danderyds kommun bra. Kommunen kan något enstaka år tillåtas att gå med förlust på grund av hög soliditet. Likviditeten är generellt god, men fluktuationen är stor mellan in- och utbetalningar inom månad och år. Under 2017 kommer korta placeringar av överlikviditeten att beaktas. Det låga ränteläget gjorde det möjligt att undvika nyupplåning genom att nyttja kommunens checkkredit för att begränsa den externa upplåningen.

Även låga, årliga överskott klarar normala investeringsvolymerna och en modest upplåningsvolym. Avskrivningsnivåerna är fortfarande förhållandevis låga och rymms därmed i driftbudgeten. Nettokostnadsandelen kan på kort sikt stärkas av intäktssidan med reavinster från försäljning av exploateringsmark samt exploateringsfastigheter. Därmed klarade kommunen att ligga på 100 procent eller något under. Danderyd har även god förmåga att betala skulder ur ett kort och medellångt perspektiv.

På lång sikt är inte resultatet eller överskottet från skatteintäkterna tillräckliga för att kunna finansiera större investeringsvolymerna. Nyupplåning kommer fresta på driftbudgeten när räntorna börjar att stiga. Utrymmet i budgeten är alltför snävt för att rymma ökade lönekrav och kostnadsökningar på grund av högre kompetenskrav. Med en högre investeringsnivå och införande av komponentavskrivning kommer andelen avskrivningar av kommunens driftbudget att öka. Kommunens låga skatteuttag är en fördel, då det finns utrymme för höjd skatt. Utrymmet är dock begränsat på grund av det mellankommunala utjämningsystemet. Ekonomistyrningen behöver utvecklas för att bättre styra över tillgängliga resurser och hur de ska prioriteras och fördelas. Nämnderna lägger sedan tidigare säkra prognoser. En viss försiktighet kan noteras i juniiprognosen i förhållande till utfallet. Produktionsstyrelsens prognoser varierade under året men låg i förhållande till omsättningen endast på 0,7 procent. I ett längre perspektiv kommer kommunen att utsätta sig för större finansiella risker. Det beror bland annat på de kommande exploateringsprojektens omdaning av Mörby centrum och tunnelförläggning av E18. I risktagandet finns dock även utveckling och tillväxt. Med höga marknadsvärden bör stadsutvecklingsprojekten snarare vara en möjlighet än ett risktagande.

Resultat

Årets resultat (mnkr)	2016	2015	2014
Årets resultat	157,7	37,6	1,3
Årets resultat före extraordinära poster	157,7	37,6	1,3
Underliggande resultat; exklusive jämförelsestörande poster	157,7	28,6	1,3

Nettokostnadsandel

(%)	2016	2015	2014
Nettokostnad av skatteintäkter och utjämning	91,4	98,0	102,1
Nettokostnad (exklusive jämförelsestörande) av skatteintäkter och utjämning	91,4	98,6	102,1
Nettokostnad – exploateringsintäkter av skatteintäkter och utjämning	105,6	104,4	102,1
Nettokostnad (exklusive jämförelsestörande) – exploateringsintäkter av skatteintäkter och utjämning	105,6	105,0	102,1
Pensioner av nettokostnaden	4,8	4,9	4,0
Avskrivningar av nettokostnaden	7,0	6,1	6,0

Investeringsvolym

(%)	2016	2015	2014
Investeringsvolym nettoutgifter (mnkr)	288,1	233,8	124,3
Självfinansieringsgrad av årets nyinvesteringar	91,1	56,3	77,2
Investeringsvolym/verksamhetens nettokostnader	19,3	15,1	7,9
Avskrivningar/nettoinvesteringar	36,4	40,3	76,2

- Danderyds kommun redovisade ett positivt resultat om 157,7 mnkr. Det goda resultatet berodde främst på försäljning av exploateringsfastigheter. Om resultatet relateras till verksamhetens kostnader blev utfallet 7,1 procent. Utan realisationsvinsten uppgick resultatet istället till –3,3 procent. Måttet bör ligga mellan 2–3 procent över en längre tidsperiod för att kommunen ska klara av att finansiera investeringar med skatteintäkter. Samtidigt finns utrymme för upplåning eftersom kommunens skuldsättningsgrad är låg.
- Nettokostnadsandelen uppgick till 91,4 procent. Det innebär att den löpande driften är finansierad med skattemedel och exploateringsintäkter, men att kommunen måste låna till delar av gjorda investeringar.
- Pensionskostnadernas andel uppgick till 4,8 procent. Pensionskostnaderna kommer successivt att öka men tryggas till viss del av att kapital avsatts för att möta framtida pensionsutbetalningar. Avskrivningarnas andel följer investeringstakten som skett över åren.
- Självfinansieringsgraden uppgick till 91,1 procent. Investeringsvolymen ökade jämfört med föregående år. Kommunen budgeterade ett målvärde om 50 procent.

Kapacitet Soliditet

(%)	2016	2015	2014
Soliditet	61,4	59,4	62,9
Soliditet inklusive hela pensionsåtagandet	37,9	32,9	33,0
Soliditet inklusive ofinansierat pensionsåtagande	42,9	38,8	39,9
Tillgångsförändring	8,7	9,7	0,0
Förändring av eget kapital	12,4	3,6	-0,4

Finansnetto

(mnkr)	2016	2015	2014
Finansiella intäkter	17,5	7,5	40,2
Finansiella kostnader	-0,1	-1,6	-6,2
Finansnetto	17,4	5,9	34,0

Skuldsättningsgrad

(%)	2016	2015	2014
Låneskuld (mnkr)	396,1	389,7	292,3
Total skuldsättningsgrad	38,6	40,6	37,1
- varav avsättningsgrad	6,9	6,8	6,3
- varav kortfristig skuldsättningsgrad	17,1	14,5	14,9
- varav långfristig skuldsättningsgrad	14,6	19,3	15,9

Pensionsskuld

(mnkr)	2016	2015
Avsättning pensioner	161,4	147,2
Pensionsförpliktelser äldre än 1998	553,6	571,7
Total pensionsskuld	715,0	718,9

- Soliditeten uppgick till 61,4 procent, vilket visade på en stark långsiktig finansiell handlingsberedskap hos kommunen. Inklusive pensionsåtagandet blev utfallet 37,9 procent. Kommunen har en god soliditet över tid. Som en jämförelse uppgick den genomsnittliga soliditeten i Stockholms län (2015) till 21 procent inklusive pensionsåtaganden. Om hänsyn tas till att medel särskilt avsatts för att möta pensionsutbetalningar för pensioner intjänade före 1998, blev soliditeten 42,9 procent.
- Kommunens finansnetto visade ett positivt resultat om 17,4 mnkr. 12,8 mnkr avsåg försäljning av tre bostadsrätter. I nettot för 2014 ingick en realisationsvinst av engångskaraktär om 34,3 mnkr. Den uppstod när kommunen bytte förvaltare av det avsatta kapitalet för pensioner och en upparbetad vinst realiserades.
- På grund av kommunens höga soliditet var skuldsättningsgraden låg.

- Strukturen på pensionsskulden för ansvarsförbindelsen innebar att utbetalningarna blir relativt konstanta fram till år 2025, för att därefter avta. Kommunen avsatte även kapital för detta ändamål. För pensioner intjänade efter 1998 görs avsättningar i balansräkningen. Dessa beräknas öka med i snitt 13,4 miljoner inklusive löneskatt per år (pensionsbolaget KPA:s prognos). Prognosen sträcker sig fram till och med år 2019.

Risk Likviditet

	2016	2015	2014
Likvida medel (mnkr)	99,6	52,3	10,1
Balanslikviditet (%)	100,0	125,6	127,1
Rörelsekapital (mnkr)	0,1	80,6	243,7

Borgensåtaganden och koncernens resultat

(mnkr)	2016	2015	2014
Koncernens resultat	175,8	35,4	-11,1
Kommunens borgensåtaganden	119,9	115,0	58,0

- Balanslikviditeten om 100,0 procent innebar att kommunens beredskap att kunna betala skulder ur ett kort och medellångt perspektiv var god.
- Exploateringsintäkter från Djursholms AB förstärkte koncernens resultat ytterligare. Koncernens negativa resultat 2014 berodde på att Djursholms AB hade stora kostnader för en ombyggnad på grund av myndighetskrav. En nedskrivning på 12,3 mnkr gjordes under 2014.
- Kommunens borgensåtagande ökade något 2016. 2015 tog Djursholms AB ett externt lån på 56 mnkr för att lösa skulden till kommunen om samma belopp. Eftersom kommunen var borgensman för lånet ökade beloppet jämfört med tidigare år. Bedömningen är att borgensåtagandet innebär en förhållandevis låg risk ställt mot kommunens finansiella ställning.

Kontroll

- Budgetavvikelsen på totalt 63,5 mnkr berodde främst på att exploateringsintäkter för en större post i Mörby centrum-projektet tidigarelades till 2016. Kommunen arbetar för att skapa en bättre förutsägbarhet avseende exploateringsredovisningen och därmed en ökad kontroll. Nämndernas och produktionsstyrelsen budgetavvikelse om -8,4 mnkr motsvarade 0,5 procent.
- Prognosavvikelsen på 0,7 mnkr som motsvarade 0,04 procent innebar att kommunen hade förutsättningar att anpassa sig för förändringar under året. Jämfört med utfall per nämnd var prognoserna i rätt riktning, men försiktigare än vad som blev det reella utfallet. Det betyder att det finns en förbättringspotential beträffande prognosarbetet.

Budgetföljsamhet och prognossäkerhet

(mnkr)	2016	2015	2014
Budgetavvikelse: resultat före extraordinära poster	63,5	111,6	1,3
Budgetavvikelse: nämnder och produktionsstyrelsen	-8,4	12,2	22,8

Nämndernas prognossäkerhet

(mnkr)	Prognos juni 2016	Prognos sep 2016	Utfall 2016	Avvikelse utfall – prognos september
Kommunstyrelsen	-90,9	-88,8	-86,7	2,0
- Produktionsutskottet	-7,5	-6,5	-6,4	0,1
Revision	-1,0	-1,0	-1,0	0,0
Överförmyndarnämnden	-2,8	-2,8	-2,8	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-8,0	-7,6	-7,5	0,1
Byggnadsnämnden	-10,8	-10,2	-9,9	0,2
VA, avfallsverksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-88,8	-88,8	-87,6	1,2
Fastighetsnämnden	-2,3	1,4	3,1	1,7
Kultur- och fritidsnämnden	-91,6	-91,1	-91,0	0,2
Barn- och utbildningsnämnden	-834,2	-833,2	-833,9	-0,7
Socialnämnden	-586,3	-587,0	-591,3	-4,3
Nämndernas nettokostnad drift inklusive avskrivning	-1 724,1	-1 715,6	-1 714,9	0,7
Avgår internränta	58,0	58,0	33,1	-24,9
Nämndernas nettokostnad	-1 666,1	-1 657,6	-1 681,8	-24,2

FÖRKLARINGAR NYCKELTAL

Resultat och kapacitet

Resultat

Årets resultat och dess orsaker kartlades. En eventuell obalans, det vill säga att kostnaderna överstiger intäkterna eller att en rörelseriktning mot obalans sker, är en varnings-signal. Under detta perspektiv analyseras också investeringar och deras utveckling.

Nyckeltalet nettokostnadsandel speglar hur stor del av skatteintäkter och statsbidrag som den löpande driftverksamheten tar i anspråk. Hur nettokostnaderna utvecklar sig i förhållande till skatteintäkter och statsbidrag är viktigt för kommunens ekonomi. Det utrymme som finns kvar kan till exempel användas till amorteringar av långfristiga lån, finansiering av investeringar eller sparande. Nyckeltalet bör ligga under 100 procent.

Självfinansieringsgraden mäter hur stor andel som kan finansieras med de skatteintäkter som återstår när den löpande driften är betald. Om självfinansieringsgraden är 100 procent innebär det att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar och inte behöver låna för att investera. Därmed stärks kommunens långsiktiga, finansiella handlingsutrymme.

Kapacitet

Kapacitet handlar om att mäta och redovisa vilken långsiktig finansiell motståndskraft kommunen har. Viktiga mått när kapaciteten analyseras är att studera hur soliditeten och låneskulden förändras över tiden.

Soliditeten visar kommunens långsiktiga betalningsförmåga; det vill säga hur stor del av balansomslutningen som finansierats med eget kapital genom aktiekapital och ackumulerade vinster. Soliditeten påverkas av en förändrad balansomslutning och ett förändrat resultat.

Finansnettots utveckling är intressant ur finansierings-synpunkt. Det visar kommunens kostnader för att finansiera tillgångarna med lånade medel.

Skuldsättningsgraden speglar hur stor andel av tillgångarna som finansierats av främmande kapital. Skuldsättningsgraden har en nära koppling till nyckeltalet soliditet. En hög skuldsättningsgrad medför en låg soliditet, och tvärtom.

Från och med 1998 redovisas kommunens pensions-skuld enligt den så kallade blandmodellen. Pensioner intjänade efter 1998 har avsatts i balansräkningen. Intjänade pensioner före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen.

Risk och kontroll

Risk

Med risk avses hur kommunen är finansiellt exponerad. En god ekonomisk hushållning innebär att kommunen i kort och medellångt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella problem. Kommunen ska upprätthålla en sådan likviditet eller kortfristig betalningsberedskap att de löpande utbetalningarna kan göras utan besvär.

Ett mått som mäter den kortfristiga betalningsberedskapen är balanslikviditeten (omsättningstillgångar delat med kortfristiga skulder). Om måttet är 100 procent eller över,

innebär det att skulder som förfaller inom den närmaste tiden kan betalas.

Stora borgensåtaganden kan betyda en finansiell risk för kommunen i form av övertagande av lån.

Kontroll

Med finansiell kontroll avses bland annat hur upprättad budget och prognos följs. En god följsamhet mot budget och prognos är ett uttryck för god ekonomisk hushållning.

Prognossäkerheten visar på hur ekonomistyrningen i kommunen bidrar till att en god ekonomisk hushållning upprätthålls. Det innebär att kommunen på ett bättre sätt kan korrigera eventuella svackor på kort sikt.

Personal

Danderyds kommuns huvuduppgift är att erbjuda invånarna tjänster som i sin tur produceras av medarbetare i verksamheterna. Kommunen är alltså en utpräglad serviceorganisation, där 41 procent av de totala kostnaderna utgörs av personalkostnader. I reda pengar var personalkostnaderna 903 mnkr 2016.

LEDARSKAP

Planeringen av ett chefs- och ledarutvecklingsprogram fortsatte och under hösten lanserades chefsdokumentet *Att vara chef och ledare i Danderyds kommun*. Det är en övergripande roll- och uppdragsbeskrivning som tydliggör förväntningarna på kommunens samtliga chefer. Dokumentet verkar som en ram och gemensam plattform för kommunens chef- och ledarskap. Det kommer även att vara grunden för såväl rekrytering och utveckling av nya chefer som för det ledarutvecklingsprogram som startar under hösten 2017. Ledarskapet är centralt för kommunen vad gäller styrning mot verksamhetens mål. Ett gott ledarskap främjar en bra verksamhet och ger förutsättningar för medarbetarna, vilket gagnar verksamheten och kommunens invånare.

Detta ställer krav på Human Resources, HR-avdelningens, stöd. Det gäller generellt till chefer för centrala utvecklingsinsatser som mentorsprogram, introduktionsprogram för nya chefer och aspirantprogram för att rekrytera nya chefsämnen internt. På det individuella planet handlar stödet om att upphandla coacher samt handledning för chefer och deras individuella ledarutveckling.

ARBETSGIVARVARUMÄRKET

Ett projekt kring kommunens arbetsgivarvarumärke processades med hjälp av varumärkesbyrån Rewir. Projektet avslutades med ett formulerat arbetsgivarlöfte. Både chefer och medarbetare deltog i framtagandet. Utmaningen under 2017 är att implementera delaktiviteter som inkluderar chefer och medarbetare så att de kan leva upp till arbetsgivarlöftet. HR-

avdelningens utmaning blir att stödja implementeringsarbetet så att det inte stannar av eller uteblir.

HÄLSA OCH FRISKVÅRD

Ett förslag till hälsostrategi arbetades fram. Processen fortsätter under 2017. Intentionen är att koppla hälsostrategin till det strategiska arbetsmiljöarbetet.

Hälsoinspiratörer finns på flera av kommunens arbetsplatser. De stödjer cheferna i hälsorelaterade frågor. Alla medarbetare erbjuds friskvårdsbidrag och kostnadsfria motionspass samt stöd för stresshantering och rökavvänjning. Friskvård erbjuds också till rabatterat pris hos ett antal externa aktörer. 910 personer av de månadsavlönade medarbetarna nyttjade friskvårdsbidraget.

LÖNER

Den lönestrategiska gruppen, som är ett utskott till ledningsgruppen, fortsatte att omvärldsbevaka och analysera löner internt. Förslag till satsningar inom ett antal yrkesgrupper inför 2017 lades fram. Bland grupperna fanns socialsekreterare, biståndshandläggare, lärare i olika årskurser, förskollärare och fritidspedagoger.

Nya, kommunövergripande lönekriterier började att gälla 1 april 2015. En fortsatt diskussion och konkretisering av lönekriterierna ute i verksamheterna pågick. Verksamheterna har kommit olika långt i denna process och arbetet förväntas fortsätta 2017. Förankringen är viktig av främst två skäl. Dels för att fullgöra gällande löneavtal i kollektivavtalet, och dels för att utgöra grunden i verksamhetsutvecklingen så att målen uppnås. Genom att arbeta fram arbetsplatspecifika mål och därefter bryta ner dem till individuella mål – som i sin tur kopplas till lönekriterier – skapas förutsättningar för medarbetarna att bidra till verksamhetsutveckling och att kunna påverka den egna löneutvecklingen.

Ett nytt stöddokument för genomförande av medarbetarsamtal togs fram våren 2015. Det fick en mindre uppdatering hösten 2016. Dokumentet är ett stöd till chefer och medarbetare för att säkerställa kvaliteten i samtalen som kopplas till lönekriterier och till de nya OSA-målen som kom 2016 (Arbetsmiljöverkets föreskrift: Organisatorisk och social arbetsmiljö, AFS 2015:4).

Kommunen fortsatte att utveckla och säkerställa löneprocessen. Arbetet innehöll allt från interna processer till överläggningar och avstämningar med samtliga 20 fackliga organisationer. Fortsatt stödmaterial, anvisningar och vägledning i löneöversynsprocessen togs fram till cheferna. En informations- och dialogdag sker årligen en halv dag i februari för samtliga lönesättande chefer. Den genomförs inför uppstart av löneöversynen.

De årliga utbildningsinsatserna riktades både till nya chefer och de chefer som önskade mer kunskaper inom individuell lönesättning och lönesamtal, medarbetarsamtal, kompetensbaserad rekrytering, arbetsmiljö, medbestämmandelagen (MBL) samt arbetsrätt.

SAMVERKAN

Ett dialogmöte fortsatte med de fackliga organisationerna, där målet var ett framtida samverkansavtal. Gruppen genomlyste organisationsnivåerna i kommunen för att säkerställa de olika samverkansnivåerna. Förberedande material inför ett samverkansavtal togs fram och säkerställdes. Det gällde till exempel ärendepunkter för kallelser och protokoll till de olika samverkansnivåerna, samt arbetsplatsträffar.

ANSTÄLLDA

Siffrorna som redovisas för 2016 avser endast månadsavlönade medarbetare. Detta gör att vissa jämförelser med 2015 inte är relevanta, eftersom dessa siffror även inkluderar timavlönad personal.

Den 31 december 2016 hade kommunen 1 716 månadsanställda, varav 1 512 var tillsvidareanställda.

Tabellen nedan visar könsfördelningen i december 2016, beräknat utifrån alla anställda med månadslön oavsett anställningsform.

	Könsfördelning antal personer	Könsfördelning (%)
Kvinna	1 299	75,7
Man	417	24,3
Alla kön	1 716	100

Tabellen nedan avser alla anställda med månadslön, oavsett anställningsform december 2016.

	Antal personer	Antal årsarbetare	Medelålder
Kommunledningskontor	96	93,7	45,6
Produktionskontor	1 359	1 248,3	46,1
Produktionsledning	11	9,5	49,1
Förskola	204	196,3	45,4
Ungdom och skola	862	791,3	45,9
Äldreomsorg och LSS	284	251,2	47,3
Socialkontor	116	113,1	43,8
Utbildnings- och kulturkontor	74	67,9	48,0
Miljö- och stadsbyggnadskontor	32	31,2	41,5
Tekniska kontoret	43	42,6	44,1
TOTALT	1 716	1 596,7	45,9

Övertid och fyllnadstid

Övertidstimmarna för tillsvidareanställda under 2016 motsvarade 2,8 helårsarbetare, vilket var en ökning från 2015 med motsvarande 0,5 helårsarbetare. Kommunens kostnad för övertid var 2,3 mnkr, vilket innebar en minskning med 500 tkr från 2015 då kostnaden för övertid låg på 1,8 mnkr.

Den totala kostnaden för fyllnadstid för tillsvidareanställda uppgick till 970 tkr. Kostnaden motsvarade 2,6 helårsarbetare, vilket var en ökning med 0,5 helårsarbetare från 2015.

Tabellen nedan visar hur fördelningen av övertids- och mertidstimmar för tillsvidareanställda ser ut på de olika förvaltningarna och verksamheterna.

	Övertidstimmar motsvarande heltidsarbetare 2016	Mertidstimmar motsvarande heltidsarbetare 2016
Verksamhet	2,82	2,62
Kommunledningskontor	0,38	0,00
Produktionskontor	1,84	2,37
Produktionsledning	0,01	0,01
Förskola	0,08	0,13
Ungdom och skola	0,64	0,84
Äldreomsorg och LSS	1,11	1,39
Socialkontor	0,16	
Utbildnings- och kulturkontor	0,36	0,22
Miljö- och stadsbyggnadskontor	0,01	0,02
Tekniska kontoret	0,07	

Personalens ålder

Tabellen nedan visar medelåldern för personalen i december 2016, beräknat utifrån alla anställda med månadslön oavsett anställningsform.

	Medelålder 2016	Medelålder 2015
Kvinnor	46,7	45,7
Män	43,4	41,8
Alla kön	45,9	44,7

Medellön

Medellönen avser tillsvidareanställda medarbetare den 1 november.

	2016	2015	Förändring i kronor	Förändring i procent
Kvinnor	32 836	30 997	1 839	5,93
Män	33 088	32 027	1 061	3,31
Totalt	32 893	31 227	1 666	5,34

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron låg på 6 procent för alla anställda med månadslön. Andelen för 2015 var densamma.

Vad gäller långtidssjukfrånvaron har den minskat sedan 2015. Andelen låg då på 44,6 procent.

Tabellen nedan visar sjukfrånvaro i procent av sammanlagd ordinarie arbetstid.

Ålder	Män	Kvinnor	Totalt 2016
0-29 år	5,8	4,9	5,3
30-49 år	4,1	6,8	6,1
50 år -	5,1	6,3	6,0
Totalt	4,7	6,4	6,0

Tabellen nedan visar frånvaro över 60 dagar i procent av total sjukfrånvaro.

	Män	Kvinnor	Totalt 2016
	38,9	42,5	41,8

PERSONALOMSÄTTNING

Personalomsättningen definieras som antal tillsvidareanställda som slutat på egen begäran, dividerat med medeltalet anställda under 2016.

Personalomsättningen för tillsvidareanställda som slutade på egen begäran var 13,39 procent. Det innebar en ökning på 2,22 procentenheter sedan 2015.

	Egen begäran	Nyanställda	Snittanställda ackumulerat	Personalomsättning egen begäran (%)
Kommunledningskontor	3	16	79,7	3,76
Produktionskontor	173	196	1 213,6	14,26
Produktionsledning		2	9,3	
Förskola	28	29	189,2	14,80
Ungdom och skola	110	108	756,9	14,53
Äldreomsorg och LSS	35	57	258,2	13,56
Socialkontor	14	34	92,9	15,07
Utbildnings- och kulturkontor	4	7	74,2	5,39
Miljö- och stadsbyggnadskontor	1	5	26,8	3,73
Tekniska kontoret	9	12	35,8	25,15
TOTALT	204	270	1 523,0	13,39

Antalet medarbetare som gick i pension var 42 stycken, vilket innebar en ökning med åtta medarbetare sedan 2015.

Tabellen visar antalet tillsvidareanställda medarbetare som gick i pension 2016.

	Pension
Kommunledningskontor	1
Produktionskontor	31
Produktionsledning	1
Förskola	4
Ungdom och skola	15
Äldreomsorg och LSS	11
Socialkontor	4
Utbildnings- och kulturkontor	6
Miljö- och stadsbyggnadskontor	
Tekniska kontoret	
TOTALT	42

FÖRETAGSHÄLSOVÅRD

Kommunens kostnader för företagshälsovården var 745 334 kronor, vilket innebar en minskning med 32 procent sedan 2015. De rehabiliterande insatserna var större än de förebyggande. Avtal med företagshälsovården Helsa (före detta Betania) förlängdes med ett år till och med 2017. Kommunens avtal med personalstöd från Falck Healthcare, som är gratis för alla medarbetare, fortsätter som tidigare.

SYSTEMATISKT ARBETSMILJÖARBETE

Danderyds kommun arbetar systematiskt med arbetsmiljöarbetet och gör årligen handlingsplaner för åtgärder

och förbättringar. De prioriterade risker som identifierats på kommunövergripande nivå har varit otydliga uppdrag, hög arbetsbelastning och upplevd stress. Andra prioriterade risker var en ökning av trakasserier och hotfulla situationer i arbetet. Handlingsplanen för åtgärder arbetades fram i samverkan mellan ledningsgrupp och kommunens arbetsmiljökommitté. Respektive chef ansvarar för åtgärder inom sin verksamhet. Alla chefer erbjuds årligen arbetsmiljöutbildning, där den organisatoriska och sociala arbetsmiljön har en central roll. Det är angeläget att kommunen svarar upp med åtgärder för tydliga uppdrag och hantering av upplevd stress.

MEDARBETARUNDERSÖKNING

Medarbetarundersökning genomfördes 2015 och görs vartannat år. Nästa undersökning genomförs 2017. De områden där kommunen fick högt betyg från medarbetarna var förtroendet för närmaste chef, respekt för allas lika värde och att chefer upplevs behandla kvinnor och män lika. Ett stort antal medarbetare tycker att det är roligt att gå till arbetet, känner sig motiverade och upplever sig medverka till att utveckla verksamheten. Den övergripande analys som genomfördes i samband med det systematiska arbetsmiljöarbetet, och där medarbetarundersökningen utgjorde en del av kartläggningen, visade att kommunen behöver tydliggöra uppdrag och roller samt förebygga upplevd stress.

SCHEMALÄGGNINGSSYSTEM

Ett schemaläggningssystem, *Time Care*, upphandlades under 2015. *Time Care* riktar sig i första hand mot kommunens äldreomsorg. Projektet med implementeringen av systemet ansågs färdigt och avslutades i slutet av 2016.

Miljö

DANDERYDS KOMMUNS ÖVERGRIPANDE MILJÖARBETE

2015 enades världens länder om ett rättsligt bindande klimatavtal på global nivå. Klimatavtalet slår fast att världens länder ska sträva efter att begränsa temperaturökningen till 1,5 grader Celsius över förindustriell nivå. Avtalet ratificerades 2016. På nationell nivå togs ett klimatpolitiskt ramverk fram i vilket det föreslås att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser år 2045, för att därefter uppnå negativa utsläpp.

Danderyd kommuns övergripande mål inom miljöområdet är att verka för en god och hälsosam miljö samt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling.

Under 2016 har kommunen tagit stora och viktiga steg för att förbättra Danderyds miljö. Kommunfullmäktige fastställde två styrdokument som riktar sig både till kommunens verksamheter och till de som bor och verkar i Danderyd. Styrdokumentet består av ett miljöprogram samt en klimat- och energistrategi för kommunen.

Redovisningen av vad som gjorts inom miljöområdet under 2016 följer miljöprogrammets fem fokusområden: *Frisk luft, Friskt vatten, Biologisk mångfald, God bebyggd miljö* och *Gifrfri miljö*.

FRISK LUFT

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. Danderyds kommun ska arbeta aktivt för att begränsa utsläppen av växthusgaser och luftföroreningar.

För att underlätta övergången till fossilbränslefria fordon sattes ytterligare två laddstolpar upp på infartsparkeringen vid Danderyds sjukhus. Samtidigt planerade kommunen för 16 nya laddstolpar vid idrottsplatser och kommunens driftkontor som kommer att sättas upp under 2017.

Flera informationsinsatser genomfördes inom ramen för energi- och klimatrådgivningen, exempelvis aktivitetsdagar som uppmuntrar hållbart resande, en solenergidag samt

information till företagare om elbilar och laddstolpar. Solkartan, en karttjänst som visar potentialen för installation av solenergi på en byggnad, färdigställdes.

Åtgärder för energieffektivisering gjordes på kommunala fastigheter, bland annat Danderyds gymnasium. När kommunen bygger nya fastigheter är ambitionen så kallade nollenergibyggnader.

FRISKT VATTEN

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska främjas. Danderyds kommun ska arbeta aktivt för att begränsa utsläppen av näringsämnen och föroreningar till sjöar, vattendrag och hav.

Kommunens kustvatten klarade inte vattendirektivets krav på god ekologisk och kemisk status. Därför arbetar kommunen aktivt med uppströmsarbete enligt styrdokumentet för dagvatten. Under 2016 återställdes en våtmark i Rinkebyskogen i syfte att ta hand om kvävehaltigt vatten från ett tunnelbygge.

Vid Nora träsk rensades vattendraget på tät vegetation för att öka vattenflödet. Detta bidrar till en bättre vattenkemi och minskar risken för översvämning. I april anordnades en naturdag för att öka medvetenheten kring natur- och miljöfrågor och målgruppen för dagen var barnfamiljer.

BIOLOGISK MÅNGFALD

Danderyds kommun ska arbeta aktivt för att gynna och förstärka den biologiska mångfalden. Danderyds kommun ska verka för att vid samhällsbyggande och förvaltning bygga in biologisk mångfald för att främja ett rikt växt- och djurliv.

Gallringskötsel av natur- och parkområden har utförts vid samtliga naturområden i kommunen och häst- och traktorslätter med växelvisa områden fortsatte som planerat. Det växelvisa slättersystemet gynnar pollinerande insekter, bin och humlor, genom att det finns tillgång till blommande ängsmark under hela säsongen.

Vid Nora å planterades träd för att ge skugga och skydd åt fisk och djurliv.

Under året gjordes en mätning av fjärilspopulationen vid utvalda platser i kommunen. Underlagsmätningen ska användas för att följa utvecklingen av Danderyds biologiska mångfald.

GOD BEBYGGD MILJÖ

Danderyds kommuns bebyggda miljö ska vara god och hälsosam. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Danderyds kommun ska planera och bygga miljöanpassat samt verka för en giftfri miljö och minskat buller.

Där det är möjligt ställer kommunen miljökrav enligt Upphandlingsmyndighetens avancerade krav. Vid exempelvis ny- och ombyggnad av kommunens fastigheter ska miljö- och hälsofarliga ämnen och material i byggnader undvikas. Dessutom byts olämpliga material successivt ut i samband med underhåll och renovering.

Arbetet för att minska påverkan av luft och buller från E18 fortsatte. I projektet *centrala Danderyd* gjordes programarbete och åtgärdsvalsstudie för att utreda en eventuell tunnelförläggning av E18. Arbetet med parkeringsstrategi och ny trafikstrategi påbörjades.

Under året uppförde trafikförvaltningen flera olika typer av bullerskydd längs Roslagsbanan.

Allt fler tar sig fram med cykel i kommunen. Antalet cykelpassager vid Stocksundbron är drygt 500 000 per år. Antalet vintercyklister fördubblades mellan 2013 och 2016 vilket delvis beror på kommunens satsning på vinterunderhåll av cykelvägar genom sopsaltning.

En rad åtgärder enligt cykelplanen genomfördes vilket bland annat lett till att Enebybergsvägen etapp 3–4 nu består av cirka 800 meter nya gång- och cykelbanor.

Under 2016 har infrastrukturprojekt inom Stockholms ström genomförts. En kabelförlagd 220 kV ledning ledades genom kommunen från Solna via Anneberg och norrut. Luftledningarna och stolpar kunde därmed monteras ned i Rinkebyskogen samt från Stocksundet till Anneberg.

GIFTFRI MILJÖ

Miljön i Danderyds kommun ska vara fri från ämnen som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Danderyds kommun ska arbeta aktivt med utfasning av farliga ämnen och kemikalier och underlätta för de som bor och verkar i kommunen att få en giftfri miljö.

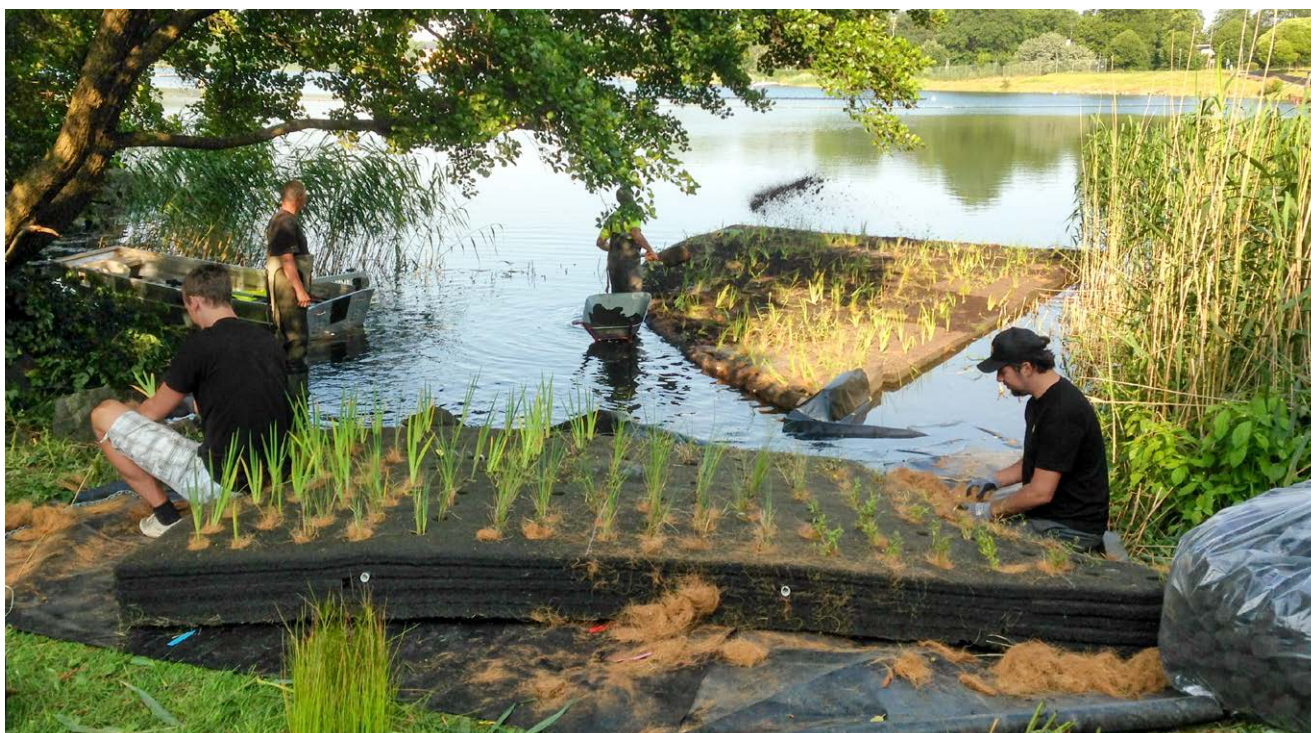
Inventering enligt kommunens handlingsplan för förorenade områden påbörjades och kategorin nedlagda bensinstationer slutfördes.

Mängden hushållsavfall som återvanns ökade under 2015 vilket redovisades 2016. Det goda resultatet kunde till största delen härledas från den ökade insamlingen av matavfall.

Insamling av fallfrukt i storsäck lanserades som tjänst till villahushållen och fallfrukten behandlades precis som matavfallet för att bli biogas och biogödsel.

Under året arrangerades föreläsningar för invånare och anställda om cirkulär ekonomi och matens klimatpåverkan.

En webbaserad återbruksportal introducerades för hela den kommunala organisationen. Portalen kallas för *Reko* och där kan verksamheter annonsera ut överblivna möbler och inventarier för att hitta nya användare inom organisationen.

Resultaträkning

(mnkr)	Not	Koncern 2016-12	Koncern 2015-12	Kommun 2016-12	Kommun 2015-12
Verksamhetens intäkter	1	852,3	626,3	826,5	622,0
Verksamhetens kostnader	2	-2 217,5	-2 075,8	-2 217,1	-2 072,1
Avskrivningar	3	-106,6	-95,6	-104,9	-94,1
Verksamhetens nettokostnader	4	-1 471,8	-1 545,1	-1 495,6	-1 544,2
Skatteintäkter	5	2 139,4	2 018,0	2 139,4	2 018,0
Generella statsbidrag och utjämning	6	-503,6	-442,0	-503,6	-442,0
Finansiella intäkter	7	17,1	6,3	17,5	7,5
Finansiella kostnader	8	-0,5	-1,8	-0,1	-1,6
Resultat före extraordinära poster		180,6	35,4	157,7	37,6
Extraordinära intäkter					
Extraordinära kostnader					
Inkomstskatt dotterbolag		-4,9			
ÅRETS RESULTAT		175,8	35,4	157,7	37,6

Balansräkning

(mnkr)	Not	Koncern 2016-12	Koncern 2015-12	Kommun 2016-12	Kommun 2015-12
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningar	9	3,7	3,9	3,7	3,9
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	10	1 735,5	1 444,0	1 702,4	1 410,0
Maskiner och inventarier	11	35,5	30,3	35,5	30,3
Pågående investeringar	12	164,7	273,9	157,1	271,3
Finansiella anläggningstillgångar	13	49,8	52,5	49,8	52,5
Summa anläggningstillgångar		1 989,3	1 804,7	1 948,6	1 768,1
Omsättningstillgångar					
Förråd, lager och exploateringsfastigheter	14	50,2	86,8	50,0	86,6
Fordringar	15	133,4	127,2	135,4	129,5
Kortfristiga placeringar	16	117,9	126,5	117,9	126,5
Kassa och bank	17	108,4	52,3	99,6	52,3
Summa omsättningstillgångar		409,9	392,9	402,9	394,9
SUMMA TILLGÅNGAR		2 399,2	2 197,6	2 351,6	2 163,1
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Eget kapital	18	1 251,8	1 214,4	1 286,2	1 246,6
Årets resultat		175,8	35,4	157,7	37,6
Summa eget kapital		1 427,6	1 249,8	1 443,9	1 284,2
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner	19	161,4	147,2	161,4	147,2
Summa avsättningar		161,4	147,2	161,4	147,2
Summa skulder					
Långfristiga skulder	20	400,6	474,4	343,4	417,2
Kortfristig checkräkningskredit	21	0,0	10,4	0,0	0,0
Kortfristiga skulder	21	409,6	315,6	402,9	314,4
Summa skulder		810,2	800,6	746,3	731,7
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		2 399,2	2 197,6	2 351,6	2 163,1
Ställda panter och ansvarsförbindelser					
- varav kommunens borgen för Djursholms AB	22	673,5	686,7	673,5	686,7

Finansieringsanalys

(mnkr)	Not	Koncern 2016-12	Koncern 2015-12	Kommun 2016-12	Kommun 2015-12
Den löpande verksamheten					
Resultat före extraordinära poster		175,8	35,4	157,7	37,6
Justering resultat VA/avfall		2,0	6,7	2,0	6,7
Justering för avskrivningar		102,7	95,6	101,0	94,1
Justering för nedskrivningar		3,9	0,0	3,9	0,0
Justering för förändring av avsättning pension och löneskatt		14,2	23,8	14,2	23,8
Justering för förändring av rörelsekapital	23	133,1	-15,3	127,8	41,5
Medel från den löpande verksamheten		431,6	146,2	406,5	203,7
Investeringsverksamheten					
Investering i mark, byggnader och tekniska anläggningar		-280,3	-233,1	-274,6	-224,3
Investering i maskiner och inventarier		-13,6	-9,5	-13,6	-9,5
Inköp/försäljning av anläggningstillgångar	24	2,7	0,0	2,7	0,0
Medel från investeringsverksamheten		-291,2	-242,6	-285,4	-233,8
Finansieringsverksamheten					
Nyupplåning		100,0	352,1	100,0	296,1
Periodiserade avgifter, VA		18,2	2,4	18,2	2,4
Amortering av lån		-93,6	-195,3	-93,6	-195,3
Justering kortfristig del av långfristig skuld		-98,5	0,0	-98,5	0,0
Ökning (-)/minskning (+), långfristiga fordringar		-	-30,9	-	-30,9
Medel från finansieringsverksamheten		-73,8	128,3	-73,8	72,3
Årets kassaflöde		66,6	31,8	47,3	42,2
Likvida medel vid periodens början		41,8	10,0	52,3	10,1
Likvida medel vid periodens slut		108,4	41,8	99,6	52,3

Notförteckning

Redovisningen har skett i enlighet med lagen om kommunal redovisning samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning. Kompletterande beskrivning lämnas under respektive not.

Not (mnkr)	Koncern 2016-12	Koncern 2015-12	Kommun 2016-12	Kommun 2015-12
1 Verksamhetens intäkter				
Försäljningsmedel	2,5	3,1	2,5	3,1
Taxor och avgifter	172,0	165,7	172,0	165,7
Hyror och arrenden	92,6	90,2	90,2	86,1
Bidrag	206,9	131,4	206,9	131,1
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	123,4	118,3	123,4	118,3
Försäljning av exploateringsfastigheter	254,8	101,0	231,4	101,0
Försäljning av anläggningstillgångar	0,0	7,3	0,0	7,6
Övriga intäkter	0,0	0,2	0,0	-0,0
Återbetalning AFA premie 2004 jämförelsestörande post	0,0	9,0	0,0	9,0
	852,3	626,3	826,5	622,0
2 Verksamhetens kostnader				
Inköp av anläggningstillgångar	-1,0	-0,6	-1,0	-0,6
Inköp av anläggnings- och underhållsmaterial	-0,4	-0,5	-0,4	-0,5
Inköp av elkraft, vatten och gas för distribution	-0,0	-0,1	-0,0	-0,1
Lämnade bidrag	-32,6	-31,5	-32,6	-31,5
Köp av huvudverksamhet	-916,0	-825,4	-916,0	-825,4
Löner, förmåner och diverse kostnadsersättningar	-624,2	-585,7	-624,2	-585,7
Sociala avgifter	-207,5	-195,5	-207,5	-195,5
Pensionskostnader	-71,2	-76,3	-71,2	-76,3
Lokal- och markhyror, fastighetsservice	-44,6	-43,7	-44,2	-40,0
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenad	-98,0	-105,9	-98,0	-105,9
Bränsle, energi och vatten	-28,3	-31,2	-28,3	-31,2
Hyra/leasing av anläggningstillgångar	-12,0	-12,8	-12,0	-12,8
Förbrukningsinventarier och förbrukningsmaterial	-47,8	-48,9	-47,8	-48,9
Kontorsmaterial och trycksaker	-3,2	-2,9	-3,2	-2,9
Reparation och underhåll	-3,0	-2,5	-3,0	-2,5
Diverse främmande tjänster	0,0	0,0	0,0	-0,0
Tele-, datakommunikation och postbefordran	-8,0	-8,1	-8,0	-8,1
Kostnader för transportmedel	-6,1	-5,3	-6,1	-5,3
Transporter och resor	-7,1	-8,4	-7,1	-8,4
Representation	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1
Annonser, reklam, information	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
Försäkringsavgifter och riskkostnader	-10,7	-9,9	-10,7	-9,9
Övriga främmande tjänster	-50,4	-37,5	-50,4	-37,5
Tillfälligt inhyrd personal	-12,8	-11,0	-12,8	-11,0
Diverse kostnader	-27,4	-27,2	-27,4	-27,2
	-2 217,5	-2 075,8	-2 217,1	-2 072,1

Not (mnkr)	Koncern 2016-12	Koncern 2015-12	Kommun 2016-12	Kommun 2015-12
3 Avskrivningar				
Planenliga avskrivningar på immateriella anläggningstillgångar	-1,2	-0,8	-1,2	-0,8
Planenliga avskrivningar, fastigheter	-91,8	-85,1	-90,2	-83,7
Planenliga avskrivningar, maskiner och inventarier	-9,6	-9,6	-9,6	-9,6
Nedskrivning av anläggningstillgångar	-3,9	0,0	-3,9	0,0
	-106,6	-95,6	-104,9	-94,1
Av- och nedskrivningar har gjorts i enlighet med rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning, RKR.				
4 Verksamhetens nettokostnader				
Nämndernas nettokostnader enligt driftredovisningen	-1 714,6	-1 630,6	-1 714,9	-1 629,7
Interna poster (internränta)	33,1	32,6	33,1	32,6
Delsumma	-1 681,5	-1 598,0	-1 681,8	-1 597,1
Produktionsorganisationens resultat	-	-8,4	-	-8,4
Pensioner (netto)	-45,4	-54,9	-45,4	-54,9
Fastighetsförsäljningar exploatering	254,8	101,0	231,4	101,0
Fastighetsförsäljningar anläggning	-	7,6	-	7,6
Övriga intäkter	0,2	0,5	0,2	0,5
PO-differens	0,7	1,6	0,7	1,6
Finansförvaltning	-	-0,4	-	-0,4
Övriga kostnader	-0,3	-	-0,3	-
Förändring semesterlöneskuld inklusive PO	-0,4	-3,1	-0,4	-3,1
Återbetalning AFA premie 2004 jämförelsestörande post	-	9,0	-	9,0
Verksamhetens nettokostnader	-1 471,8	-1 545,1	-1 495,6	-1 544,2
5 Skatteintäkter				
Preliminära skatteintäkter	2 144,8	2 019,1	2 144,8	2 019,1
Prognos för slutavräkning	-6,7	1,4	-6,7	1,4
Justering slutavräkning föregående år	1,4	-2,5	1,4	-2,5
	2 139,4	2 018,0	2 139,4	2 018,0
6 Generella statsbidrag och utjämning				
Regleringsavgift/-bidrag	-1,1	-1,3	-1,1	-1,3
Införandebidrag	21,2	0,0	21,2	0,0
Kostnadsutjämning	205,2	194,0	205,2	194,0
Inkomstutjämning	-750,1	-657,1	-750,1	-657,1
Kommunal fastighetsavgift	51,3	50,0	51,3	50,0
Generella bidrag från staten	0,5	2,7	0,5	2,7
Utjämningsavgift LSS	-30,5	-30,4	-30,5	-30,4
	-503,6	-442,0	-503,6	-442,0
7 Finansiella intäkter				
Utdelning aktier	0,1	0,2	0,1	0,2
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	12,8	2,7	12,8	2,7
Ränteintäkter dotterbolag	0,0	0,0	0,0	1,2
Ränteintäkter likvida medel	0,0	0,1	0,0	0,0
Ränteintäkter kundfordran	0,1	0,0	0,1	0,0
Borgensavgift	0,0	0,0	0,3	0,1
Extern medelsförvaltning	4,1	3,3	4,1	3,3
	17,1	6,3	17,5	7,5

Not (mnkr)	Koncern 2016-12	Koncern 2015-12	Kommun 2016-12	Kommun 2015-12
8 Finansiella kostnader				
Räntekostnader	-5,4	-6,7	-5,0	-6,6
Byggekreditivränta	5,4	5,8	5,4	5,8
Ränta pensionsskuld	-0,2	-0,5	-0,2	-0,5
Övriga finansiella kostnader	-0,3	-0,4	-0,3	-0,4
Extern medelsförvaltning (realisationsförluster)	0,0	0,0	0,0	0,0
Extern medelsförvaltning (nedskrivningar)	0,0	0,0	0,0	0,0
	-0,5	-1,8	-0,1	-1,6
Byggekreditivränta avser den internränta som påförts pågående investeringar.				
9 Immateriella anläggningstillgångar				
Immateriella anläggningstillgångar	3,7	3,9	3,7	3,9
	3,7	3,9	3,7	3,9
Redovisat värde vid årets början	5,6	1,7	5,6	1,7
Investeringar	1,0	3,9	1,0	3,9
Redovisat värde av avyttringar och utrangeringar				
Nedskrivningar				
Återförda nedskrivningar				
Akkumulerade avskrivningar	-2,9	-1,6	-2,9	-1,6
Övriga förändringar				
Redovisat värde vid årets slut	3,7	3,9	3,7	3,9
Immateriella anläggningstillgångar är externt förvärvade.				
10 Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Verksamhetsfastigheter	1 007,2	898,7	974,5	865,1
Markreserv	26,8	26,8	26,4	26,4
Fastigheter för annan verksamhet	149,5	88,6	149,5	88,6
Publika fastigheter	393,0	282,6	393,0	282,6
Fastigheter för affärsverksamhet (VA-verket)	159,0	147,3	159,0	147,3
	1 735,5	1 444,0	1 702,4	1 410,0
Redovisat värde vid årets början	3 003,8	2 880,3	2 771,7	2 654,7
Investeringar	387,3	123,5	386,5	116,9
Redovisat värde av avyttringar och utrangeringar	-1,1	-	-1,1	-
Nedskrivningar	-3,0	-	-3,0	-
Återförda nedskrivningar				
Akkumulerade avskrivningar	-1 651,5	-1 559,8	-1 451,6	-1 361,6
Övriga förändringar				
Redovisat värde vid årets slut	1 735,5	1 444,0	1 702,4	1 410,0

Not (mnkr)	Koncern 2016-12	Koncern 2015-12	Kommun 2016-12	Kommun 2015-12
11 Maskiner och inventarier				
Redovisat värde vid årets början	176,5	166,9	176,5	166,9
Investeringar	14,8	9,5	14,8	9,5
Redovisat värde av avyttringar och utrangeringar				
Nedskrivningar	- 1,5		- 1,5	
Återförda nedskrivningar				
Akkumulerade avskrivningar	- 154,3	- 146,2	- 154,3	- 146,2
Övriga förändringar				
Redovisat värde vid årets slut	35,5	30,3	35,5	30,3
12 Pågående investeringar				
Pågående investeringar	164,7	273,9	157,1	271,3
	164,7	273,9	157,1	271,3
13 Finansiella anläggningstillgångar				
Aktier och värdepapper	4,1	4,1	4,1	4,1
Bostadsrätter	45,7	48,4	45,7	48,4
	49,8	52,5	49,8	52,5
14 Förråd, lager och exploateringsfastigheter				
Oljelager	0,3	0,6	0,3	0,4
Exploateringsfastigheter	49,9	86,3	49,7	86,3
	50,2	86,8	50,0	86,6
15 Fordringar				
Kundfordringar	9,2	21,8	9,2	21,8
Diverse kortfristiga fordringar				
Momsfordran	25,5	33,0	25,5	33,0
Övriga kortfristiga fordringar	41,3	16,7	41,3	16,7
Skattekonto	0,0	0,0	0,0	0,0
Interimsfordringar				
Skatteintäkter	2,8	1,6	2,8	1,6
Fastighetsavgift	17,3	15,3	17,3	15,3
Periodiserade kostnader	23,5	27,2	23,5	27,2
Förutbetalda kostnader	0,0	1,1	2,6	4,3
Upplupna intäkter	13,8	10,5	13,2	9,6
Övriga interimsfordringar	0,0	0,0	0,0	0,0
	133,4	127,2	135,4	129,5
Bokföringsmässig avskrivning har skett av de fordringar som är äldre än ett år, det vill säga med förfallodag före 31 december 2015, utom i de fall utredning pågår eller betalningsplan har upprättats.				

Not (mnkr)	Koncern 2016-12	Koncern 2015-12	Kommun 2016-12	Kommun 2015-12
16 Kortfristiga placeringar				
Aktier och värdepapper				
Cliens mixfond	117,9	126,5	117,9	126,5
Nedskrivning, kortfristiga placeringar				
Nedskrivning	0,0	0,0	0,0	0,0
	117,9	126,5	117,9	126,5
Nedskrivning av tillgångarnas bokförda värde är från och med 2003 beräknad utifrån lägsta värdets princip.				
17 Kassa och bank				
Bank	108,4	52,3	99,6	52,3
	108,4	52,3	99,6	52,3
18 Eget kapital				
Rörelsekapital	0,3	66,3	0,1	80,6
Anläggningskapital	1 427,3	1 183,6	1 443,8	1 203,7
	1 427,6	1 249,9	1 443,9	1 284,2
19 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser				
Specifikation - avsatt till pensioner				
Särskild avtals-/ålderspension	0,0	0,2	0,0	0,2
Förmånsbestämd/kompletterande pension	121,5	109,8	121,5	109,8
Ålderspension	7,5	7,3	7,5	7,3
Pension till efterlevande	0,9	1,2	0,9	1,2
Summa pensioner	129,9	118,4	129,9	118,4
Löneskatt	31,5	28,7	31,5	28,7
Summa avsatt till pensioner	161,4	147,2	161,4	147,2
Antal visstidsförordnanden				
Politiker	2	2	2	2
Avsatt till pensioner				
Ingående avsättning	147,4	123,4	147,4	123,4
Nya förpliktelser under året	14,9	22,2	14,9	22,2
varav				
Nyintjänad pension	11,9	20,4	11,9	20,4
Ränte- och basbeloppsuppräkning	3,0	1,8	3,0	1,8
Ändring av försäkringstekniska grunder				
Pension till efterlevande				
Övrig post				
Årets utbetalningar	-3,7	-3,1	-3,7	-3,1
Förändring av löneskatt	2,8	4,7	2,8	4,7
Summa avsatt till pensioner	161,4	147,2	161,4	147,2
Aktualiseringsgrad	0,561	49,8 %	56,1 %	49,8 %
Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.				

Not (mnkr)	Koncern 2016-12	Koncern 2015-12	Kommun 2016-12	Kommun 2015-12
20 Långfristiga skulder				
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år				
Investeringsbidrag	14,6	5,8	14,6	5,8
Återstående antal år (vägt i snitt)	32	17	32	17
Anslutningsavgifter	32,7	23,3	32,7	23,3
Återstående antal år (vägt i snitt)	47	46	47	46
Summa förutbetalda intäkter	47,3	29,1	47,3	29,1
Handelsbanken	151,2	244,8	150,0	243,6
SEB	156,0	56,0	100,0	0,0
Swedbank	146,1	146,1	146,1	146,1
Summa långfristiga skulder	453,3	446,9	396,1	389,7
Kortfristig del av långfristig skuld	-100,0	-1,5	-100,0	-1,5
	400,6	474,4	343,4	417,2
21 Kortfristiga skulder				
Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	100,0	1,5	100,0	1,5
Leverantörsskulder	116,2	114,5	116,2	114,5
Checkräkningskredit	0,0	10,4	0,0	0,0
Momsskuld	1,0	4,0	1,0	4,0
Övriga kortfristiga skulder	0,1	0,1	0,1	0,1
Interimsskulder				
Förutbetalda skatteintäkter	6,7	2,5	6,7	2,5
Retroaktiva löner	0,4	1,0	0,4	1,0
Timlöner	2,1	2,1	2,1	2,1
OB-ersättningar	1,1	1,2	1,1	1,2
Semesterlöneskuld	39,2	38,4	39,2	38,4
Upplupna räntekostnader	0,1	0,0	0,1	0,0
Upplupna personalkostnader (skatt och avgifter)	46,6	42,6	46,6	42,6
Individuell pension inklusive löneskatt	28,5	26,8	28,5	26,8
Utbetalda pensioner skls	0,2	-0,3	0,2	-0,3
Förutbetalda hyresintäkter	7,1	4,5	7,1	4,5
Övriga interimsskulder	60,4	66,4	53,7	75,7
	409,6	315,6	402,9	314,4
22 Ställda panter och ansvarsförbindelser				
Ansvarsförbindelser, pensioner (inklusive löneskatt)				
Kommunen	553,6	571,7	553,6	571,7
Borgensåtaganden				
Djursholms AB	57,2	57,2	57,2	57,2
Egnahem och småhus, förlustansvar kreditgaranti	0,1	0,1	0,1	0,1
Övriga förpliktelser	62,7	57,7	62,7	57,7
	673,5	686,7	673,5	686,7

Not (mnkr)	Koncern 2016-12	Koncern 2015-12	Kommun 2016-12	Kommun 2015-12
23 Medel från den löpande verksamheten				
Ökning (-)/minskning (+), förråd, varulager och exploateringsfastigheter	36,7	- 5,6	36,6	- 5,6
Ökning (-)/minskning (+), kortfristiga fordringar	- 6,1	- 39,3	- 6,0	16,7
Ökning (-)/minskning (+), medelsförvaltning (aktier/värdepapper)	8,6	10,5	8,6	10,5
Ökning (+)/minskning (-), kortfristiga skulder	94,0	19,1	88,5	19,9
	133,1	- 15,3	127,8	41,5
24 Medel från investeringsverksamheten				
Försäljning av bostadsrätter	2,7	0,0	2,7	0,0
	2,7	0,0	2,7	0,0

Driftredovisning

(tkr)	12/31/2016			12/31/2016			
	Bokslut			Budget			
Nämnd	Intäkt	Kostnad	Netto- kostnad	Intäkt	Kostnad	Netto- kostnad	Netto- avvikelse
Verksamhet/program							
Kommunstyrelsen							
Politisk ledning och partistöd	4	9 195	9 191	0	9 601	9 601	-410
Kommunledningskontor inkl. festvån.	34 640	91 717	57 077	31 632	97 891	66 259	-9 182
Festvåningar	1 223	1 700	477	1 600	1 558	-42	519
Brand- och totalförsvaret	1 018	14 826	13 808	1 007	15 526	14 519	-711
Övrig gemensam verksamhet	0	6 171	6 171	0	6 376	6 376	-205
Summa	36 885	123 609	86 724	34 239	130 952	96 713	-9 989
Produktionsutskottet							
Ledning och administration	12 314	11 075	-1 239	12 100	12 100	0	-1 239
Förskola	111 114	112 076	962	111 800	111 800	0	962
Ungdom och skola	584 637	584 461	-176	561 300	561 300	0	-176
Äldreomsorg och LSS	173 690	180 515	6 825	174 600	174 600	0	6 825
Summa	881 755	888 127	6 372	859 800	859 800	0	6 372
Revision							
Revisionsverksamhet	0	1 021	1 021	0	1 038	1 038	-17
Summa	0	1 021	1 021	0	1 038	1 038	-17
Överförmyndarnämnden							
Överförmyndarverksamhet	0	2 783	2 783	0	3 155	3 155	-372
Summa	0	2 783	2 783	0	3 155	3 155	-372
Byggnadsnämnden							
Nämnd	0	620	620	0	698	698	-78
Administration	5	3 312	3 307	0	3 680	3 680	-373
GIS-samordning	2	1 456	1 454	0	1 397	1 397	57
Bygglov	5 245	7 711	2 466	4 500	7 565	3 065	-599
Kart och mät	2 533	4 597	2 064	2 221	4 901	2 680	-616
Summa	7 785	17 696	9 911	6 721	18 241	11 520	-1 609
Miljö- och hälsoskyddsnämnden							
Nämnd	0	300	300	0	422	422	-122
Administration	2	2 272	2 270	0	2 393	2 393	-123
Miljösamordnare	2	901	899	0	926	926	-27
Livsmedel	1 452	2 067	615	1 500	2 164	664	-49
Miljö- och hälsoskydd	1 456	4 856	3 400	1 600	5 145	3 545	-145
Övrig verksamhet	0	0	0	0	0	0	0
Summa	2 912	10 396	7 484	3 100	11 050	7 950	-466

(tkr)	12/31/2016			12/31/2016			
	Bokslut			Budget			
Nämnd			Netto-			Netto-	Netto-
Verksamhet/program	Intäkt	Kostnad	kostnad	Intäkt	Kostnad	kostnad	avvikelse
Kultur- och fritidsnämnden							
Administration och nämnd	7 837	12 195	4 358	7 837	12 707	4 870	-512
Anläggningar	2 805	32 486	29 681	2 862	29 892	27 030	2 651
Föreningsstöd	2 031	17 309	15 278	1 877	17 282	15 405	-127
Fritidsgårdar	523	8 589	8 066	573	8 765	8 192	-126
Bibliotek	2 047	14 861	12 814	1 954	14 750	12 796	18
Kulturskola och kulturstöd	630	14 361	13 731	719	14 446	13 727	4
Träffpunkt Enebyberg	847	7 879	7 032	617	7 818	7 201	-169
Summa	16 720	107 680	90 960	16 439	105 660	89 221	1 739
Tekniska nämnden							
Administration och nämnd	15 191	15 729	538	13 118	14 047	929	-391
Gata och trafik	7 023	75 871	68 848	5 300	74 994	69 694	-846
Parker och naturområden	10	15 983	15 973	0	15 860	15 860	113
Hamnar	1 680	2 615	935	1 800	3 300	1 500	-565
Energi och klimat	315	1 636	1 321	315	1 287	972	349
Summa	24 219	111 834	87 615	20 533	109 488	88 955	-1 340
Fastighetsnämnden							
Fastighetsförvaltning	249 186	246 074	-3 112	245 235	249 443	4 208	-7 319
Summa	249 186	246 074	-3 112	245 235	249 443	4 208	-7 319
Utbildningsnämnden							
Administration och nämnd	0	9 545	9 545	0	10 229	10 229	-684
Barnomsorg	40 079	226 421	186 342	40 856	225 667	184 811	1 531
Grundskola	31 156	527 416	496 260	28 382	525 733	497 351	-1 091
Gymnasieskola	4 541	121 453	116 912	5 542	116 675	111 133	5 779
Vuxenutbildning	150	7 609	7 459	300	7 206	6 906	553
Särskola	971	13 610	12 639	201	11 841	11 640	999
Övrig verksamhet	1 537	6 244	4 707	835	5 770	4 935	-228
Summa	78 434	912 298	833 864	76 116	903 121	827 005	6 859
Socialnämnden							
Administration och nämnd	1 618	24 881	23 263	606	23 156	22 550	689
Individ- och familjeomsorg	90 301	140 640	50 339	106 605	150 555	43 950	6 389
Socialpsykiatri	1 187	16 123	14 936	1 250	17 600	16 350	-1 420
Äldreomsorg	45 863	415 887	370 024	43 020	414 270	371 250	-1 226
Funktionsnedsättning	6 679	139 887	133 208	5 220	127 820	122 600	10 608
Evakueringsboende (Pärnan)	5 412	4 924	-488	0	0	0	-488
Externa projekt	10 702	10 702	0	0	0	0	0
Summa	161 762	753 044	591 282	156 701	733 401	576 700	14 552
Totalt	1 459 658	3 174 562	1 714 904	1 418 884	3 125 349	1 706 465	8 410
Nämndernas nettokostnader*			1 714 904			1 706 465	

*exkl. VA och Avfall

Borgensåtaganden 2016

**Kvarvarande
Belopp (tkr)
2016/12/31**

Djursholms AB

Avser Ekeby Gård	1 189,7
Avser lösen kommunlån	56 000,0
	57 189,7

Övrig bostadsförsörjning

Kommunalt förlustansvar för egnahem (40 procent av låneskuld)	71,2
	71,2

Övriga borgensåtaganden

	Org nr	
Curlingklubbarna (Djursholm/Stocksund)	802417-9353/816400-1193	10 583,3
Daghemsföreningen Enebo	716420-2629	1 831,9
Danderyds Sportklubb	816400-3132	3 774,1
Danderyds Tennisklubb	812000-0578	11 717,1
Enebybergs IF	812000-0503	8 880,0
FC Djursholm	802416-2276	12 374,9
Föräldrakooperativet Krubban	716421-0630	1 128,8
IFK Stocksund	802429-0408	7 668,7
Stocksunds IF	816400-2381	4 678,4
Stiftelsen Stocksunds scoutstuga	816400-1185	40,0
		62 677,2
Totalt borgensåtagande 2016-12-31		119 938,1

VA-verksamheten

RESULTATRÄKNING

(tkr)	Not	Utfall 2016/12/31	Utfall 2015/12/31
Rörelseintäkter			
VA-avgifter, fasta och rörliga		61 029	63 454
Anläggningsavgifter		1 604	723
Övriga intäkter	1	149	65
VA, intäkt	2	-2 780	-9 615
Summa		60 002	54 627
Rörelsekostnader			
Driftskostnader	3	-12 379	-9 623
Renvatteninköp, Norrvatten		-9 927	-8 705
Avloppskostnad, Käppala		-14 974	-14 770
Administrativa kostnader	4	-9 907	-8 280
Summa		-47 187	-41 378
Rörelseresultat		12 815	13 249
Avskrivningar		-11 432	-10 902
Resultat efter avskrivningar		1 383	2 347
Ränteintäkter		187	391
Räntekostnader		-1 570	-2 738
Resultat efter finansiella poster		0	0
Årets resultat		0	0

BALANSRÄKNING

(tkr)	Not	2016/12/31	2015/12/31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar	5	161 104	167 892
Omsättningstillgångar	6	14 538	17 882
Summa tillgångar		175 642	185 774
Skulder			
Skuld till VA-kollektivet	7	32 730	23 006
VA kommunlån		127 494	152 515
Kortfristiga skulder	8	5 209	2 824
VA, ackumulerat resultat	9	7 429	-2 186
Utgående balans		2 780	9 615
Summa skulder		175 642	185 774

NOTER

Not (tkr)	2016/ 12/31	2015/ 12/31
1 Övriga intäkter		
Ränteintäkter kundfordringar	68	35
Inkassoavgifter	27	30
Återvunnen kundförlust	29	0
Investeringsbidrag	25	0
	149	65
2		
VA-verksamheten ska uppvisa ett nollresultat. Eventuella över- eller underskott redovisas som skuld eller fordran på abonnenterna.		
3 Driftskostnader		
Driftentreprenad	- 2 345	- 1 162
Reparationer	- 7 598	- 4 681
Övrig tillsyn och skötsel	- 778	- 1 909
Hyra av vattenmätare	- 964	- 1 015
Övrigt	- 143	- 226
El	- 551	- 630
	- 12 379	- 9 623
4 Administrativa kostnader		
Löner	- 3 606	- 3 513
Administrativa entreprenader	- 1 747	- 1 836
Konsulter/utredningar	- 1 069	- 581
Övriga administrativa kostnader*	- 3 485	- 2 350
	- 9 907	- 8 280

*Tekniska kontorets administrativa kostnader för lokaler och gemensamma tjänster så som IT, telefoni, ekonomi, personal, ärendehantering, sekretariat och vaktmästeri fördelas på verksamheterna baserat på antal anställda inom respektive verksamhet.

Not (tkr)	2016/ 12/31	2015/ 12/31
5 Anläggningstillgångar		
Pågående projekt	2 068	20 624
Fastighet för annan verksamhet	397 633	374 560
Ackumulerad avskrivning	- 238 597	- 227 292
Restvärde	161 104	167 892
Komponentavskrivning tillämpade från och med 2016-01-01	År	
Rör i backen	50	
Ventiler	15	
Pumpstation hus	80	
Pumpstation tak, dörr, inredning	25	
Pumpstation el	40	
Pumpstation sumpgrop	30	
Pumpstation pumpar	20	
VA-elektronik	5	
Avskrivningstider tillämpade tom 2015-12-31	År	
VA-ledningar (från och med 2009)	50	
VA-anläggningar (före 2009)	33	
Pumpstationer	25	
6 Omsättningstillgångar		
Kundfordringar	2 757	4 506
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	0	2 400
Kassa och bank	11 781	10 976
	14 538	17 882

Not (tkr)	2016/ 12/31	2015/ 12/31
7 Skuld till VA-kollektivet		
Från och med 2009 periodiseras 90 % av inbetalda anläggningsavgifter.		
Avgifterna intäktsförs med 2 % per år.		
Förutbetalda anläggningsavgifter 2009	4 951	4 951
Förutbetalda anläggningsavgifter 2010	4 622	4 622
Förutbetalda anläggningsavgifter 2011	3 099	3 099
Förutbetalda anläggningsavgifter 2012	2 664	2 664
Förutbetalda anläggningsavgifter 2013	2 360	2 360
Förutbetalda anläggningsavgifter 2014	4 096	4 096
Förutbetalda anläggningsavgifter 2015	3 430	3 430
Förutbetalda anläggningsavgifter 2016	9 574	
Totalt	34 796	25 222
Avgår intäktsförda avgifter ackumulerat	- 2 066	- 2 216
Skuld till VA-kollektivet	32 730	23 006

Not (tkr)	2016/ 12/31	2015/ 12/31
8 Kortfristiga skulder		
Upplupna kostnader/förutbetalda intäkter	2 521	1 764
Leverantörsskulder	2 688	1 060
	5 209	2 824
9 VA-verksamheten ska uppvisa ett nollresultat. Eventuella över- eller underskott redovisas som skuld eller fordran på abonnenterna.		
VA ingående balans 201601	7 429	- 2 186
VA utgående balans 201612	10 209	7 429

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med kommunallagen (KL), kommunal redovisningslag (KRL) och lagen om allmänna vattentjänster (LAV07). Redovisning av affärsverksamhet sker mot bakgrund av självkostnadsprincipen (RKR).

Avfallsverksamheten

RESULTATRÄKNING

(tkr)		Utfall	Utfall
	Not	2016/12/31	2015/12/31
Rörelseintäkter			
Avgifter		23 819	21 772
Årets resultat	1	781	2 916
Summa		24 600	24 688
Rörelsekostnader			
Driftskostnader	2	-20 668	-20 071
Administrativa kostnader	3	-3 667	-4 590
Summa		-24 335	-24 661
Rörelseresultat		265	27
Avskrivningar (7 år)		-265	-27
Resultat efter avskrivningar		0	0
Årets resultat		0	0

BALANSRÄKNING

(tkr)		2016/12/31	2015/12/31
Tillgångar			
Fordran kommun		-881	-1 979
Anläggningstillgångar	4	85	1 964
Omsättningstillgångar		0	0
Summa tillgångar		-796	-15
Skulder och eget kapital			
Kortfristiga skulder		0	0
Avfall, ackumulerat resultat		-15	2 901
Årets resultat		-781	-2 916
Summa skulder		-796	-15

NOTER

Not (tkr)

1	Avfallsverksamheten ska uppvisa ett nollresultat. Eventuella över- eller underskott redovisas som skuld eller fordran på abonnenterna.		
	Balanserat resultat 2016-01-01	- 15	2 901
	Utgående balans 2016-12-31	- 796	- 15
2	Driftskostnader		
	Driftentreprenad	- 4 031	- 4 536
	Insamling och behandling av avfall, sophämtning	- 16 637	- 15 535
		- 20 668	- 20 071
3	Administrativa kostnader		
	Löner	- 1 085	- 1 231
	Administrativa entreprenader	- 1 016	- 1 012
	Konsulter/utredningar	- 34	- 299
	Övriga administrativa kostnader*	- 1 375	- 1 814
	Övriga kostnader	- 157	- 234
		- 3 667	- 4 590

*Tekniska kontorets administrativa kostnader för lokaler och gemensamma tjänster så som IT, telefoni, ekonomi, personal, ärendehantering, sekretariat och vaktmästeri fördelas på verksamheterna baserat på antal anställda inom respektive verksamhet.

Not (tkr)

4	Anläggningstillgångar		
	Pågående projekt	85	1 964
		85	1 964

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med kommunallagen (KL) och kommunal redovisningslag (KRL).

Redovisning av affärsverksamhet sker mot bakgrund av självkostnadsprincipen (RKR).

Kommunstyrelsen

INLEDNING

Kommunstyrelsen redovisade ett överskott på 10,0 mnkr. Fyra av elva inriktningsmål bedömdes vara uppfyllda.

(Belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	34,2	36,9	2,6
Verksamhetens kostnader	131,0	123,6	7,3
Nettokostnader	-96,7	-86,7	10,0

VIKTIGA HÄNDELSER I VERKSAMHETEN

- Programarbetet för utveckling av centrala Danderyd och tunnelförläggning av E18 drevs vidare. Det aktuella förslaget innehåller tre olika alternativ för en tunnelförläggning av E18 samt ett nollalternativ. Årets samråd möttes av stort intresse och närmare 160 yttranden kom in.
- Mörby centrum utbyggnad startade under året. Ett nytt kontorshus och parkeringsgarage påbörjades. Ombyggnader av trafiklösningar runt centrum pågick. Placeringen av kommunens lokaler i det nya centrumet utreddes.
- Kommunfullmäktige beslutade att komplettera kommunens modell för kundval. En organisationsöversyn gjordes av beställar- och utförarorganisationen samt av kommunledningskontoret. Den beslutade inriktningen var utgångspunkten för översynen.
- En översyn gjordes för planeringen av verksamheternas lokalförsörjning.
- Bostäder för nyanlända och boende för ensamkommande barn var en stor fråga. Kommunen byggde 17 lägenheter i modulhus för nyanlända och startade ett hem för vård och boende (HVB) för ensamkommande barn. Danderyd klarade sitt statliga åtagande för flyktingmottagandet 2016.
- Modulbostäder för nyanlända uppfördes på Enmans väg i Enebyberg.
- Ett start-PM för projekteringen av nytt badhus i närheten av Mörby centrum godkändes.
- Kommunens miljöprogram 2016–2020 godkändes. Kommunens första klimat- och energistrategi fastställdes.
- Kommunfullmäktige antog en ny krisledningsplan för Danderyd.
- Riktlinjer beslutades för att säkerställa en digitaliserad och sammanhållen ärendehantering i kommunen.
- Danderyd hade högst helhetsbetyg bland de 133 deltagande kommunerna i Statistiska centralbyråns (SCB) medborgarundersökning. Det gällde samtliga tre indexmätt: Nöjd regionindex, Nöjd medborgarindex samt Nöjd inflytandeindex.

MÅLUPPFYLLELSE VERKSAMHET

Fyra av elva inriktningsmål bedöms vara uppfyllda. Utvecklingsarbete pågår för att förbättra de mål som nu bedöms vara endast delvis uppfyllda.

Inriktningsmål	Utfall 2016
I Danderyd är luften ren. Nivån på buller från vägar och kollektivtrafik underskrider fastställda gränsvärden	◆
Danderyd är enligt invånarna en trygg och säker kommun att bo och leva i	●
I Danderyds kommun är personalen tillgänglig och ger en god service till invånarna	◆
I Danderyd får invånarna information om kommunens verksamheter och dess resultat	◆
I Danderyd kan invånarna i hög grad utföra tjänster via internet	◆
I Danderyds kommun är stöd och service professionell, ändamålsenlig och effektiv	◆
Ledning, samordning och uppföljning sker med hög effektivitet och rätt kompetens som leder till utveckling av Danderyds kommun	◆
Danderyds kommun samverkar inom regionen för att påverka utvecklingen av infrastruktur och kommunikationer	●
I Danderyd är den kommunala näringslivsservicen effektiv och snabb	◆
Danderyd främjar en hållbar resursanvändning	●
Danderyd väljer miljömässigt goda varor och tjänster	●

Stora delar av kommunen hade god luftkvalitet. Endast ett överskridande av fastställt gränsvärde för partiklar i luft (PM10) registrerades längs E18 under mätperioden 2014–2015.

Bullerpåverkan var huvudsakligen ett problem i närheten av E18, huvudvägar samt Roslagsbanan. Landstingets trafikförvaltning uppförde bullerskydd längs Roslagsbanan och erbjöd fastighetsägare att uppföra lokala bullerskydd där gränsvärden för buller överskreds. Trafikförvaltningen beräknar att slutföra bullerskyddsarbeten under 2017.

Resultaten i tillgänglighetsundersökningen, kopplad till Kommunernas Kvalitet i Korthet (KKiK) förbättrades kraftfullt vad gällde tillgängligheten via e-post. Tillgängligheten via telefon var i princip oförändrad. Telefonsamtalen hänvisades från växeln till övriga kontor, och där var svarsfrekvensen på samtal fortsatt låg.

Invånarna kunde ta del av information om kommunens verksamheter och dess resultat, men möjligheten att jämföra dem behöver utvecklas.

Den fördjupade utredningen av beställar-utförarmodellen förväntas leda till att styrningen av egenproduktionen blir tydligare. Det gäller även förhållandet mellan beställar- och utföraruppdragen.

Kommunledningskontorets uppdrag sågs över med anledning av utredningen. Kommunen ska, på bästa sätt kunna leva upp till framtida krav, både internt och från omvärlden.

Kommunledningskontoret försöker att skapa en bra grund för chefer och medarbetare med bland annat ledarutveckling och systemstöd.

EKONOMI Driftredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
(belopp i mnkr)			
Politisk ledning och partistöd	9,6	9,2	0,4
Kommunledningskontoret			
exklusive festvåning	66,3	57,1	9,2
Festvåning	0,0	0,5	-0,5
Brand- och samhällsskydd	14,5	13,8	0,7
Övrig gemensam verksamhet	6,4	6,2	0,2
Totalt	96,7	86,7	10,0

Kommunstyrelsens resultat visade ett överskott på 10,0 mnkr.

Kommunledningskontoret exklusive festvåning redovisade ett överskott på 9,2 mnkr. Det berodde främst på att

- intäkterna var 3,0 mnkr högre än budgeterat. Den största delen hänförs till IT-avdelningen och dess volymökningar
- lönekostnaderna var 2,5 mnkr lägre än budget. Det berodde främst på framskjutna nyanställningar
- utfallet för konsultkostnader blev 1,1 mnkr lägre. Utfallet för kapitalkostnader var 1,1 mnkr lägre än budget. Skälet var att kostnader inte uppstod i förväntad omfattning inom utvecklingsprojekten.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
(belopp i mnkr)			
Kommunledningskontoret	11,6	6,2	5,5
Övrig gemensam verksamhet	0,2	0,1	0,1
Totalt	11,8	6,2	5,6

Utfallet för kommunstyrelsens investeringar blev 6,2 mnkr, vilket var 5,6 mnkr lägre än budgeterat. Det låga nyttjandet av investeringsbudgeten berodde på att budgeterade investeringskostnader för förändrade förutsättningar i stället omvandlades till driftskostnader. Ett annat skäl var att införandetiden förlängdes för flera av investeringsprojekten. Av de outnyttjade medlen begärdes ombudgetering på 1,9 mnkr inför 2017.

UTMANINGAR FÖR FRAMTIDEN

Ett viktigt arbete är att ta fram en vision för Danderyd och utifrån den göra en ny modell för verksamhetsstyrning. Det blir en utmaning att skapa en relevant modell som passar för hela kommunens differentierade verksamhet. Att skapa tydlighet i roller och styrmodeller inom kommunen är en fortsatt stor uppgift. Programmet för fördjupad översiktsplan vad gäller utveckling av centrala Danderyd och tunnelförläggning av E18 väntas bli färdigt för beslut. Om erforderliga beslut fattas kommer arbetet med en fördjupad översiktsplan att starta, vilket kräver kompetens och resurser. Planerna att överdäcka och tunnelförlägga E18, som sträcker sig genom hela Danderyd, är en stor utmaning för kommunen. Den infrastrukturella satsningen ska gå hand i hand med utbyggnad av kommunala verksamheter som skola och omsorg.

Mottagandet av nyanlända flyktingar och ensamkommande barn kräver förvaltningsövergripande samordning och aktiva åtgärder vad gäller bostadsförsörjning, tillgång till skol- och förskoleplatser samt god introduktion i samhället. Kommunens samtliga verksamheter berörs.

Inom ramen för Mörby centrum-projektet fortsätter arbetet med nya lokaler för egna verksamheter. Det gäller till exempel kultur och bibliotek, nytt kontaktcenter och övriga verksamhetslokaler.

Utvecklingen av ett nytt kontaktcenter inleds 2017. En lansering i nya lokaler planeras under 2019. Utgångspunkten är En väg in för kommuninvånarnas och lokala företagares bästa. Inriktningen är en utmaning.

Kommunen behöver rekrytera och behålla kompetent personal på ett framgångsrikt sätt. Därför är ett fortsatt arbete med arbetsgivarvarumärke och kompetensförsörjningsstrategi avgörande.

Överförmyndarnämnd

INLEDNING

Överförmyndarnämnden redovisade överskott på 372 tkr. Nämnden hade vid utgången av 2016 totalt 307 aktiva ärenden. Antalet ärenden per personal var 118 stycken. 96 ärenden avslutades under året. 87 nya ärenden inkom, varav 74 ledde till ett anordnande av förvaltare/god man. Nämnden granskade 181 årsräkningar och 40 sluträkningar, varav nio vid byte av ställföreträdare. Den 18 maj 2016 hade överförmyndarnämndens kansli granskat alla årsräkningarna för år 2015. Det totala tillsynsbeloppet för 2015 var 548 689 412 kronor.

(Belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	0,02	1,21	1,19
Verksamhetens kostnader	3,17	3,99	-0,82
Nettokostnader	-3,15	-2,78	0,37

VIKTIGA HÄNDELSER I VERKSAMHETEN

- Överförmyndarnämndens externa webbsida uppdaterades med ny information och blanketter.
- Årsräkningarna var granskade och arvoderade den 18 maj 2016.
- Nöjdhetsundersökning hos ställföreträdarna och huvudmännen genomfördes med resultatet 84 procent nöjda ställföreträdare (mål 80).
- Internkontroll av 36 akter gjordes för att säkerställa en rättssäker handläggning.
- Ärenden för ensamkommande barn ökade från nio stycken 2015 till 30 stycken under 2016.

MÅLUPPFYLLELSE VERKSAMHET

Nämndens samtliga inriktningsmål är uppfyllda.

Inriktningsmål	Utfall 2016
I Danderyds kommun är personalen tillgänglig och ger en god service till invånarna	●
I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden	●
Danderyd har en god inomhusmiljö	●
Danderyd främjar en hållbar resursanvändning	●
Danderyd väljer miljömässigt goda varor och tjänster	●

EKONOMI

Driftredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
(belopp i tkr)			
Överförmyndarnämnden	3 155	2 783	372
Totalt	3 155	2 783	372

Överförmyndaren visade överskott på 372 tkr. Bidrag från Migrationsverket erhöles med totalt 1 201 tkr för 2016 och för fjärde kvartalet 2015. Bidraget var inte budgeterat för att täcka arvoden kring ensamkommande flyktingbarn. Inte heller de ökade kostnaderna för arvoden som bidraget skulle täcka budgeterades. Den största enskilda anledningen till överskottet var att 171 tkr av det bidrag som betalades ut under 2016 avsåg kostnader som belastade 2015. Andra viktiga anledningar var att kostnaderna för arvoden som avsåg annat än ensamkommande flyktingbarn och löne-kostnaderna för anställd personal blev lägre än budgeterat.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde (belopp i tkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Överförmyndarnämnden	95	0	95
Totalt	95	0	95

Investeringskostnaderna blev lägre än ett basbelopp och bokfördes därför på driften enligt kommunens regler.

UTMANINGAR FÖR FRAMTIDEN

Propositionen om framtidsfullmakter överlämnades till riksdagen, vilket kan leda till ökad belastning hos överförmyndarnämnderna.

Miljö- och hälsoskyddsämnd

INLEDNING

Miljö- och hälsoskyddsämnden redovisade en avvikelse på 0,5 miljoner kronor. Av nämndens nio inriktningsmål uppfylldes sju. Två var på väg att uppfyllas.

(Belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	3,1	2,9	-0,2
Verksamhetens kostnader	11,1	10,4	0,7
Nettokostnader	-8,0	-7,5	0,5

VIKTIGA HÄNDELSER I VERKSAMHETEN

- Nämnden yttrade sig i ärendet om frivillig tillståndsprövning av Roslagsbanan till miljöprövningsdelegationen.
- Inventering av förorenade områden på bensinstationer slutfördes.
- Provtagning av bland annat nötkött och glutenfria maträtter genomfördes.
- Företagare fick informationsmaterial om giftfria varor samt ett föredrag med temat klimatsmart företag.
- Temakvällar om *Giftfri förskola* om kemikalier i barns vardag anordnades för allmänheten.
- Kartläggning och provtagning av förekomst av allergener i tillagad mat inom kommunala verksamheter genomfördes.

MÅLUPPFYLLELSE VERKSAMHET

Inriktningsmål	Utfall 2016
I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser	●
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ge företag verk samma i kommunen en aktiv och ändamålsenlig service och rådgivning	●
Danderyd har en god utomhusmiljö	◆
Danderyd har en god inomhusmiljö	●
Danderyd främjar en hållbar resursanvändning	●
Danderyd väljer miljömässigt goda varor och tjänster	●
Arbetet med att minska bullerstörningarna från framför allt E18 och Roslagsbanan ska drivas med kraft	●
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ge Danderydsborna en aktiv och ändamålsenlig service	◆
De livsmedel som produceras, säljs och på andra sätt hanteras i kommunen ska vara säkra	●

Miljö- och hälsoskyddsnämnden uppfyllde sju av nio inriktningsmål.

Omfattningen av kontrollen för utomhusmiljö ökade under året. Samtidigt har nämndens ambitioner ökat när det gäller vilka verksamheter som ska kontrolleras (som exempelvis enskilda avlopp och potentiellt förorenade områden). Den relativa måluppfyllelsen minskade därför, trots att kontrollen utökades. Oplanerad frånvaro på grund av sjukdom eller vakanser påverkade också resultatet. Omprioritering gjordes till förmån för tillsyn av objekt med årlig avgift samt avslutande av gamla ärenden inför införandet av nytt ärendehanteringssystem.

Målet om aktiv och ändamålsenlig service nådde inte helt upp till målsättningen. Orsaken är att den planerade förebyggande informationen kring exempelvis radon inte genomfördes på grund av personalbrist.

EKONOMI

Driftredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
(belopp i mnkr)			
Nämnd och administration	2,8	2,6	0,2
Miljösamordning	0,9	0,9	0,0
Livsmedel	0,7	0,6	0,1
Miljöskydd och hälsoskydd	3,5	3,4	0,1
Totalt	7,9	7,5	0,4

Avvikelsen för verksamheten nämnd och administration berodde på att implementeringen av nytt ärendehanteringssystem sköts fram till 2017 och att nämnden fick lägre kostnader. Avvikelsen inom verksamheterna livsmedel samt miljö- och hälsoskydd blev lägre som en följd av vakanser.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
(belopp i mnkr)			
Administration	0,8	0,1	0,7
Totalt	0,8	0,1	0,7

Kostnaden för nämndens investering i ett nytt ärendehanteringssystem faller ut först 2017 efter implementering och övertagande av systemet.

UTMANINGAR FÖR FRAMTIDEN

City Link, etapp 2 (del av Svenska kraftnäts tunnel för kraftledning från Anneberg till Henriksdal) innebär tillsyn av bland annat buller, länshållningsvatten, föroreningar och masshantering.

Arbetet med att riskklassa och inventera potentiellt förorenade områden påbörjades. Ökad kunskap väntas leda till att fler ansvarsutredningar och saneringsärenden behöver hanteras.

Kommunens ökade ambitioner inom plan- och exploateringsområdet ställer nya, omfattande krav på miljöavdelningens kompetenser.

Trafikrelaterat buller från Roslagsbanan och E18 är ett viktigt tillsynsområde. En ansökan från trafikförvaltningen inom Stockholms läns landsting om tillståndsprövning av Roslagsbanan hanteras av miljöprövningsdelegationen. Detta arbete kommer att fortsätta.

E18 är ett område som medför tillsyn av partikelhalter. Nämnden bedömer att kraven på kommunen kommer att öka för att se till att partikelhalterna inte överskrider normerna.

Från 2018 införs ökade krav på tillsyn av dagvatten och miljö kvalitetsnormer för vatten.

De närmaste åren kommer e-tjänster att utvecklas och införas till nytta för kommunens invånare och företag.

Byggnadsnämnd

INLEDNING

Nämnden redovisade ett överskott på 1,6 mnkr. Av nämndens sju inriktningsmål uppfylldes sex. Ett mål var på väg att uppfyllas.

Mängden ärenden ökade något jämfört med 2016. Trots detta förkortades de genomsnittliga handläggningstiderna för bygglov och bygganmälningar ytterligare.

(Belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	6,7	7,8	1,1
Verksamhetens kostnader	18,3	17,7	0,6
Nettokostnader	-11,5	-9,9	1,6

VIKTIGA HÄNDELSER I VERKSAMHETEN

Vad gäller service har

- en ny besöksdator installerats i *Information Danderyd*. Den ger kommuninvånarna möjlighet att enkelt och snabbt ta del av arkiverade handlingar
- en webbkarta lanserats. Företag kan fritt hämta information om kommunens stornät, koordinater eller punktinformation
- servicen *Träffa en bygglovhandläggare utan att boka tid* i *Information Danderyd* introducerats. Den blev populär och hade totalt 455 besök under året.

Bygglov beviljades för bland annat

- nybyggnad av affärs- och kontorshus samt ett parkeringshus i Mörby centrum
- nio kedjehus samt elva enbostadshus
- en bilanläggning och ett underjordiskt garage på Rinkebyvägen
- en paviljong för handel vid Mörby centrum.

Vad gäller planer

- har detaljplanerna för ventilationsschakt i Mörby respektive Stocksund tillstyrkts
- pågår arbete med en detaljplan för tennisanläggningen inom del av Djursholm 2:421
- har byggnadsnämnden beslutat om planuppdrag för ett mindre LSS-boende inom Svea 1.

MÅLUPPFYLLELSE VERKSAMHET

Inriktningsmål	Utfall 2016
Danderyd präglas av god arkitektur och en säker miljö	●
I Danderyd ges ändamålsenlig information, god service och rådgivning i alla frågor som byggnadsnämnden handlägger	◆
I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser	●
Danderyd har en god utomhusmiljö	●
Danderyd har en god inomhusmiljö	●
Danderyd främjar en hållbar resursanvändning	●
Danderyd väljer miljömässigt goda varor och tjänster	●

Det var svårt för nämnden att nå sitt högt uppsatta mål om att nämndens beslut ska hålla vid en överprövning. Det beror delvis på att rättspraxis ändras med tiden.

Enligt lag ska beslut om bygglov fattas inom 10 veckor. Om det krävs mer omfattande utredningar får handläggningstiden förlängas till 20 veckor. Nämndens mål var att 90 procent av ansökningarna som kräver ett beslut i nämnden (bland annat nybyggnationer och sanktioner) ska handläggas inom 10 veckor. Resultatet blev 81 procent, men den genomsnittliga handläggningstiden för dessa ärenden var 5,1 veckor.

EKONOMI

Driftredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
(belopp i mnkr)			
Nämnd och administration	4,2	3,9	0,3
GIS-samordning*	1,4	1,5	-0,1
Bygglov	3,1	2,5	0,6
Kart- och mät	2,7	2,1	0,6
Totalt	11,4	10,0	1,4

*Geografiskt informationssystem

Intäkterna från bygglov och kartprodukter blev högre än planerat. Det berodde främst på att mängden bygglov, anmälningar och beställda kartprodukter blev större än väntat även 2016. Verksamhetens kostnader för konsultinsatser och arbetskraft blev lägre än planerat.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
(belopp i mnkr)			
Administration	0,3	0,2	0,1
GIS	1,6	0,2	1,4
Kart- och mät	0,8	0,2	0,6
Totalt	2,7	0,6	2,1

Nämndens investeringsbudget uppgick till 2,7 mnkr. Av dessa användes 0,6 mnkr till bland annat en solkarta, en förstudie för GIS-plattform, administrativa system samt i en kartdatabas.

Investeringen i inskanning av kommunens förrättningsarkiv samt i en GIS-plattform har skjutits fram till 2017. Det beror på att Riksarkivet – som ska göra arbetet – planerade in uppdraget under 2017, samt att en investering i en GIS-plattform inte genomfördes.

UTMANINGAR FÖR FRAMTIDEN

De kommande årens utmaningar är att byggnadstakten i kommunen väntas öka. Ett antal nya planer är under framtagande och för dessa väntas ansökningar om bygglov. Den digitala servicen till kommunens invånare och företagare är under utveckling, vilket kommer att öka tillgängligheten. Utmaningarna gäller bland annat e-tjänster, GIS-stödet, 3D-data och kartunderlag till de kommunala stadsplaneringsprojekten.

Teknisk nämnd

INLEDNING

Tekniska nämnden redovisade ett överskott på 1,3 miljoner kronor. Av nämndens sju inriktningsmål bedömdes fem vara uppfyllda, resterande två inriktningsmål bedömdes som delvis uppfyllda.

(Belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	20,5	24,2	3,7
Verksamhetens kostnader	109,4	111,8	-2,4
Nettokostnader	-88,9	-87,6	1,3

VIKTIGA HÄNDELSER I VERKSAMHETEN

- Delegationsordningen för tekniska nämnden uppdaterades och fastighetsnämndens delegationsordning var under revidering. En rad utbildningsinsatser för övriga avdelningar inom området förvaltningsrätt genomfördes.
- Enebybergsvägen etapp 3–4 blev klar. Sträckan är cirka 800 meter med nya gång- och cykelbanor mellan Skolvägen och Arholmavägen.
- Vid infartsparkeringen till Mörbybadet och Danderyds sjukhus sattes två nya laddstolpar upp. Det går nu att ladda sex stycken elbilar samtidigt.
- Danderyd planerade och projekterade för 16 laddstolpar med 32 ladduttag vid de fyra kommunala idrottsplatserna.
- En aktualisering av trafikstrategin påbörjades i samarbete med kommunledningskontoret.
- Besiktningen av kommunens bullerplank genomfördes.
- Trafikantdagarna genomfördes i maj och september. Bussentreprenören Arriva var på plats och informerade om nya, planerade busslinjesträckningar.

- För att öka andelen cykelresor vintertid sopsaltades två huvudcykelstråk. Cyklisterna gav beröm. En cykelvägvisningsplan arbetades fram.
- En parkeringsstrategi antogs av nämnden.
- Tekniska kontoret samarbetade med det nya kontaktcentret.
- En landskapsanalys och ett programarbete för Sätra Ängar pågick.
- En större insats genomfördes i Altorpskogen. Naturvårdsentreprenören inventerade hela stigsystemet (de stigar som inte är motionsspår) och tog hand om döda och fallna träd.
- Naturdagen genomfördes den 9 april vid Nora å. Fiskebeståndet inventerades och kommunen informerade om naturvårdsarbetet kring bland annat bäver.
- Renoveringen av kajen i Framnäsvisken blev klar.
- En dykinspektion gjordes av kommunens pontoner vid båtklubbarna.
- Solkartan för Danderyd färdigställdes. Det är en karttjänst som visar potentialen för installation av solenergi på en byggnad.
- Solenergidagen 16 maj, genomfördes i Fribergaskolan i samarbete med de andra kommunerna i Stockholm nordost.
- En klimat- och energistrategi för Danderyds kommun antogs i kommunfullmäktige.

MÅLUPPFYLLELSE VERKSAMHET

Av nämndens sju inriktningsmål bedöms fem vara uppfyllda, resterande två inriktningsmål bedöms som delvis uppfyllda.

Belysningsanläggningen var gammal och behövde åtgärdas.

Gatunätet var eftersatt på ett antal sträckor. De stora huvudgatorna med mycket bil- och busstrafik prioriterades.

Inriktningsmål	Utfall 2016
Danderyds kommun har väl framkomliga och trafiksäkra gång- och cykelvägar, gator och vägar	●
Danderyds kommun har allmänna platser och kommunal mark som är trygga, välstädade och vårdade	◆
I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser	◆
Danderyds kommun förvaltar och utvecklar anläggningar och byggnader så att önskad funktion vidmakthålls över tiden	●
Danderyd har en god utomhusmiljö	●
Danderyd främjar en hållbar resursanvändning	●
Danderyd väljer miljömässigt goda varor och tjänster	●

EKONOMI

Driftredovisning

Verksamhetsområde (belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Nämnd och administrativa avdelningen	0,8	0,5	0,3
Gata och trafik	69,5	68,9	0,6
Park och natur	16,1	16,0	0,1
Hamnar	1,5	0,9	0,6
Energi och klimat	1,0	1,3	-0,3
Totalt	88,9	87,6	1,3

Avvikelsen för nämnd och administration berodde på ökade konsultkostnader jämfört med budget. Avdelningen behövde stärkas för att lösa det då rådande, tillfälliga bemanningsunderskottet.

Avvikelsen för hamnverksamheten om 0,6 mnkr berodde på senarelagd aktivering av ett kajprojekt, vilket påverkade kapitaltjänstkostnaderna.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde (belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Investering	85,5	57,6	27,9
Exploatering	0	0	0
Totalt	85,5	57,6	27,9

Gata och trafik

En positiv avvikelse på 6,7 mnkr redovisades. Verksamheten föreslog ombudgetering för tre oavslutade projekt på sammanlagt 1,4 mnkr. Projekten består av trafiksäkerhets-höjande åtgärder, skyltning, hastighetsplan samt murar och trappor i väg och park.

Park och natur

En positiv avvikelse på 1,1 mnkr redovisades. Verksamheten föreslog en ombudgetering för två oavslutade projekt på 0,8 mnkr. Projekten består av upprustning park och strandpromenad.

Hamnar

En positiv avvikelse på 20 mnkr redovisades. Verksamheten föreslog en ombudgetering för tre oavslutade projekt på sammanlagt 19,9 mnkr. Det gäller projekten *Kaj Framnäs-viken*, *Samsöviken* och *Nya pontoner*.

UTMANINGAR FÖR FRAMTIDEN

Tekniska kontoret måste vara en attraktiv arbetsgivare där utveckling, den enskilde medarbetaren och verksamheten står i centrum. Det är viktigt att behålla och öka kompetensen samt att engagera och stimulera befintlig personal.

Belysningsanläggningen är gammal och behöver underhållas. Flera stolpar och armaturer är gamla och måste bytas. Ungefär tre och en halv kilometer kabel behöver bytas årligen.

Kommunen gjorde en statusinspektion av bullerplanen. De behöver reinvesteras under kommande år.

Det är av stor vikt att arbeta strategiskt och långsiktigt med skötsel av markytor inom park- och naturområden. Arbetet med biologisk mångfald ska utvecklas och informeras om i andra verksamheter som har stor påverkan inom området.

Flera kajer är i dåligt skick och tekniskt utdömda. En stor utmaning är att åtgärda dem i rätt tid och på rätt sätt för en framtida, omfattande livslängd.

Många köar för en båtplats i båtclubbarna. En utmaning är att få ut nya pontoner för att skapa fler båtplatser runt om i kommunen.

Energi- och klimatverksamheten står inför en rad utmaningar inför framtiden. Kommunen har en hög kompetens inom området och att behålla och ytterligare utveckla den är en utmaning. Arbetet med att implementera åtgärderna i handlingsplanen inom kommunens verksamhet och bland de som bor och verkar i Danderyd fortsätter under 2017.

Kommunen står inför en omfattande exploatering. I det arbetet är det viktigt att klimatanpassningsaspekter övervägs och behandlas. Mer resurser fordras framöver för att verksamheten på ett optimalt sätt ska kunna bidra till exploateringen.

Vatten och avlopp

INLEDNING

VA-verksamheten redovisade en budgetavvikelse på 2,1 mnkr. Lägre intäkter och ännu lägre kostnader gav ett överskott på 2,8 mnkr vilket balanserades i VA. VA-verksamheten uppfyllde delvis aktuella inriktningsmål.

(Belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	63,3	62,8	-0,5
Verksamhetens kostnader	62,6	60	2,6
Nettokostnader	0,7	2,8	2,1

VIKTIGA HÄNDELSER I VERKSAMHETEN

- Veolia tog över VA-driften under hösten 2016.
- VA-verksamheten hade hög personalomsättning vilket påverkade framför allt investeringsarbetet.

MÅLUPPFYLLELSE VERKSAMHET

Orsaken till att ett mål endast blev delvis uppfyllt var att VA-verksamheten inte genomförde uppströmsåtgärder för att förbättra dagvattenhanteringen. Framtagande av dagvattenplan under nästa år kommer att underlätta uppfyllelse av målet 2017. Samtliga övriga nyckeltalsmål uppfylldes. Verksamheten noterade att Nöjd medborgarindex ökade i alla nyckeltal.

Inriktningsmål	Utfall 2016
Danderyds kommun förvaltar och utvecklar anläggningar och byggnader så att önskad funktion vidmakthålls över tiden	◆
Danderyd främjar en hållbar resursanvändning	—
Danderyd väljer miljömässigt goda varor och tjänster	●

EKONOMI

Driftredovisning

Verksamhetsområde (belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	62,6	63,3	-0,7
Balansering, eget kapital	-2,6	-0,7	-1,9
Verksamhetens kostnader	-60	-62,6	2,6
Nettokostnader			
Totalt	0,0	0,0	0,0

Intäkterna blev något lägre än förväntat. Den stora skillnaden mot budget var den minskade räntekostnaden på drygt 1,9 mnkr. Orsaken är att VA-verksamheten erlägger kommunens faktiska upplåningsränta och inte den schablon som övriga verksamheter använder.

Resultatet för VA-verksamheten ledde till att det samlade ackumulerade överskottet inom VA uppgick till 10,2 mnkr.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde (belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Vatten och avlopp	12,0	5,8	6,2
Anläggningsavgift	-2,0	-10,2	8,2
Totalt	10,0	-4,4	14,4

De personer som arbetade med reinvesteringsprojekt inom VA-verksamheten avslutade sin anställning under året. Nödvändig, tillfällig omställning till konsultdrivna projekt gjorde att genomförandetiden försköts. Situationen påverkade årets totala investeringar, men inte leveranssäkerhet eller kvalitet på levererade vattentjänster.

UTMANINGAR FÖR FRAMTIDEN

Den största utmaningen är att se till att det finns resurser att möta det ökade exploaterings- och utvecklingsarbetet som Danderyd genomför. Det är väsentligt att verksamheten kan bidra med sin kunskap för att säkerställa att projekten blir lyckade ur ett VA-perspektiv. Verksamheten säkerställer på så sätt en säker och tillförlitlig VA-försörjning samt en bra dagvattenhantering. Detta leder till minskade driftkostnader på sikt.

Ytterligare en utmaning är att kunna förnya de allt äldre kvartersledningarna som idag saknar de nödvändiga och fastighetsrättsliga förutsättningarna. Ledningsrätt eller servitut behöver skapas vilket kan vara en lång, mödosam och kostsam process. En utmaning inför samma grundfråga är alla de servitut som måste hävdas för att inte bli ogiltiga enligt förnyelselagen. Detta kommer att ta mycket resurser i anspråk och måste ske senast 2018.

Avfall

INLEDNING

Avfallsverksamheten ansvarar för att samla in hushållsavfall från hushåll och verksamheter i kommunen samt informera om återvinning av avfall. Avfallet samlas in av en upphandlad entreprenör och överlämnas till SÖRAB, som är kommunens delägda avfallsbolag. Därmed säkerställer Danderyd att avfallet tas hand om på ett miljöriktigt sätt och inte riskerar hälsa eller miljö.

Avfallsverksamhetens resultat avvek mot budgeten. Orsaken till avvikelserna på 1,8 mnkr var minskade kostnader om 1,1 mnkr och ökade intäkter om 0,7 mnkr. Resultatet för avfallsverksamheten, som balanserades mot det egna kapitalet, uppgick till -0,8 mnkr.

(Belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	23,1	23,8	0,7
Verksamhetens kostnader	25,7	24,6	1,1
Nettokostnader	-2,6	-0,8	1,8

VIKTIGA HÄNDELSER I VERKSAMHETEN

- Under våren genomfördes en plockanalys av hushållens restavfall. Den visade att mängden matavfall i soppåsen minskade från 52 procent (2012) till 27 procent (2016), vilket berodde på att separat matavfallsinsamling infördes i kommunen.
- Mängden förpackningar i restavfallspåsen har ökat med tio kilo per hushåll sedan 2012. Underskottet av återvinningsstationer förmodas vara en av anledningarna till det försämrade resultatet.
- Som ett led i att öka mängden insamlat matavfall lanserade kommunen en insamling av fallfrukt i storsäck från enfamiljshus. Drygt 70 hushåll beställde tjänsten, vilket var 20 fler än uppskattat antal. 15 ton fallfrukt från hushållens trädgårdar samlades in under fyra månader. Danderyd är troligen den första kommunen i Sverige att erbjuda tjänsten. Fallfrukten behandlas på samma sätt som matavfallet och blir till biogas och biogödsel.

MÅLUPPFYLLELSE VERKSAMHET

Måluppfyllelse illustreras med fyra symboler:

Avfallsverksamheten uppfyller alla tre inriktningsmål. Måluppfyllelsen beror till stor del på det goda resultatet gällande Nöjd medborgarindex, den stora mängden insamlat matavfall och höga andelen materialåtervinning kommunen bidragit till.

Inriktningsmål	Utfall 2016
Danderyds kommun genomför en väl utförd och trafiksäker hämtning av avfall samt erbjuder ett tillfredställande avfallstjänsteutbud	●
Danderyd främjar en hållbar resursanvändning	●
Danderyd väljer miljömässigt goda varor och tjänster	●

EKONOMI

Driftredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	-23,1	-23,8	0,7
Balanserat eget kapital	-2,6	-0,8	-1,8
Verksamhetens kostnader	25,7	24,6	1,1
Totalt	0,0	0,0	0,0

Avfallsverksamhetens budget består av intäkter från taxor, kostnader för insamling och behandling av avfall samt administrativa kostnader. Avfallsverksamhetens resultat avvek mot budget, vilket berodde på minskade kostnader och ökade intäkter.

De minskade kostnaderna förklaras med att

- de abonnenter som beställde hämtning av fallfrukt inte nyttjade alla hämtningar som budgeterats
- tjänsten för fastighetsnära insamling av textil inte lanserades under året
- behovet av utredningar och konsulter blev mindre än väntat, bland annat eftersom regeringens utredning om förpackningsansvaret dröjde
- kostnaden för kommunikationstjänster blev mindre än budgeterat eftersom mycket av kommunikationen skett genom digitala kanaler.

De ökade intäkterna förklaras med att

- fler abonnenter än uppskattat valde att ha hämtning av avfall med tätare intervall än budgeterat
- antalet abonnemang för insamling av trädgårdsavfall och fallfruktsinsamlingen blev populärare än väntat.

Fonden

Ingående balans i fonden blev -15 tkr, varpå utgående balans för året blev -0,79 mnkr. Budgeten för 2017 är underfinansierad med 2,5 mnkr. Det innebär att utgående balans för 2017 prognostiseras till -3,3 mnkr.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
Avfallskärl	0	0,6	-0,6
Totalt	0	0,6	-0,6

Behovet av inköp av avfallskärl visade sig överstiga budgeterad nivå. Det berodde bland annat på att fler abonnenter än beräknat valde att sortera matavfall och trädgårdsavfall.

UTMANINGAR FÖR FRAMTIDEN

Avfallsverksamheten har två stora utmaningar inför 2017.

Utarbeta förslag till avfallstaxa

Under våren ska avfallsverksamheten utarbeta ett förslag till en ny avfallstaxa. Den nya avfallstaxan ska säkerställa att avfallsverksamheten på sikt har en budget i balans och som är fortsatt miljöstyrande. Utmaningen är att hitta taxenivåer som styr mot en mer miljöriktig hantering och fortsätter gynna abonnenternas avfallssortering.

Plats för avfall

En ökad exploatering och förtätning av kommunen väntas intensifieras. Avfallsverksamheten har en viktig roll för att säkerställa att infrastruktur och systemlösningar är hållbara. Det gäller både den som hämtar och den som lämnar avfall samt även över tid. Den ökade utbyggnadstakten ställer krav på fördjupad kunskap och ökade personella resurser.

Fastighetsnämnd

INLEDNING

Fastighetsnämnden redovisade ett överskott på 7,2 mnkr i förhållande till budget. Av nämndens sju inriktningsmål uppfylldes fem mål i sin helhet.

(Belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	245,2	247,9	2,7
Verksamhetens kostnader	249,3	244,8	4,5
Nettokostnader	-4,1	3,1	7,2

VIKTIGA HÄNDELSER I VERKSAMHETEN

- En ny leverantör av fastighetsdriften upphandlades från och med september. Etableringen genomfördes väl i gott samarbete med tekniska kontoret och hyresgäster.
- Avtal träffades för bland annat säkerhet, bevakningstjänster, hantverkstjänster, bygg- samt konsulttjänster inom miljö och avfall.
- Ett fastighetssystem upphandlades, men införandet försenades på grund av tekniska komplikationer. Systemet har stor potential att vara ett strukturerat hjälpmedel för kontroll av driftavtal, felanmälan, myndighetsbesiktning och planerat underhåll.
- Kontorslokalerna på Sätträängsvägen byggdes om till kommunens första hem för vård eller boende (HVB) för 22 ensamkommande barn.
- Under sensommaren färdigställdes bostadspaviljonger med 17 lägenheter för nyanlända på Enmans väg i Enebyberg.
- Fribergaskolan etapp 3–6 blev klar och verksamheten flyttade in i moderna och funktionella lokaler.
- Djursholms ridhus beräknas färdigställas sommaren 2017.
- Kommunen köpte in förskolebyggnaden Grindstugan på Valevägen i Djursholm. Lokalen är tomställd och beslut inväntas om framtida användning.
- Med anledning av svaga resultat i Nöjd kundindexundersökningen gjordes insatser för att förbättra dialogen med hyresgäster och förbättra processen för felanmälan.

MÅLUPPFYLLELSE VERKSAMHET

Inriktningsmål	Utfall 2016
Danderyds kommun har långsiktigt hållbar energiförsörjning i sina fastigheter. Detta innebär minskad energianvändning och ökad riskspridning mellan energikällor	●
Danderyds kommuns fastighetsverksamhet tillhandahåller ändamålsenliga lokaler för kommunala verksamheter	■
I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser	●
Danderyds kommun förvaltar och utvecklar anläggningar och byggnader så att önskad funktion vidmakthålls över tiden	●
Danderyd har en god inomhusmiljö	●
Danderyd främjar en hållbar resursanvändning	●
Danderyd väljer miljömässigt goda varor och tjänster	◆

Av nämndens sju inriktningsmål uppfylldes fem mål i sin helhet.

Nöjd kundindex-undersökningen gav resultatet 56 procent jämfört med målet på 63 procent. Områden att förbättra var: felanmälanprocessen för lokaler samt underhåll av lokaler för grundskola, idrottshall, badhus och bibliotek. Inom felanmälan fanns potential att förbättra återkopplingar till hyresgäst. Det gällde uppföljningen av hur felanmälan hanteras och informationen om att felet åtgärdats.

För att främja en hållbar resursanvändning vid nyproduktion prövades möjligheten att uppföra byggnaderna enligt den svenska passivhusstandarden. På så sätt följs kommunens beslut om att uppföra nära-noll-energihus. Passivhusstandarden innebär strängare energikrav än Boverkets definition av nära-noll-energihus.

Målet *Danderyd väljer miljömässigt goda varor och tjänster* uppfylldes delvis. Det tillhörande resultatmålet *Vid om- och tillbyggnad av våra fastigheter väljer vi i möjligaste mån varor godkända i tredjeparts miljödata* bas följdes inte upp för underhåll av fastigheter.

EKONOMI

Driftredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
Fastighet	-4,1	3,1	-7,2
Totalt	-4,1	3,1	-7,2

Fastighetsnämnden redovisade ett driftöverskott på 7,2 mnkr i förhållande till budget.

Hysesintäkter

Avvikelsen mot budget på 2,7 miljoner berodde dels på att ny lokal hyrdes in på Svärdvägen för socialkontorets forsknings- och utvecklingsverksamhet (FoU), dels på att Fribergagården fick ökad hyra efter ombyggnad. Utöver detta fick Mörbyskolan utökad yta när verksamheten valde att behålla paviljonger efter evakuering på grund av vattenskada.

Tillsyn och skötsel

Vintern var mild och medförde lägre vinterdriftkostnader jämfört med budget, 5 mnkr.

Kostnaden för tillsyn och skötsel av mark blev 2,5 mnkr högre än budgeterat. Det berodde till stor del på åtgärder för anmärkningar efter lekplatsbesiktning. Kostnaden för reparationerna blev 1,5 mnkr lägre än budget. IT-kostnaderna för fastigheter var högre än budgeterat, med 0,5 mnkr. Det berodde på ökat behov och modernisering av IT-stöd och IT-infrastruktur för drift av fastigheterna.

Den milda vintern och det långsiktiga arbetet med drift-effektiviseringar gav 5,7 mnkr lägre driftkostnader för uppvärmning och el. Prognosen för tredje kvartalet redovisade 5 mnkr lägre kostnader för denna post.

Administrativa kostnader

Vad gäller intern kostnad för projektledare uppmärksammade revisorerna att tekniska kontoret inte har rätt att debitera administrativa omkostnader. De får endast debitera faktiska lönekostnader. Debiteringen minskade därför från 850 kronor per timme till 425 kronor per timme. Detta innebar en halvering av utfallet.

Konsulter och utredningskostnader överskred budgeten. Avvikelsen (0,5 mnkr) berodde på kostnadsföring av projektens projekteringsanvisningar samt strategisk energistudie för 2014–2016. Enligt redovisningsreglerna anses detta inte som tillgångar. Danderyd följer Redovisningsrådets rekommendationer strikt. Det innebär bland annat att en utgift som enbart ger upphov till ökad servicepotential inte ska redovisas som en immateriell tillgång.

Övriga administrativa kostnader är 0,9 mnkr högre än budgeterat på grund av ökade konsultkostnader inom den administrativa avdelningen vid personalförändringar.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde (belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Fastighet	174,2	130,4	43,8
Totalt	174,2	130,4	43,8

De största projekten inom investeringsredovisningen var:

- *Bragehallen*. Geoteknisk undersökning utfördes. Utökad grundvattenundersökning för nedgrävd fullstor hall gjordes. Detaljplanearbete samordnades med tekniska kontoret.
- *Kevingeskolan*. Utredningar för behov och omfattning samt funktioner gicks igenom tillsammans med produktionskontoret. I samarbete med plan och exploatering startade arbetet med samrådshandlingar för detaljplan.
- LSS-boende, *Stationsvägen*. Programunderlag togs fram för upphandling av totalentreprenör samt upphandlingskriterier. Programmet godkändes i fastighetsnämnden och beslut från kommunfullmäktige inväntades. Kommunen samverkade med SL för bebyggelse nära spår. Ändring av detaljplanen pågick.
- *Mörbyskolan*. Översiktligt programarbete för tre alternativa åtgärds paket utfördes. Förslaget om mindre ombyggnad samt paviljonger för utökning av kapacitet godkändes i fastighetsnämnden. Beslut från kommunfullmäktige inväntades.

UTMANINGAR FÖR FRAMTIDEN

Nöjda kunder

Arbete återstår för att förbättra kundkontakten och kommunikationen med hyresgästerna och nå de uppsatta målen. Tekniska kontorets driftleverantörers kontakt med hyresgästerna ska förbättras. Återkoppling av felanmälan är en mycket viktig del i det dagliga arbetet för driftleverantören.

Källsortering av verksamheternas hushållsavfall
Kommunens verksamheter kommer att kunna göra en fullgod källsortering av hushållsavfall. Tekniska kontoret ser till att uppställningsplats inom- eller utomhus, kärl och hämtningen av källsorterat avfall fungerar väl.

Upphandling av avtal för markdrift

Upphandling av avtal för markdrift genomförs 2017. I driftavtalet är det viktigt att säkerställa rätt kvalitetsnivå, att åtagande enligt hyresavtal upprätthålls och att driftleverantören kan bemöta hyresgästerna väl. Inte minst viktigt är att säkerställa ett fortsatt gott resultat i Nöjd kundindex.

Miljö och energi

Drifteffektiviseringar ska fortsätta i form av uppföljning av driftmedia, åtgärder inom förvaltningen och investeringsprojekt. Detta ligger i linje med kommunens klimat- och energistrategi samt miljöprogram.

Åtgärder ska fastställas inom klimat- och energistrategin för att nå uppsatta mål, till exempel riktlinjer för klimatanpassningsfrågor vid nybyggnation av förskolor och skolor.

Investeringsprocess och lokalförsörjningsprocess

Tekniska kontoret ser behov av en genomlysning och utveckling av investeringsprocessen. Det ökade behovet av bostäder och lokaler i kommunen ställer nya krav på snabba och tydliga processer samt samarbete mellan olika processer inom lokalbehov och byggande. Kommunens lokalstrategiska arbete utvecklas och stadsbyggnadsprocessen finns på plats. Även en översyn av investeringsprocessen behövs.

En utmaning är att behålla samverkan med andra kommuner i Stockholmsregionen. Det gäller områdena lokalplanering och byggprojektledning.

Danderyd behöver samverka med andra kommuner för att utöka sitt bostadsbestånd. På så sätt finns möjlighet att klara av mottagandet av nyanlända flyktingar som anvisas till kommunen.

Personal

Rekryteringsläget är fortsatt mycket svårt inom tekniska yrken. För kontoret gäller det att attrahera arbetskraft med andra fördelar och förmåner än enbart lön. Lönestrukturen bör ses över för att behålla befintlig personal. Det är viktigt att kunna erbjuda marknadsmässiga och individuella anställningsvillkor som är kopplade till kontorets uppdrag. Cheferna inom verksamheten bör få särskild uppmärksamhet.

Kultur- och fritidsnämnd

INLEDNING

Kultur- och fritidsnämnden redovisade ett negativt resultat på 1,7 miljoner kronor. Avvikelsen berodde på nedskrivning av anläggningstillgång för nyinvesteringar i betongplatta i Stocksunds ishall. Av nämndens tolv inriktningsmål blev samtliga uppfyllda eller delvis uppfyllda.

(Belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	16,4	16,7	0,3
Verksamhetens kostnader	105,7	107,7	-2,0
Nettokostnader	-89,3	-91,0	-1,7

VIKTIGA HÄNDELSER I VERKSAMHETEN

- Nämnden antog en kultur- och fritidsplan för 2016–2020 med policy och övergripande strategier för verksamheterna.
- Statistik från Riksidrottsförbundet visade att kommunens föreningar var mycket aktiva med deltagartillfällen högt över riksgenomsnitt.
- Extra driftmedel kompenserade de föreningar som tog eget ansvar för investeringar på idrottsanläggningar.
- I samarbete med Stockholms golfklubb och Kevinge golfbana startades en grupp för personer med funktionsnedsättningar.
- Målgruppen personer med funktionsnedsättningar erbjöds att prova bland annat bilkörning, curling och fotboll.
- Cirka 165 elever från årskurs 4 till sista året i gymnasiet deltog i Särjästernskapen. Evenemanget ägde rum på Danderyds Gymnasiums friidrottsarena i samarbete med Täby, Sollentuna och Järfälla kommuner.
- Fritidsgårdarna och biblioteket i Enebyberg certifierades för homosexuella, bisexuella, trans- och queerpersoner (HBTQ).
- Fribergagården flyttade tillbaka till Fribergaskolan efter en omfattande renovering av lokalen.
- En manifestation för nätkärlek ägde rum på Danderydsgården.

- Över 300 ungdomar besökte Lucianatt som arrangerades för 36:e gången.
- Danderyds kommuns Stockholmsenkät (livsstilsstudien) genomfördes. Resultaten presenterades och diskuterades i flera forum och fick stort genomslag i media.
- En insats mot langning av alkohol genomfördes i Mörby centrum. Där presenterade socialkontorets fältteam en undersökning där ungdomar bad vuxna om hjälp att minska otrygghet vad gäller alkohol, narkotika och tobak.
- Biblioteket gav stöd till transitboendet Pärlan med bland annat teater på arabiska, kreativa verkstäder och lästunder.
- Biblioteket prioriterade satsningar på barn och unga samt samarbete med förskola och skola. 537 läsfrämjande aktiviteter gjordes.
- Samtliga 4- och 6-åringar fick en gåvobok genom medel från Statens kulturråd.
- Språkcaféerna på Träffpunkten och biblioteket i Mörby centrum var uppskattade och välbesökta.
- Biblioteket satsade på nordisk litteratur med *Nordisk kulturhöst*.
- Broschyren *Nora-Ekeby kulturstig trycktes*. Vandringar kommer att arrangeras.
- Förvaltningens projekt *Plats på scen* visade olika scener i Danderyd.

MÅLUPPFYLLELSE VERKSAMHET

Inriktningssmål	Utfall 2016
I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser	●
Danderyds kommun förvaltar och utvecklar anläggningar och byggnader så att önskad funktion vidmakthålls över tiden	●
Hög tillgänglighet till kommunens idrottsanläggningar samt fritids- och grönområden inbjuder till spontana aktiviteter och främjar god hälsa	◆
Danderyds kommun har bidragsregler som är utformade för att främja breddverksamhet för ungdomar så att de uppmuntras att under hela sin tonårstid delta i idrott och motion	●
Danderyds fritidsgårdar är attraktiva mötesplatser för ungdomar i åldrarna 12-18 år, med fokus på hälsa, delaktighet och tillgänglighet	●
Genom förebyggande insatser minskar ANDT-användningen (alkohol, narkotika, dopning, tobak) bland kommunens ungdomar	◆
Danderyds bibliotek är levande centra och arenor för kultur, information, kunskap och möten mellan människor	●
Kultur- och musikskolor ska erbjuda ett stort utbud av kulturaktiviteter för barn och unga	●
Kulturen ska vara lättillgänglig och bidra till utveckling, tillväxt och en god livsmiljö	●
Träffpunkt Enebyberg är en öppen mötesplats som bidrar till social samvaro och trygghet	●
Danderyd främjar en hållbar resursanvändning	◆
Danderyd väljer miljömässigt goda varor och tjänster	◆

Av nämndens tolv mål var samtliga uppfyllda eller delvis uppfyllda. Under 2017 fortsätter utvecklingsarbetet med att förbättra måluppfyllelsen.

Måluppfyllelsen är starkt kopplad till den verksamhet som föreningslivet inom idrott och kultur bedriver, liksom samverkan mellan dem och kommunen.

Genom att anpassa ett utomhusbad för personer med funktionsnedsättningar kommer tillgängligheten till kommunens idrottsanläggningar att öka.

Resultatet från livsstilsstudien 2016 innebar en förbättrad måluppfyllelse vad gäller användning av tobak och alkohol. Dock går bruket av narkotika i önskad riktning. Såväl andelen som använt narkotika någon gång som de som gör det regelbundet ökade. Det pågående arbetet för att nå föräldrar, skola och föreningsliv fortsätter samtidigt som man söker nya former för kontakt och samverkan.

För att vända utvecklingen är det viktigt att nå fler föräldrar samt övriga vuxna inom skola och föreningsliv.

Miljöarbetet kommer 2017 att få ökat fokus genom fyra nya inriktningssmål.

EKONOMI

Driftredovisning

Verksamhetsområde (belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Nämnd och administration	4,9	4,4	0,5
Anläggningar	27,1	29,7	-2,6
Föreningsstöd	15,4	15,3	0,1
Fritidsgårdar	8,2	8,1	0,1
Bibliotek	12,8	12,8	0,0
Kulturskola och kulturstöd	13,7	13,7	0,0
Träffpunkt Enebyberg	7,2	7,0	0,2
Totalt	89,3	91,0	-1,7

Kultur- och fritidsnämnden redovisade ett resultat på -1,7 miljoner kronor. Utfallet var av engångskaraktär och berodde på att en anläggningstillgång nedskrevs när ishallen i Stocksund fick ny betongplatta. Underskottet mildrades till följd av lägre övriga kostnader inom nämnd och administration.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde (belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anläggningar	24,0	10,6	13,4
Föreningsstöd	0	0	0
Fritidsgårdar	0,1	0,1	0,0
Bibliotek	0,9	0,5	0,4
Kultur	0,3	0,1	0,2
Totalt	25,3	11,3	14,0

Investeringsbudgeten visade en positiv avvikelse om 14,0 miljoner kronor. Det berodde till stor del på att ett par större projekt inte påbörjades. Det gällde servicebyggnad på Stockhagens IP samt skateyta vid Mörbyhallen. Medel begärdes för ombudgetering till 2017 så att projekten kan påbörjas.

UTMANINGAR FÖR FRAMTIDEN

Stockholms läns invånare känner inga kommungränser. Många rör sig dagligen över flera kommungränser och har ofta sina nätverk inom ett stort geografiskt område. Det kommer att vara svårt att möta växande behov utan samverkan. Förvaltningen ingår i ett länssamarbete för regionalt utvecklad kulturskola och idrottsanläggningar. Projektet pågår mellan 2016 och 2019.

Olika utvecklingsalternativ för kommunen med ökat bostadsbyggande och fler invånare ställer krav på skilda lösningar för att kunna erbjuda ett fortsatt bra utbud av kultur- och fritidsmöjligheter i närområdet.

En uppgift i närtid är att utforma Mörby centrum. Det kommer att vara möjligt för invånarna i alla åldrar att mötas av brett kulturutbud och lättillgängligt bibliotek i nära samverkan med ett kundcenter. Här finns potential

att i samarbete mellan förvaltningar och föreningsliv kunna höja kvaliteten på vägledning och information. Det är viktigt att ta vara på synpunkterna från kommunens enkätundersökningar. Centrum ska utformas till en plats där ungdomar känner sig hemma, kan mötas och vara delaktiga i olika arrangemang – både på scen och som åskådare.

En utredning visade att Mörbybadet är i stort behov av renovering, där alternativet är nybyggnation.

Enebyberg detaljplanerar för en sporthall vid Brageskolan. Även nybyggnadsprojektet av Kevingskolan inkluderar en sporthall. De nya hallarna behöver vara väl tilltagna för att möta en stor efterfrågan från föreningslivet.

Ishallarna behöver underhållas. Det gäller såväl byggnader som tekniska installationer och mark.

Integration av nyanlända är en utmaning, där både kommunens och föreningslivets insatser är nyckelfaktorer.

Nämnden antog en ambitiös kultur- och fritidsplan för perioden 2016–2020. Värdeord som tillgänglighet, hälsa och valfrihet, kompetens och entusiasm tillsammans med antagna inriktningsmål är grunden för fortsatt verksamhetsutveckling. Det blir en utmaning att finna kostnadseffektiva metoder för att klara högt ställda mål.

Utbildningsnämnd

INLEDNING

Utbildningsnämnden redovisade ett underskott på 7,0 mnkr. Det berodde främst på fler inskrivna barn och elever än budgeterat. Av nämndens 14 inriktningsmål blev samliga helt eller delvis uppfyllda.

(Belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	76,1	78,4	2,3
Verksamhetens kostnader	903,0	912,3	-9,3
Nettokostnader	-826,9	-33,9	-7,0

VIKTIGA HÄNDELSER I VERKSAMHETEN

- Skolinspektionens rapporterade tillsyner var utan anmärkning. Det gällde alla delar utom gymnasieskolan och Danderyds gymnasium.
- Skolinspektionen genomförde en kvalitetsgranskning av sjukhusskola och hittade vissa utvecklingsområden.
- Riktlinjerna för kommunens hantering av nyanlända elever och modersmålsundervisning reviderades. En överenskommelse mellan utbildningsnämnden och produktionsutskottet formaliserade deras ansvarsfördelning.
- Satsningen på att utveckla skolornas tillgänglighet, främst pedagogiskt fortsatte genom Specialpedagogiskt Centrum (SPEC) Danderyd, före detta Skoldatateket.
- Placeringstiden utökades för barn vars föräldrar är föräldralediga med ett yngre syskon. Tiden utökades från 24 till 30 timmar per vecka för de barn som är 4 och 5 år (från och med vecka 33 det år de fyller 4 år).
- Ett nytt system för samverkan för vuxenutbildningen utarbetades inom Kunskapscentrum Nordost (KCNO). Beslut om att införa ett auktorisationsförfarande för leverantörer togs och ska införas under 2017.
- Läroplanen för grundskola, förskoleklass och fritidshem utökades av riksdagen, med särskilda avsnitt för verksamheten i förskoleklass och fritidshem.
- Skolverkets bedömningsmatris för läsförmåga i årskurs 1 blev obligatorisk till höstterminen.
- Förändringar i verksamheterna:
  - Förskolan Grindstugan lades ner i juli 2016.
  - Elevverket fick Skolinspektionens tillstånd att även ha årskurs 4–6 från och med hösten 2017.
  - Språkintröddning startades på Danderyds gymnasium under våren 2016 och hade cirka 40 elever under hösten.

MÅLUPPFYLLELSE VERKSAMHET

Inriktningsmål	Utfall 2016
Föräldrar i Danderyd har möjlighet att välja barnomsorgsverksamhet där utbudet präglas av mångfald avseende pedagogisk inriktning samt omsorgs- och driftsform	●
Föräldrar i Danderyd har möjlighet att välja förskoleklass och grundskola där utbudet präglas av mångfald avseende pedagogisk inriktning och driftsform	◆
Ungdomar i Danderyds kommun har möjlighet att välja gymnasieskola i såväl Danderyd som i övriga Sverige och utomlands	●
I Danderyd ges varje barn i förskolan och pedagogisk omsorg möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö	◆
I Danderyd ges varje elev i grundskolan, förskoleklass och fritidshem möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö	◆
Grundskolorna i Danderyd har studieresultat som vid varje jämförelse är av högsta nationella klass	●
I Danderyd ges varje elev i gymnasieskolan möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö	◆
Gymnasieutbildningen i Danderyd uppvisar studieresultat som vid varje jämförelse är av högsta nationella klass	●
De vuxenstuderande uppnår goda resultat och är nöjda med verksamheten på skolan	◆
I Danderyd ges varje elev i särskolan möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö	●
Gymnasieutbildningen i Danderyd ger goda förutsättningar för vidare studier och kommande arbetsliv	●
I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser	◆
Danderyd främjar en hållbar resursanvändning	◆
Danderyd väljer miljömässigt goda varor och tjänster	◆

Möjligheten för vårdnadshavare och elever att välja förskola, skola och gymnasium var överlag god. Undantaget var valet till årskurs 7. Det gällde framför allt eleverna i Enebyberg som inte har närhet till en skola med årskurs 7–9.

Den pedagogiska tillgängligheten behövde förbättras för alla verksamheter, så att de anpassas för alla barn och elever.

Orsaken till att förskolans mål inte nåddes var att mer behövde göras för bland annat språkutveckling, matematik och pedagogisk dokumentation.

Samarbetet mellan skola, förskoleklass och fritidshem behövde förbättras.

Av 36 förskolor uppnådde tolv målet med 50 procent legitimerade förskollärare. Av dessa förskolor var sex fristående och sex kommunala.

Resultaten för eleverna i Danderyds skolor låg på en konstant, hög nivå. Andelen elever som fick behörighet till gymnasiet var i det närmaste 100 procent. Meritvärdet låg över det riktvärde som beräknas av Sveriges Kommuner och Landsting, SKL.

Det finns en risk att förlora bra skolledare och pedagoger till andra kommuner, eftersom det idag är hög konkurrens vid rekryteringar.

Cirka 35 procent av eleverna i gymnasiet var nöjda med hur de kunde påverka undervisningen. Målet var 70 procent. Förbättringsbehov finns, främst inom Danderyds gymnasium.

Gymnasieskolorna i Danderyds kommun nådde totalt sett goda resultat, både vad gäller andelen elever som tog gymnasieexamen och det genomsnittliga betygsmedelvärdet. Elever som var folkbokförda i Danderyd låg i topp i Sverige, oavsett var de gick sin utbildning.

Kostnaderna var många gånger låga i jämförelse med Stockholms län. Det fanns dock tendenser till kostnadsökning inom både grund- och gymnasieskola.

EKONOMI

Driftredovisning

Verksamhetsområde (belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Förskola och pedagogisk omsorg	184,8	186,3	-1,5
Grundskola, förskoleklass och fritidshem	497,4	496,3	1,1
Gymnasieskola	111,1	116,9	-5,8
Vuxenutbildning	6,9	7,5	-0,6
Särskola	11,6	12,6	-1,0
Övrig verksamhet	4,9	4,7	0,2
Administration och nämnd	10,1	9,5	0,6
Totalt	826,8	833,8	-7,0

Nämndens underskott var 7,0 miljoner kronor.

Förskolans underskott berodde till stor del på att statsbidraget för maxtaxan sänktes. Den motsvarande höjningen av föräldraavgiften som kommunen har rätt att göra kompenserade inte de minskade intäkterna. Avvikelsen var -1,3 mnkr.

Vuxenutbildningens underskott berodde på fler elever än planerat.

Gymnasieskolans resultat om -5,8 mnkr berodde främst på att kostnaderna för särskilt stöd till elever samt programpengen var 2,5 mnkr högre än budgeterat.

Utbildningsnämnden gjorde inga investeringar under året.

SPEC Danderyd

Specialpedagogiskt Centrum (SPEC) i Danderyd (tidigare Skoldatateket) erbjuder specialpedagogisk handledning och utbildning till pedagoger i förskola och skola. Det gäller till exempel extra anpassningar, särskilt stöd och tillgänglig lärmiljö. Alternativa verktyg lånas ut under en begränsad tid. SPEC Danderyd betonar vikten av att lärmiljö och alternativa verktyg anpassas och individualiseras så att barn och elever i behov av stöd fungerar och utvecklas i sin vanliga verksamhet och klassrumsundervisning.

SPEC Danderyd utgår från Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) värderingsverktyg. De implementeras i verksamhetens handledningsuppdrag och utbildningar.

Projektet bidrog till att en stor del av SPEC Danderyds utbildningar och handledningsärenden genomfördes i verksamheterna. Insatserna nådde större grupper och fler pedagoger.

SPEC Danderyd har nätverk med representanter från förskolorna samt speciallärare och specialpedagoger från skolorna.

Inför 2016 tecknades ett kommunabonnemang på ett rättstavnings- och talsyntesprogram. Verktöget gynnade målpuppfyllelsen, framför allt hos elever med läs- och skrivsvårigheter. Med hjälp av verktöget kan texter läsas upp och programmet ger även olika former av rättstavningsstöd. Verktöget är tillgängligt för samtliga skolor i kommunen.

SPEC Danderyd erbjuder också öppna utbildningar inom digitala lärverktyg som är kopplade till specialpedagogik.

UTMANINGAR FÖR FRAMTIDEN

En översyn av utbildningsnämndens uppdrag ska göras. Utgångspunkten är kommunfullmäktiges beslut om beställarrollen. Varje beställarnämnd ska definiera önskat marknadsutbud, bedöma och vårda konkurrensneutraliteten, ha transparens vid resurstilldelning, definiera kvalitetskrav, sträva efter att åstadkomma kommungemensamma (för samtliga utförare) standarder, processer och IT-stöd samt säkerställa att medborgarna får tillräcklig information.

Befolkningsökningen i Danderyd ska bevakas. Utvecklingen behöver ses över för att säkerställa att det finns tillräckligt antal platser på förskola och skola. Utmaningen ligger främst i osäkerheten om hur mycket som ska byggas. Processer för samverkan mellan förvaltningar om både befintligt och utökat behov av lokaler måste formaliseras och tydliggöras.

Vuxenutbildningen omorganiseras från upphandling till auktorisation under våren 2017. Det gemensamma centrat inom Kunskapscentrum Nordost (KCNO) får en resursförstärkning för att genomföra organisationsändringen.

Det behövs fortsatt analys och uppföljning av både ekonomi, administration och undervisning vad gäller modersmålsundervisning, studiehandledning samt mottagandet av nyanlända.

Systemadministrationen behöver utvecklas. IT-avdelningens aktuella undersökning visar på dubbelarbete och ineffektiva processer. IT-stödet för beslutsprocess och skoladministration behöver utökas och samordnas för högre effektivitet.

Nätverk behöver skapas i kommundelarna för pedagogiska övergångar mellan förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskola. Detta underlättar och stärker barns och elevers lärande.

Tillgängligheten för alla barn och elever, oavsett individuella förutsättningar, ska fortsätta att utvecklas. Bland annat behöver kunskapen höjas om kompensatoriska hjälpmedel och strategier för en pedagogisk tillgänglighet. I detta ligger även barns och elevers inflytande och delaktighet i sitt eget lärande.

Andelen legitimerade förskollärare i förskolan ska öka.

Tillsynen över fristående förskolor och pedagogisk omsorg ska genomföras enligt skollagen.

Insatserna inom förskolan vad gäller matematik och teknik behöver förstärkas.

Förskolechefer bör i högre utsträckning vara aktiva och engagerade pedagogiska ledare.

Grundskolorna ska följas upp för att se om de har implementerat de nya läroplansdelarna för förskoleklass och fritidshem.

Under hösten 2017 och några år framöver kommer antalet elever till årskurs 7 att vara högre än tidigare. Valfriheten kan eventuellt försämrats i takt med att antalet ökar.

Utbudet av platser på gymnasieskolan i länet ska bevakas med anledning av den kommande ökningen av antalet elever. Det gäller framför allt för elever från Danderyd.

Processen kring studiehandledningen och hur skolorna ska få tillgång till studiehandledning behöver förtydligas och implementeras inom varje skola.

Socialnämnd

INLEDNING

Socialnämnden redovisade -14,6 mnkr i avvikelser mot budget. Omsorgen om personer med funktionsnedsättning hade den största avvikelserna på -10,6 mnkr. Kostnaderna för denna verksamhet har ökat med 23 procent på tre år. Äldreomsorgen och socialpsykiatrien redovisade en positiv avvikelse mot budget. Det totala flyktingmottagandet resulterade i att intäkterna blev 1,8 mnkr högre än kostnaderna. Nämnden uppfyllde alla inriktningsmål utom ett: omsorg om personer med funktionsnedsättning. Detta mål uppfylldes delvis.

(Belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	156,7	162,4	5,7
Verksamhetens kostnader	733,4	753,7	-20,3
Nettokostnader	-576,7	-591,3	-14,6

VIKTIGA HÄNDELSER I VERKSAMHETEN

- Flyktingmottagandet innebar de största förändringarna för socialnämnden. Förändringen startade under hösten 2015 och innebar nyanställningar, introduktion av nya arbetsformer och ökad omsättning; allt kombinerat med snabba och svårplanerade förändringar. Det gäller såväl nyanlända vuxna och familjer som ensamkommande, asylsökande barn.
  - Danderyd tog emot 114 nyanlända personer. Av dessa var 28 under 18 år. Kommunen tog, i högre utsträckning än planerat, emot fler ensamstående personer än familjer. Detta medförde ett utökat behov av antal bostäder.
  - Endast två nya ensamkommande barn togs emot under året. Ett stort arbete lades ner på att hitta bra placeringsalternativ för alla barn som kom i slutet av 2015. Efter att efterfrågan på platser minskade under våren 2016 förhandlades priserna ned.
- I slutet av september öppnade Danderyd ett hem för vård eller boende (HVB) för ensamkommande ungdomar i åldrarna 14–19 år. Vårlyjus AB stod för driften. Boendet har tillstånd att ta emot 19 ungdomar. Ytterligare tre platser kan nyttjas och betalas vid behov.
  - Det var en stor ökning av akuta situationer då det fanns en omedelbar fara för den unges hälsa och utveckling. Det fattades tolv beslut för omedelbart omhändertagande, att jämföras med fyra under 2015 och inget alls 2014.
  - Ett nytt boende med särskild service på Nora torg blev färdigt. Boendet har plats för sju personer med funktionsnedsättning och den första flyttade in i februari. I oktober var alla platser fyllda.
  - Socialkontoret följde upp handlingsplaner med krav på åtgärder utifrån klagomål på flera av LSS-boendena. En utförare gav ekonomisk ersättning till kommunen med anledning av brister i verksamheten. Därefter gjorde utföraren förbättringar.
  - Lagen om valfrihetssystem (LOV) inom vård- och omsorgsboende för äldre började gälla 1 januari. Tre boenden i närliggande kommuner, utöver de som redan finns i Danderyd, godkändes som utförare från och med 2016.
  - Planerna för byggnation av ett nytt vård- och omsorgsboende samt ett korttidsboende på samma fastighet blev fördröjda. Det berodde på en överklagandeprocess.
  - Personalsituationen var ansträngd även 2016. Det var svårt att rekrytera socionomer till myndighetsutövning. Handläggare som slutade fick stora lönelöften när de började hos annan arbetsgivare. Framst inom individ- och familjeomsorg. Men även inom äldreomsorg anlätades personal från bemanningsföretag på grund av rekryteringssvårigheter.

MÅLUPPFYLLELSE VERKSAMHET

Inriktningmål	Utfall 2016
I Danderyd kan de äldre välja mellan olika utförare vad gäller hemtjänst och äldreboende. De egna behoven och de egna önskemålen är vägledande	●
Danderyds individ- och familjeomsorgsverksamhet ger familjer och individer stöd och vård av hög kvalitet och insatserna stärker den enskilde individens förmåga till egenansvar	●
Danderyds socialpsykiatri ger stöd utifrån ett rehabiliterande synsätt så att vardagen fungerar och isolering motverkas	●
Danderyds omsorg för personer med funktionsnedsättning är av hög kvalitet och bidrar till goda levnadsvillkor	◆
Äldreomsorgen i Danderyd bidrar till en trygg och värdig ålderdom med målet att nå högsta kundnöjdhet	●
I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser	●
Danderyd främjar en hållbar resursanvändning	●
Danderyd väljer miljömässigt goda varor och tjänster	●

Socialnämndens inriktningmål uppfylldes, utom ett mål för omsorg om personer med funktionsnedsättning. Målet bedömdes delvis uppfyllt. Det berodde på att målvärdet för andel aktuella genomförandeplaner och uppföljda beslut inte uppnåddes fullt ut.

Äldreomsorgen uppfyllde sammantaget sina mål. Brukarna bedömde att verksamheten var lika bra eller bättre än andra jämförbara kommuner och riket som helhet.

EKONOMI

Driftredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
Nämnd och socialkontor	22,5	23,2	-0,7
Individ- och familjeomsorg	43,9	49,8	-5,9
Socialpsykiatri	16,3	14,9	1,4
Äldreomsorg	371,2	370,0	1,2
Funktionshindringsomsorg	122,6	133,2	-10,6
Totalt	576,5	591,1	-14,6

Socialnämnden redovisade i bokslutet en nettokostnad på 591,1 mnkr. Det innebar en ökning med 27,7 mnkr jämfört med år 2015 (4,9 procent), vilket var en budgetavvikelse på -14,6 mnkr. Till 2016 minskades budgetramen med drygt 10 mnkr. Bakgrunden var att kostnaderna under flera år var lägre än budgeterat.

De största budgetavvikelserna berörde olika områden.

Inom individ- och familjeomsorgen (barn- och familje-frågor, ekonomiskt bistånd, missbruk och flyktingmottagande):

- Kostnaderna för placeringar av barn och unga (ej ensamkommande barn) i HVB-hem och familjehem blev 5,3 mnkr (93 procent) högre än budgeterat. Det var en faktisk ökning av kostnaderna med 43 procent jämfört med 2015.
- Mottagandet av ensamkommande barn kostade 1,8 mnkr mer än vad Migrationsverket betalade ut i statsbidrag. Eftersom det endast kom två nya ensamkommande barn under hela 2016, hade kommunen kostnader för abonnemangplatser som stod tomma.
- Den genomsnittliga dygnskostnaden för placeringar av ensamkommande barn var mycket hög i slutet av 2015 och i början av 2016. Priserna förhandlades ned successivt under våren då efterfrågan på platser minskade. På årsbasis innebär de sänkta priserna en kostnadsminskning på 8,3 mnkr.
- För nyanlända flyktingar (familjer och vuxna som fått uppehållstillstånd) redovisades en avvikelse från budget på 3,5 mnkr. Intäkterna blev 5,6 mnkr högre samtidigt som kostnaderna ökade 2,1 mnkr mer än budgeterat. En orsak var att ersättningsnivåerna på statsbidraget från Migrationsverket höjdes. Budgeten gjordes före det stora flyktingmottagandet i slutet av 2015.

Kostnaderna för boende inom socialpsykiatri blev 1,1 mnkr (10 procent) lägre än budgeterat.

Äldreomsorgens kostnader överensstämde väl med budget och visade en avvikelse på 0,03 procent.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning redovisade den största avvikelsen på -10,6 mnkr jämfört med budget. Kostnaden uppgick till 133,2 mnkr jämfört med 120,7 mnkr 2015, en kostnadsökning med 10 procent. Orsaken var att antalet vuxna personer som bor i bostad med särskild service ökade, från 58 personer i januari till 68 i december.

Det fanns ett uppdämt behov av bostäder för personer med funktionsnedsättning. Behovet kunde tillgodoses när det nya boendet med sju platser på Nora torg kom igång.

Insatsen bostad med särskild service för barn- och ungdom enligt LSS, vilket inte har varit aktuellt de senaste åren, beviljades i två fall under året.

Kostnaden för personlig assistans ökade med 2,4 mnkr. Det innebar en ökning med 30 procent jämfört med 2015.

Gemensamma kostnader för nämnd och socialkontor blev 0,7 mnkr högre än budgeterat. Orsakerna var bland annat kostnader för ett nytt överfallsalarm enligt Arbetsmiljöverkets krav, engångskostnader i samband med förändringar av socialkontorets lokaler samt ökade IT-kostnader.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde	Budget	Bokslut	Avvikelse
Inventarier	0,2	0	0,2
Totalt	0,2	0	0,2

Inga investeringar gjordes under året.

UTMANINGAR FÖR FRAMTIDEN

Flyktingmottagande

Från 1 juli 2017 sänks ersättningsnivåerna väsentligt för mottagande av ensamkommande barn. Det är en stor utmaning att få ned dygnskostnaderna så att statsbidraget täcker alla kostnader.

En föreslagen lagändring innebär att kommunen inte ska kunna placera de ensamkommande barnen i andra kommuner utan särskild överenskommelse med den andra kommunen. Lagändringen kommer att leda till stora förändringar för ungdomarnas placeringsformer och kommunernas möjligheter att arbeta med lösningar för barnets bästa. Det kan även leda till kostnadsökningar.

30 ensamkommande ungdomar fyller 18 år under 2017. Osäkerheten är stor om de kommer att beviljas uppehållstillstånd. Det är en utmaning att planera verksamheten med personal och andra resurser, då osäkerheten kring antal barn att ta ansvar för är stor.

Många av de ensamkommande ungdomarnas psykiska hälsa påverkas negativt av osäkerheten kring uppehållstillstånd. Det är därför en utmaning att stödja ungdomar till ett självständigt liv med boende, försörjning och en god skolgång.

Kommunen förbereder sig för att kunna ta emot ungefär 185 nyanlända personer 2017. Att hitta tillfälliga bostads-

lösningar i avvaktan på att den nyanlända ordnar ett annat boende blir en stor utmaning.

Nyanlända behöver få stöd för att börja arbeta så fort som möjligt.

Individ och familj, barn och unga

Det är troligt att ökningen av placerade barn och unga kommer att bestå. En utveckling av det förebyggande arbetet behöver göras för att minska framtida placeringar.

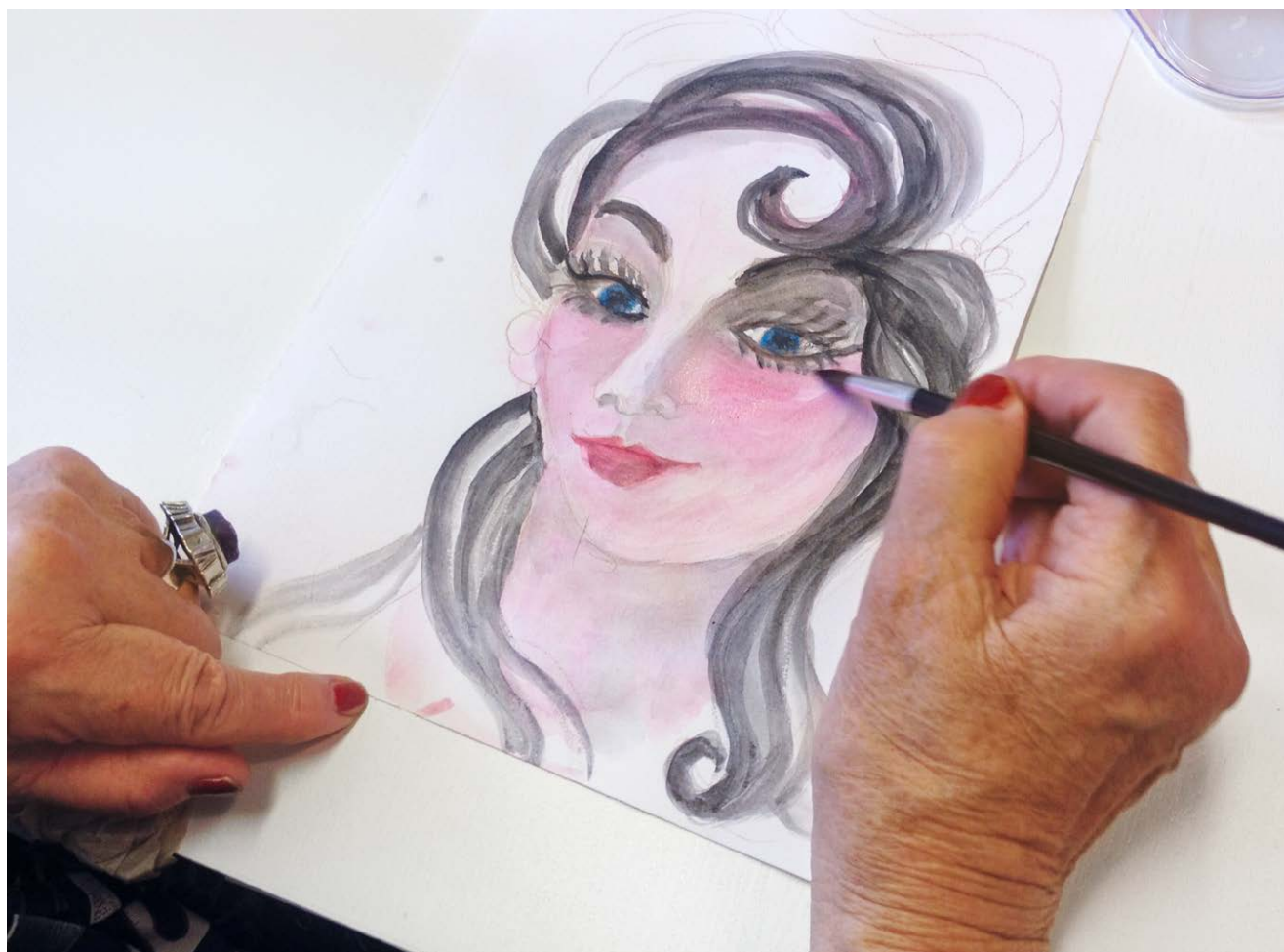
Flera barn hade omfattande skolsvårigheter och var frånvarande under långa perioder. Familjeavdelningen behöver, tillsammans med skolan, fortsätta att utveckla kompetens och metoder för att stärka barns och ungdomars möjlighet till en god skolgång.

Individ och familj, vuxna och socialpsykiatri

En stor och generell utmaning är att nå fram till personer med tilltagande missbruk för att erbjuda behandlande insatser.

Socialkontoret behöver utöka samarbetet med brukarorganisationerna inom missbruk.

Utvecklingsarbetet behöver fortsätta vad gäller sysselsättning. Det ska på sikt leda till rehabilitering genom träfflokal, sysselsättning, tillgång till arbetscoach, skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare (OSA-anställning) och i förlängningen ett arbete på den öppna arbetsmarknaden.

Vård och omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning

Kommunen har länge samverkat för byggande av nya vård- och omsorgsboenden och ett korttidsboende. På grund av en överklagandeprocess fördröjdes byggplaneringen. Det är en stor utmaning att snabbt hitta vägar för att genomföra de projekt som behöver komma igång.

Två av kommunens vård- och omsorgsboenden behöver ersättas. Behovet av antalet platser inom vård- och omsorgsboende beräknas öka långsamt på sikt, enligt socialnämndens boendepplan. En försening av de planerade nya vård- och omsorgsboendena riskerar att i hög grad påverka möjligheterna att erbjuda vård- och omsorgsboenden av god kvalitet och i tillräcklig omfattning.

Det finns ett stort behov av korttidsplatser inom kommunens geografiska område. De platser som erbjuds idag finns i Täby och Farsta. Det medför ett stort missnöje då många anhöriga får långa resor vid besök.

Ett ökat antal personer väljer att bo hemma med omfattande behov av omsorg och stöd samt hemsjukvård. Utmaningen är att tillgodose behovet av exempelvis rehabilitering av strokepatienter. De ökade behoven hos medicinskt sköra personer samt att tillgodose medicinsk omvårdnad är andra utmaningar.

Lokaler för vissa boendeenheter inom LSS behöver ses över för att motsvara Inspektionen för vård och omsorg (IVO) krav för upphandlad verksamhet.

I de fall utförare brister i att inkomma med genomförandeplaner behöver åtgärder utföras.

Bostadssituationen i stort

Bostadsfrågorna är en fortsatt utmaning. Allt fler personer har osäkra boendeformer med tidsbegränsade inboende- och andrahandskontrakt. Bedömningen är att andelen

akut bostadslösa ökar, både gällande ensamstående och barnfamiljer. För att undvika varaktiga placeringar på tillfälliga boenden arbetar socialsekreterarna intensivt för att främja möjligheten till en egen bostad. De hushåll som får nya korttidskontrakt erbjuds tidsbegränsade hyreskontrakt enligt beslut om insats, i avvaktan på att de sedan på egen hand ordnar annat boende.

Det behövs bostäder för personer med särskilda behov. Därför behövs en process från korttidskontrakt till annat boende för de personer som inte bedöms få tillträde till den ordinarie bostadsmarknaden. Nya boendeformer, till exempel försökslägenheter efterfrågas. Danderyd har begränsad tillgång till insatsen förtur till bostad. Det finns dock ett stort behov av denna insats.

Personalförsörjning

Det är fortfarande brist på socionomer i hela landet. En stor utmaning under kommande år är att vara en attraktiv arbetsgivare samt att se över arbetsbelastning och anställningsvillkor.

Utveckling av e-tjänster

E-tjänster och e-hälsoområdet behöver utvecklas. Det ger ökad tillgång till digitalt stöd och digitala lösningar för enskilda och personal; både inom ordinärt boende, vård- och omsorgsboende samt inom LSS-verksamhet.

Samverkansfrågor

Samverkan är viktig, både internt och externt. Socialkontoret samverkar idag i olika nätverk, framför allt med övriga nordostkommuner. Andra viktiga samarbetspartners är till exempel landstinget, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Kriminalvården. Det är en utmaning att behålla och utveckla denna samverkan.

Produktionsutskottet

INLEDNING

Kommunstyrelsens produktionsutskott redovisade ett underskott på 6,4 mnkr. Underskottet återfanns inom äldreomsorgens verksamheter och förskolans verksamheter samt gymnasieskolan. Grundskolorna redovisade överskott. Måluppfyllelsen var hög inom förskola, skola och äldreomsorg. Inom LSS uppnåddes målen delvis.

(Belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	859,8	881,7	21,9
Verksamhetens kostnader	859,8	888,1	-28,3
Nettokostnader	0,0	-6,4	-6,4

Produktionsutskottet driver kommunens verksamhet i egen regi av förskolor, grundskolor, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, ungdomsmottagning, kulturskola samt vård och omsorg. Ansvarsfördelningen beskrivs närmare under avsnittet Konkurrensneutralitet.

VIKTIGA HÄNDELSER I VERKSAMHETEN

- Lärarlönelyftet är ett nytt statsbidrag för löneförstärkning för lärare i grund- och gymnasieskola, fritidspedagoger och förskollärare i förskolan. Danderyd gav en löneökning till 248 lärare, sju fritidspedagoger samt 19 förskollärare.
- Den viktigaste händelsen inom förskolan var fokuseringen på läroplanens pedagogiska uppdrag.
- Inga brister konstaterades vid skolinspektionens tillsyn av de förskolor, grundskolor, fritidshem, gymnasium och särskolor som drivs i egen regi av Danderyd.
- Enheten för flerspråkighet startade i produktionsutskottets regi med uppdrag från utbildnings- och kulturkontoret.
- Sambedömningsmöten gjordes kring nationella proven i årskurs 3, 6 och 9. Syftet var att fortsätta stärka den likvärdiga bedömningen mellan skolorna.
- De kommunala skolorna genomförde den sista delen av *Matematiklyftet*. Alla matematiklärare i Danderyds grund- och gymnasieskola har därmed fått del av denna statliga kompetensutveckling.
- En gemensam digital agenda för produktionens verksamheter togs fram.
  - Förskoleappen, som är ett dokumentationsverktyg för förskolan och för att kommunicera med föräldrar, implementerades på alla förskolor.
  - Digitalt systemstöd för elevvårdsarbetet, *Prorenata*, infördes på pilotskolor.
  - Digitalisering och nya system infördes inom vård och omsorg, bland annat schemaläggningssystemet *Time Care* och läkemedelsapplikationen *Appva*.
  - Ett vård- och omsorgsboende var pilotenhet för att testa systemet Nationell patientöversikt, NPÖ. Genom NPÖ kan verksamhetens sjuksköterskor digitalt ta del av externa patientjournaler efter sjukhusbesök.
- Stocksundsgården fick återigen en utmärkelse för sin mat, *Sveriges bästa seniorkock*.
- LOV, lagen om valfrihetssystem, för vård- och omsorgsboendena tillämpades för första gången.
- Ett nytt, gemensamt grepp togs kring kostfrågorna.

EKONOMI

Driftredovisning

Verksamhetsområde (belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Styrning och ledning	0	1,2	1,2
Förskola	0	-1,0	-1,0
Ungdom och skola	0	0,2	0,2
Äldreomsorg och LSS	0	-6,8	-6,8
Totalt	0	-6,4	-6,4

Styrning och ledning centralt redovisade ett överskott på 1,2 mnkr. Orsaken var att medel för extraordinära kostnader inte behövde användas.

Sammantaget redovisade förskolorna ett underskott på 1,0 mnkr. Underskottet hade flera orsaker. Några förskolor hade en hög personaltäthet i förhållande till intäkterna. Andelen äldre barn blev relativt sett högre. Detta berodde på överflyttningen av barn från de nedlagda förskolorna Pärlan och Grindstugan. Intäkterna minskade eftersom förskolepengen är lägre för barn i åldrarna 3–5 år än barn mellan 1 och 2 år. Dessutom fanns ett överskott på platser i vissa kommundelar.

Verksamhetsområdet ungdom och skola redovisade ett överskott på 0,2 mnkr. Danderyds gymnasium minskade sitt underskott från 6,0 mnkr (3,7 mnkr efter användande av fondmedel 2015) till 2,3 mnkr 2016. Under senare delen av höstterminen var ekonomin per månad i balans.

Resultatenheterna inom området äldreomsorg och LSS redovisade ett totalt underskott på 6,8 mnkr. Hemtjänsten redovisade ett underskott på 6,2 mnkr. Vård- och omsorgsboendena redovisade sammantaget ett underskott på 0,3 mnkr och LSS personstöd ett underskott på 0,3 mnkr. Jämfört med 2015 minskade hemtjänstens intäkter med 4,4 mnkr, trots att antalet kunder var i princip oförändrat. Samtidigt minskade kostnaderna med 0,9 mnkr. Detta gav ett försämrat resultat med 3,5 mnkr. De lägre intäkterna kräver en noggrannare analys i samarbete med socialkontoret.

Investeringsredovisning

Verksamhetsområde (belopp i mnkr)	Budget	Bokslut	Avvikelse
Styrning och ledning	0,5	0,1	0,4
Förskola	0	0	0
Ungdom och skola	3,4	3,2	0,2
Äldreomsorg och LSS	1,1	1,2	-0,1
Totalt	5,0	4,5	0,5

MÅLUPPFYLLELSE VERKSAMHET

Förskola och skola

Inriktningsmål 2016

Barnomsorg; förskola, fritidshem

Varje barn i förskola och fritidshem ges möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö ●

Grundskola

Varje elev i grundskolan ges möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö ●

Grundskolorna i Danderyd har studieresultat som vid varje jämförelse är av högsta nationella klass ●

Gymnasiet

Varje elev i gymnasieskolan ges möjlighet att utifrån sina förutsättningar uppnå bästa möjliga kunskaps- och personlighetsutveckling i en stimulerande och trygg miljö ●

Gymnasieutbildningen i Danderyd ger goda förutsättningar för vidare studier och kommande yrkesliv ●

Gymnasieutbildningen i Danderyd uppvisar studieresultat som vid varje jämförelse är av högsta nationella klass ●

Resultaten i föräldraenkäterna visade att förskolor och skolor hade en trygg och stimulerande miljö, vilket gav goda förutsättningar för ett livslångt lärande. Delmålet med 50 procent legitimerade förskolelärare uppnåddes inte. Andelen var 37 procent.

Betygsresultaten i grundskola och gymnasium tillhörde de främsta i landet. Resultat på nationella prov och slutbetyg i årskurs 9 stämmer väl överens med betygsresultaten. Danderyds gymnasiums elevers förutsättningar för fortsatta studier var goda.

Äldreomsorg och LSS

Inriktningsmål 2016	Äldre- omsorg	LSS person- stöd
Äldreomsorgen i Danderyd bidrar till en trygg och värdig ålderdom med målet att nå högsta kundnöjdhet	●	
Danderyds omsorg för personer med funktionsnedsättning är av hög kvalitet och bidrar till goda levnadsvillkor		◆

Målet för äldreomsorgen bedömdes vara uppnått, baserat på andelen kunder som svarade att de var nöjda eller mycket nöjda med Hemtjänst Danderyd. Det gällde både vård- och omsorgsboende.

Målet för LSS-verksamheten bedömdes vara delvis uppnått, baserat på bedömningar av socialnämnden och den externa granskningen som gjordes av kvalitetsgranskningsföretaget Qivo. En verksamhetschef för LSS anställdes, vilket gav LSS-frågorna ett större utrymme inom verksamhetsområdet vård och omsorg.

UTMANINGAR FÖR FRAMTIDEN

En utmaning är sammanslagningen av produktionskontoret med utbildnings- och kulturkontoret som sedan 1993 varit uppdelade i rollerna beställare och utförare. Kontoren kommer från och med den 1 mars 2017 att utgöra en gemensam förvaltning som rapporterar till tre olika politiska nämnder.

Ytterligare en utmaning är att rekrytera och behålla kompetent personal inom samtliga verksamheter. Inom några yrkesgrupper är bristen på kompetent personal redan nu ett faktum. Det gäller till exempel lärare och sjuksköterskor. Marknadsmässiga löner är en del av lösningen.

Danderyds nödvändiga och prioriterade kommunövergripande projekt för bland annat digitalisering och ärendehantering kräver resurser från samtliga verksamhetsområden inom egenregion.

Under flera år har Hemtjänst Danderyd redovisat underskott. Problemet kvarstår och det är en utmaning att få ekonomi i balans.

Arbetet med att effektivisera förskolorna fortsätter. Bland annat ska bemanningen anpassas utifrån antalet inskrivna barn.

Djursholms AB

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Djursholms AB är helägt av Danderyds kommun.

Enligt bolagsordningen är ändamålet med Djursholms AB att främja kommunens exploateringsverksamhet för olika former av bebyggelse och anläggningar. Bolaget har också till ändamål att inom ramen för gällande lagstiftning och godtagan praxis förvärva, äga och förvalta eller försälja fastigheter – bebyggda eller obebyggda – för kommunal verksamhet, näringsverksamhet och fritidsändamål.

Kommunfullmäktige har uttalat att bolagets syfte är att tillhandahålla mark för rekreationsändamål samt park, gator och annan allmän plats. Mark för allmänt ändamål ska upplåtas utan ekonomisk ersättning. Bolaget ska även verka för bevarande av ett levande jordbruk i kommunen. Vidare ska bolaget i mån av resurser tillhandahålla lokaler för kommunal verksamhet.

För att utveckla sitt engagemang inom ovan redovisade prioriterade verksamhetsområden ska bolaget successivt och i den takt som bedöms företagsekonomiskt lämplig försälja fastigheter och andra tillgångar som inte bedöms vara av intresse ur kommunal synpunkt.

Bolaget hade inte någon anställd personal under 2016. VD-funktionen, liksom administrationen, köptes av Danderyds kommun. Tekniska kontoret svarade för ledning, upphandling och kontakter med upphandlade leverantörer och entreprenörer.

Driftentreprenörer för fastighetsskötsel var Caverion och för drift och underhåll av mark svarade Eko Miljö.

BOLAGETS FASTIGHETSINNEHAV

Djursholms AB:s fastighetsinnehav omfattar ett 100-tal fastigheter. Arealmässigt utgörs merparten av markinnehavet av rekreationsområden, jordbruksmark och parkmark. Flertalet fastigheter saknar såväl bokfört värde som taxeringsvärde med hänsyn till att fastigheterna varit i bolagets ägo under mycket lång tid och att marken i gällande detaljplaner är utlagd som park, gata eller annan allmän plats.

Av bolagets fastighetsinnehav den 31 december 2016 hade 13 fastigheter ett bokfört värde om 58,4 mnkr. Av fastigheterna är 12 stycken taxerade till ett sammanlagt värde om 64,5 mnkr.

KÖP OCH FÖRSÄLJNINGAR AV FASTIGHETER

Tre fastigheter såldes, Modir 5, 10 och 11. Försäljningsintäkten för fastigheterna uppgick till 23,4 mnkr. I samband med projektet hade bolaget marksaneringskostnader, omkring 1,2 mnkr.

FASTIGHETSFÖRVALTNING

Den del av bolagets fastighetsbestånd som är av kommersiell karaktär omfattar:

	Antal	Yta, kvadratmeter
Bostäder	11	1 172
Lokaler	18	12 138
Jordbruksarrende	1	
Övriga arrenden	10	

Under 2016 genomfördes en större ombyggnad av Djursholms slott. Syftet var att utöka antalet arbetsplatser och mötesrum samt installera förbättrad ventilation.

Arbete pågick för att hitta en ny entreprenör till Enebybergs gård. Bolaget annonserade och fick in flera intressenter som bolaget för diskussion med.

EKONOMI

Bolagets intäkter uppgick till 38,4 mnkr varav 14,9 mnkr utgjordes av hyres- och arrendeintäkter. Resultatet efter finansiella poster blev ett överskott om 22,1 mnkr före skatt.

Pågående projekt om 7,6 mnkr fördes i ny räkning.

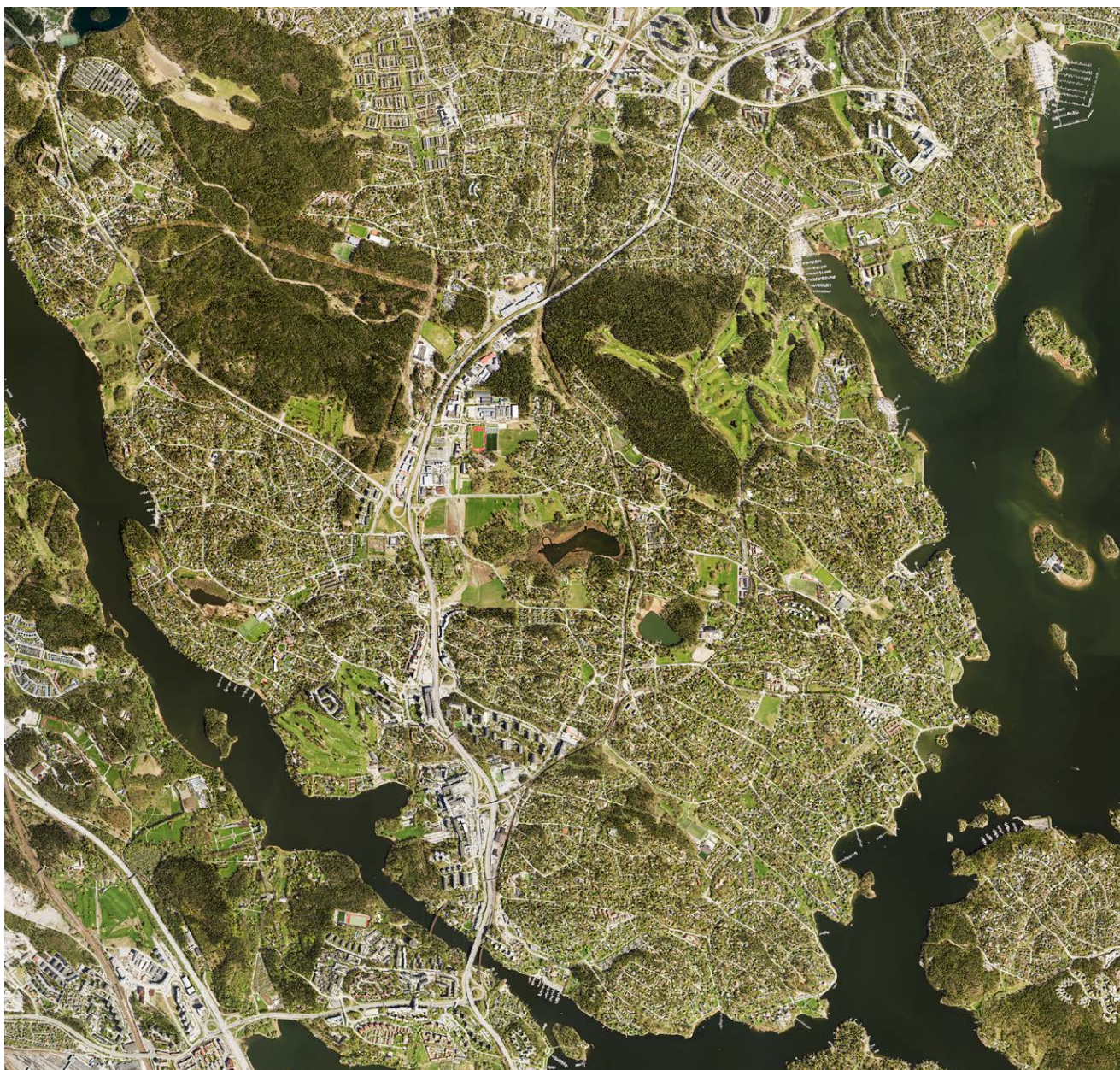
FLERÅRSÖVERSIKT

(mnkr)	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Nettoomsättning	38,4	20,6	19,2	14,5	14,7	15,4
Resultat efter finansiella poster	22,1	2,4	-9,8	0,1	-0,3	0,3
Soliditet (%)	17,1	-4,6	-8,2	7,4	7,4	8,4
Eget kapital	14,0	-3,2	-5,1	5,0	5,0	5,7
Balansomslutning	81,7	69,5	62,1	67,1	68,0	67,8

Under 2016 gav försäljningen av fastigheterna Modir 5, 10 och 11 ca 23,4 mnkr. Det innebar att bolaget återigen visade en positiv soliditet.

FRAMTIDEN

Enebybergs gård kommer att renoveras med start 2017. Utredningar om omfattning pågår. Bolaget och Danderyds kommun diskuterar en eventuell fastighetsöverlåtelse där bolaget förvärvar Berga Gård.

Nämndernas ledamöter

KOMMUNSTYRELSEN

Ordförande	Reichenberg Olle	M
1:e vice ordförande	Sylvan Bengt	L
2:e vice ordförande	Sahlström Siv	C
Ledamöter	Paulsen Anders	M
	Hökmark Isabella	M
	Bocander Hanna	M
	Ferenius Camilla	M
	Erlandsson Carina	M
	Nimmerstam Patrik	C
	Malm Charlotta	L
	Melian Catharina	S
	Forssman Peter	KD
	Robson Carolin	MP

KOMMUNSTYRELSENS ARBETSUTSKOTT

Ordförande	Reichenberg Olle	M
Vice ordförande	Sylvan Bengt	L
Ledamöter	Paulsen Anders	M
	Sahlström Siv	C
	Robson Carolin	MP
	Forssman Peter	KD

PRODUKTIONSUTSKOTTET

Ordförande	Reichenberg Olle	M
1:e vice ordförande	Bergman Ewa	L
2:e vice ordförande	Paulsen Anders	M
Ledamöter	Bocander Hanna	M
	Eriksson Lovisa	C
	Melian Catharina	S

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Ordförande	Waldenström Lennart	M
Vice ordförande	Kärnekull Ingrid	L
Ledamöter	Olinder Eva	M
	Hedin Hans	M
	Corell Anna-Lena	M
	Kaiser Maria	C
	Adersteg Ann-Sofi	MP

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Ordförande	Bergstrand Anders	M
1:e vice ordförande	Svennerstål Elvy	L
2:e vice ordförande	Sahlström Siv	C
Ledamöter	Hjelmqvist Johan	M
	Lilja Håkan	M
	Ala Naziri Artimis	M
	Lithander Edling Eva	C
	Vakant	L
	Enarsson Per	MP

BYGGNADSNÄMNDEN

Ordförande	Hökmark Isabella	M
1:e vice ordförande	Stenflo Magnus	L
2:e vice ordförande	Eriksson Kristin	C
Ledamöter	Erneman Ingrid	M
	Hafström Erik	M
	Ahrle Leif	M
	Waldenström Ludvig	M
	Isaksson Jesper	C
	Nordmark Maarit	L
	Mårtensson Gustaf	KD
	Lindström Gun-Britt	MP

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

Ordförande	Hornberger Johanna	M
1:e vice ordförande	Hegardt Torun	L
2:e vice ordförande	Eriksson Lovisa	C
Ledamöter	Bergquist Christer	M
	Lindquist Sten	M
	Edman Anna	M
	Friis Gunilla	M
	Fabian Inger	C
	Lundgren Rolf	L
	Klingspor Christian	KD
	Hansen Rolf	MP

UTBILDNINGSNÄMNDEN

Ordförande	Renstig Monika	L
1:e vice ordförande	Hurtig Nielsen Ulla	M
2:e vice ordförande	Nimmerstam Patrik	C
Ledamöter	Nibelius Robert	M
	Wevle Fredrik	M
	Hultblad Brigitta	M
	Strååt Lena	M
	Ljungdahl Christian	C
	Palmquist Fredrik	L
	Melian Catharina	S
	Hårleman Dorothea	KD

TEKNISKA NÄMNDEN

Ordförande	Sylvan Bengt	L
1:e vice ordförande	Olsson-Blomberg Inger	M
2:e vice ordförande	Elfving Jörgen	C
Ledamöter	Isacsson Katja	M
	Smidhammar Leo	M
	Norlander Anders	M
	Jansson Richard	M
	Brandt Pelle	M
	Strenger-Böös Christina	C
	Dörlich Peter	L
	Johansson Olov	S

SOCIALNÄMNDEN

Ordförande	Erlandsson Carina	M
1:e vice ordförande	Lindgren Birgitta	L
2:e vice ordförande	Rosen Ruby	MP
Ledamöter	Sundman Bigitta	M
	Nilsson Mats	M
	Tidström Andreas	M
	Böös Christina	M
	Ringstedt Lena	C
	Swartling Robert	C
	Palmquist Fredrik	L
	Lannerö Per-Ove	KD

FASTIGHETSNÄMNDEN

Ordförande	Sjögren Torsten	M
1:e vice ordförande	Wallin Lars-Gunnar	L
2:e vice ordförande	Jellve Anette	S
Ledamöter	Lindqvist Jan	M
	Hiort Eva	M
	Sarkany Anna	M
	Lindman Marko Eva	C
	Mandahl Maria	C
	Backman Jan	L

DJURSHOLMS AB

Ordförande	Reichenberg Olle	M
Vice ordförande	Backman Jan	L
Ledamöter	Paulsen Anders	M
	Hurtig Nielsen Ulla	M
	Eriksson Kristin	C
	Dybeck Sten	KD
	Stenqvist Karl	S

Revisionsberättelse för år 2016

Vårt uppdrag och ansvar:

Vi av kommunfullmäktige valda revisorer har granskat den verksamhet som bedrivits av kommunstyrelsen och nämnderna. Utsedda lekmannarevisorer har granskat kommunens bolag.

Styrelser och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivits i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och för återredovisningen till fullmäktige av hur de fullgjort uppdraget. *Vårt ansvar enligt Kommunallagen* är att granska verksamhet, redovisning, intern kontroll och pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Våra genomförda granskningar:

Granskningen har utförts enligt Kommunallagen, enligt av kommunfullmäktige fastställt revisionsreglemente och enligt god revisionssed i kommunal verksamhet. Vår granskning har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Granskningens omfattning, inriktning, förslag och synpunkter redovisas i vår bilaga.

Granskning enligt god ekonomisk hushållning:

Vi skall utifrån Kommunallagens bestämmelser, om god ekonomisk hushållning, bedöma om resultatet i bokslutet är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om. Vi delar kommunstyrelsens bedömning att det övergripande målet om god ekonomisk hushållning i den kommunala verksamheten har uppnåtts. Bedömningen grundar sig på en sammanvägning av nämndernas kostnadseffektivitet, årets resultat samt kommunens resultat avstämt mot balanskravet.

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De övergripande sju finansiella målen för 2016 är uppfyllda. Vi bedömer vidare, utifrån årsredovisningens rapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Av åtta övergripande verksamhetsmässiga mål är sex mål uppfyllda och två mål är delvis uppfyllda.

Vi tillstyrker

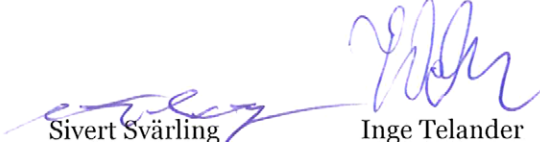
att kommunstyrelsen, nämnderna och enskilda förtroendevalda i dessa organ beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

att kommunens årsredovisning för år 2016 godkänns.

Danderyd 5 april 2017

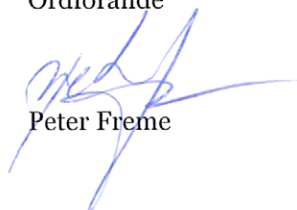

Folke Palmgren
Ordförande

Sivert Svärling

Inge Telander

Peter Freme

Christina Hermelin

Mikael Adersteg

Redovisningsprinciper 2016

Kommunal redovisningslag

Årsredovisning har upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen (SFS 1997:614) och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst tre år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen för mindre värde har satts till ett basbelopp och gäller för alla materiella och immateriella tillgångar.

Nedskrivningar

Återvinningssvärdet på tillgångar som är föremål för nedskrivning beräknas till nettoförsäljningsvärde.

Avskrivningar

Avskrivningar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet. På tillgångar så som mark, konst och pågående arbete görs inga avskrivningar.

Komponentavskrivning tillämpas från och med 2016 på nya anläggningar.

Avskrivningstider

Följande avskrivningstider tillämpas normalt i kommunen: 3, 5, 7, 10, 15, 20, 30, 50 år. För komponentavskrivningar gäller följande avskrivningstider:

Markanläggning	30 år
Stomme/grund	80 år
Tak/fasad/fönster	30 år
Byggnadsinventarier	30 år
Inre ytskikt	20 år
Yttre ytskikt	20 år
Installationer	25 år
Tekniska installationer	15 år
Vitvaror/fastighetsmaskiner	15 år

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärdet. Omsättningstillgångar har redovisats till det lägsta värdet av anskaffningsvärde och verkligt värde på balansdagen.

Klassificering

Fordringar och skulder som förfaller till betalning inom tolv månader från balansdagen har klassificerats som kortfristiga. Fordringar och skulder som förfaller till betalning efter tolv månader från balansdagen har klassificerats som långfristiga.

Exploateringsfastigheter, som avses att avyttras inom en utsatt tidsram, och som i övrigt uppfyller rekommendationer för klassificering redovisas som omsättningstillgång.

Affärsverksamhet

När avgiftsuttaget överskrider självkostnaden redovisas detta som en skuld i kommunens balansräkning. Ett motsvarande underuttag jämnas ut inom en treårsperiod över balansräkningen, men överskrider tidsperioden redovisas en förlust enligt försiktighetsprincipen.

Redovisning av intäkter

Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar tas upp som en förutbetalad intäkt och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningarnas respektive nyttjandeperiod.

Jämförelsestörande poster

Exempel på jämförelsestörande poster är realisationsvinster, realisationsförluster samt större poster av engångskaraktär som inte tillhör den normala verksamheten.

Redovisning av lånekostnader

Kommunen tillämpar huvudmetoden vilket innebär att lånekostnaden belastar resultatet den period den uppkommer.

Pensionsåtaganden

Kommunens pensionsskuld redovisas dels som en avsättning i balansräkningen dels som en ansvarsförbindelse. Äldre pensioner intjänade till och med 1997 redovisas som en ansvarsförbindelse. I balansräkningen redovisas samtliga pensionsåtaganden som intjänats från och med 1998.

Kommunen har sedan 1998 en extern medelsförvaltning som avser att täcka delar av pensionsutbetalningarna som redovisas som ansvarsförbindelse. Av detta följer att kommunen i enlighet med god redovisningssed belastar resultatet med såväl förändringen av intjänad pension som utbetalda pensioner.

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS07. Förvaltare av pensions-skuld inklusive prognoser för framtida pensionskostnader är KPA Pension.

Försäljning och inköp av anläggningstillgång

Vid försäljning och köp av anläggningstillgångar gäller som huvudregel att händelsen hänförs till det räkenskapsår när avtal tecknas, under förutsättning att det föreligger giltiga politiska beslut.

Skatteintäkter

Slutskatteavräkningen har beräknats enligt Sveriges Kommuners och Landstings prognos i december 2016. Detta följer den rekommendation som Rådet för kommunal redovisning har utfärdat, rekommendation 4.2.

Sammanställd redovisning

Enligt den kommunala redovisningslagen ska årsredovisningen omfatta även den verksamhet kommunen bedriver i form av andra juridiska personer. Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en samlad bild av nämnderna och bolagens verksamhet och ekonomiska ställning. De koncerninterna transaktionerna elimineras för att ge en rättvisande bild av resultat och ekonomisk ställning.

Kommunen konsoliderar sitt helägda bolag Djursholms AB i den sammanställda redovisningen.

Definitioner till årsbokslut 2016

Anläggningstillgångar är tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk i kommunens verksamheter. Kan vara materiella, i form av byggnader, fordon, maskiner och inventarier. De kan även vara immateriella, i form av vissa utvecklingsinsatser eller goodwill.

Kapitalkostnader är dels avskrivningar på anläggningstillgångar som är en periodiserad kostnad under anläggningens ekonomiska livslängd, dels ränta på den kapitalbindning som tillgången representerar.

Avsättningar är förpliktelser som är hänförliga till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår och som på balansdagen är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias. Exempel på avsättning är pensionsutfästelser för intjänad pension från 1998 och framåt.

Balanskravet är av lagstiftaren kopplat till resultaträkningen. Enligt kommunallagen ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna (KL 8 kap 4 §). Om det redovisade resultatet blir negativt för visst räkenskapsår ska det negativa resultatet regleras senast det andra året efter det att underskott uppstod.

Vid avstämning mot balanskravet ska realisationsvinster från försäljning av anläggningstillgångar exkluderas, realisationsförluster ska dock ingå vid sådan avstämning.

Balansräkning (BR) är en sammanställning av tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder på balansdagen, det vill säga redovisningsperiodens sista dag. Balansräkningen ger en bild av kommunens ekonomiska ställning på balansdagen.

Eget kapital är skillnaden mellan tillgångar och skulder och visar hur stor del av kommunens totala kapital som inte finansieras med skulder. Eget kapitals andel av totalt kapital (balansomslutningen) utgör det finansiella måttet soliditet som anger kommunens långsiktiga betalningsförmåga. Ju högre tal desto starkare balansräkning har kommunen.

Omsättningstillgångar är de tillgångar som kommer att omsättas inom de närmaste 365 dagarna från balansdagen. Ur omsättningstillgångar hämtas ett annat finansiellt mått som benämns likviditet. Likviditeten återger kommunens kortsiktiga betalningsförmåga och brukar indelas i balanslikviditet som är totala omsättningstillgångar dividerat med kortfristiga skulder. Kassalikviditet är ett mått där likvida medel divideras med kortfristiga skulder. Måtten ger en uppfattning om kommunens kortsiktiga betalningsförmåga.

Finansieringsanalysen visar kassaflödet från verksamheten inklusive förändringen av rörelsekapitalet, kassaflöde från investeringsverksamheten samt finansieringen. Summan av dessa poster ger förändringen av likvida medel.

Finansnetto är skillnaden mellan finansiella intäkter och finansiella kostnader i resultaträkningen.

Årets resultat visar förändringen av det egna kapitalet.

Nettoinvesteringar är kommunens samlade investeringsverksamhet under räkenskapsåret där utgifterna reducerats med exempelvis investeringsbidrag från staten.

Driftredovisning är nämndernas verksamheter som stäms av mot den av fullmäktige beslutade budgeten för verksamhetsåret. Nämndernas verksamhet presenteras i årsredovisningen – dels sammantaget för hela nämndens verksamheter, dels i bilaga där respektive delverksamhet framgår.

Foto: Danderyds kommun; Maria Djurskog, Fredrik Andersson m fl.

Produktion: Fernemo Information & Grafik AB, Nora; textbearbetning: Elisabeth Krogh, korrektur: Elin Ranesjö.

DANDERYDS
KOMMUN

Danderyds kommun
Djursholms slott, Box 66
182 05 Djurholm
08-568 910 00 • www.danderyd.se

